

ПОЛИТИКИН

8

динара



БРОЈ
1412

ЗАБАВНИК

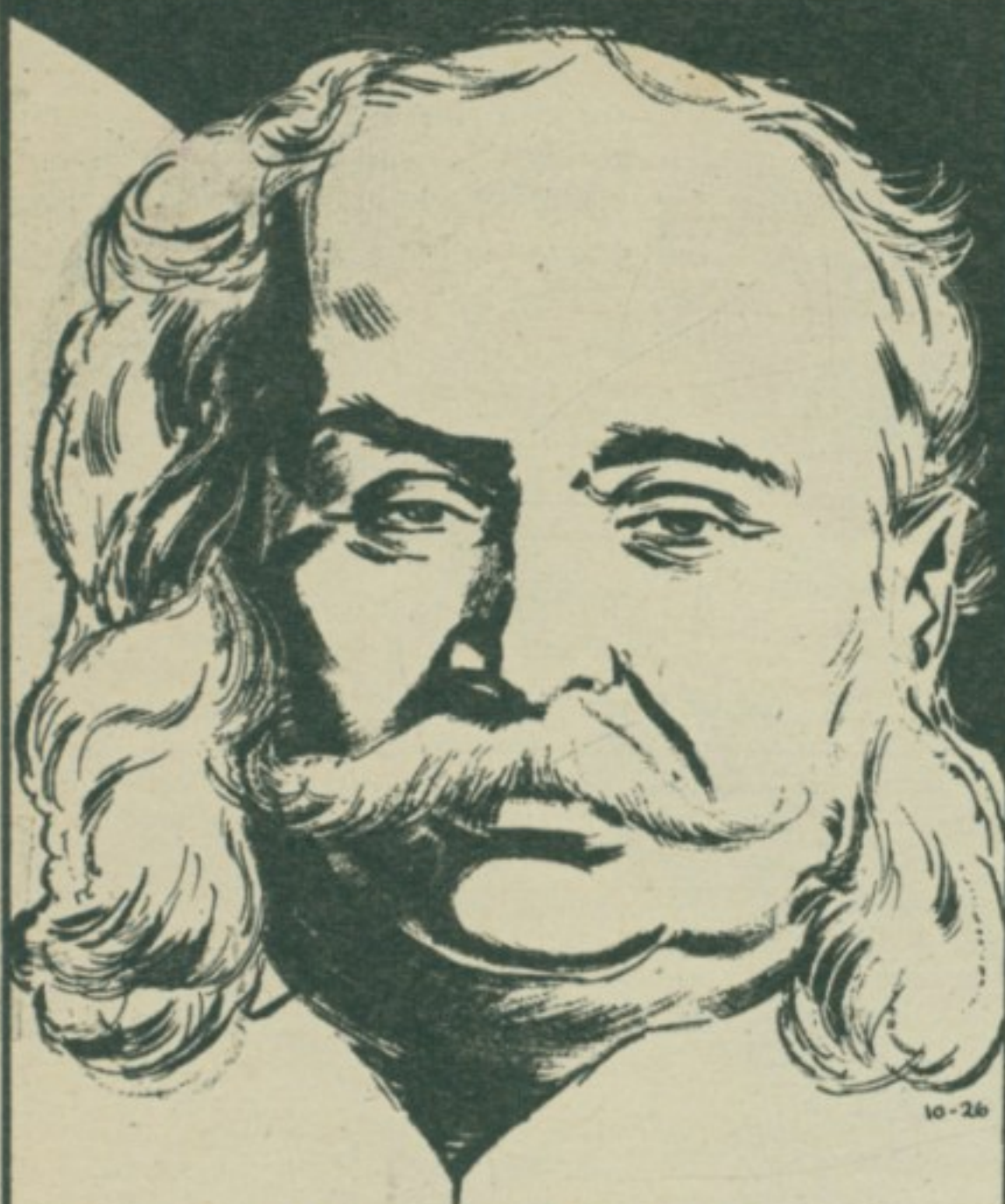
19.1.1979. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XL



КОМПЛЕТАН
СТРИП
БУНКЕР
НА
БАРУТАНИ

Рипер

Веровати или не!



АНРИ ЖОРЖ ДЕ БЛОВИЦ

(1825 - 1903)

ПОЗНАТИ ФРАНЦУСКИ НОВИНАР
НЕМАЧКОГ ПОРЕКЛА, ДОПИСНИК
„ТАЈМСА“ ИЗ ПАРИЗА, ПРЕТЕКАО
ЈЕ СА СВОЈИМ ИЗВЕШТАЈЕМ
СВЕ ОСТАЛЕ КОЛЕГЕ ЈЕР ЈЕ
ГОВОР ФРАНЦУСКОГ ПРЕМИЈЕРА,
ОД ОКО 3000 РЕЧИ,
ЗАПАМТИО ДОСЛОВЦЕ
ОД ПОЧЕТКА ДО
КРАЈА.

НАЈЧУДНИЈА ШУМА У ЕВРОПИ



ИЗНИКЛА У РАЈНГАУУ,
У НЕМАЧКОЈ,
ПРЕ 496 ГОДИНА
КАДА СУ СВИ
СТУБОВИ, ПОБИЈЕНИ
ДА БИ ДРЖАЛИ
ОГРАДУ ДУГАЧКУ
5,5 КИЛОМЕТАРА,
ОЛИСТАЛИ И
— ИЗРАСЛИ У ДРВЕЋЕ.



ПРЕДАК АМЕРИЧКОГ ДОЛАРА

„ЈОАХИМТАЛЕР“

НОВАЦ КОВАН У ЧЕШКОЈ
ОКО 1525. ГОДИНЕ ДОБИО
ЈЕ ИМЕ ПО ЈОАХИМСТАЛУ
— ЈОАХИМОВОЈ ДОЛИНИ.
НАЗИВ ЈЕ КАСНИЈЕ
СКРАЋЕН У
„ТАЛЕР“
ОД ЧЕГА ЈЕ
НАСТАО
„ДОЛАР“.



КОЛОНЕЛ ХАНТИНГТОН

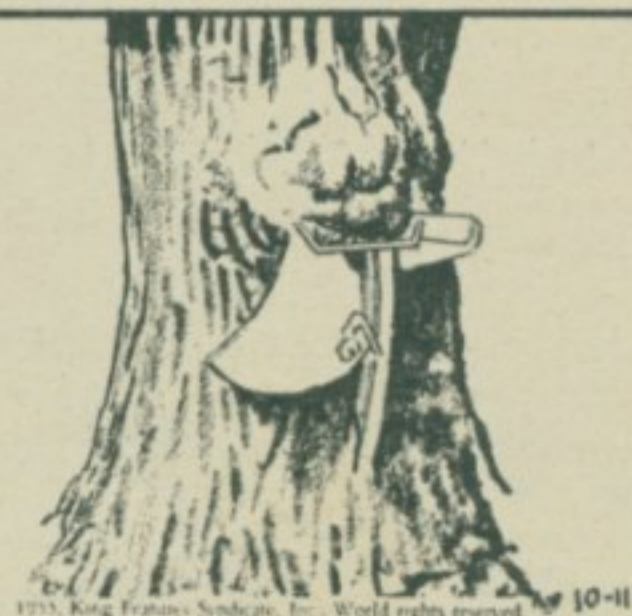
(1821 - 1900)

ВЕЛИКИ ГРАДИТЕЉ
ЖЕЛЕЗНИЦА ИЗ 19. ВЕКА,
РЕКАО ЈЕ ЈЕДНОМ:
„ЧОВЕКОВА ЈЕ ДУЖНОСТ
ДА ПОДМИТИ“.



КАНУОМ ПО СНЕГУ

У КАРАБАСЕТУ (САД) НИЗ СНЕГОМ
ПОКРИВЕНЕ ПЛАНИНСКЕ ПАДИНЕ
СПОРТИСТИ СЕ СПУШТАЈУ КАНУИМА
— ПА ЧАК И ПРИРЕЂУЈУ ТРКЕ У ОВОЈ
НЕОБИЧНОЈ СПОРТСКОЈ ДИСЦИПЛИНИ.



ПЛУГ

ПОТПУНО УРАСТАО
У СТАБЛО
МОЖЕ СЕ ВИДЕТИ
У ЕКЗАМПИ (САД).

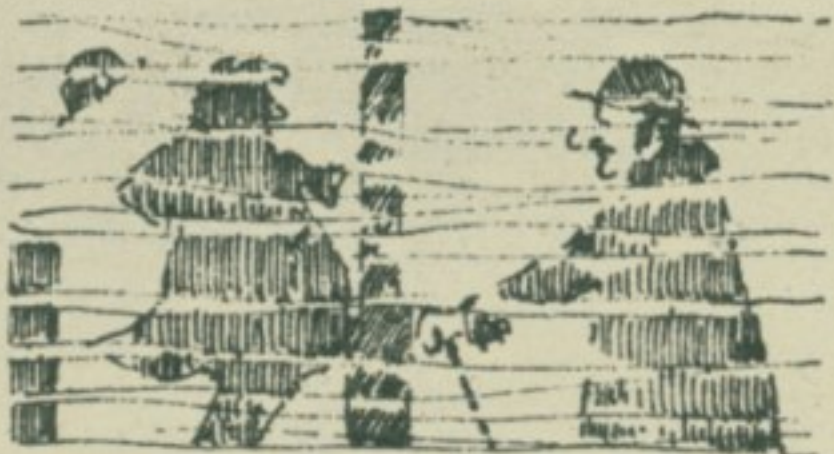
ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● први кројач који се уместо
луткама послужио живим моде-
лима био је Енглец Чарлс Фре-
дерик Ворт. Његов проналазак



није имао успеха у Енглеској
али је зато прихваћен у Па-
ризу где је Ворт био лич-
ни кројач краљице Евгеније
(1826—1920), жене Наполеона III.

● иако многи мисле да је Лон-
дон великим делом године под
маглом, израчунато је да овај
град просечно годишње има 37

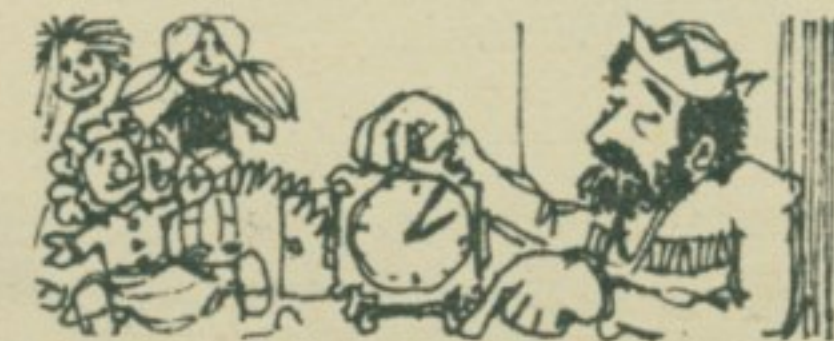


магловитих дана, док Манчес-
тер, на пример, има 64, а Но-
тингем 85.



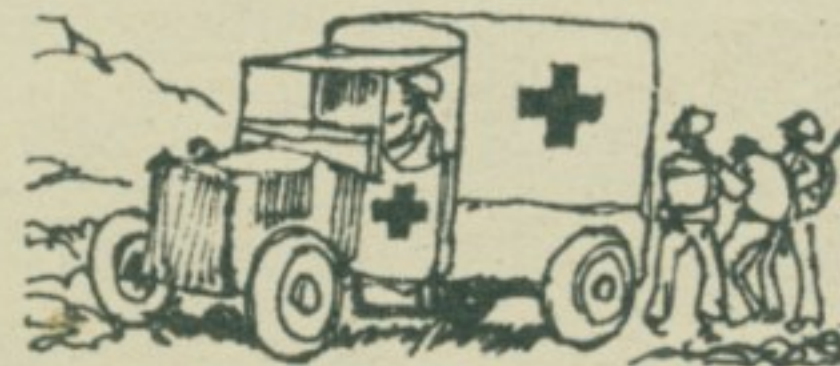
● врста палме талипот која ус-
пева у Малезији, цвета само
једном, и то после 60 година.
Цветови, који су бели и изду-
женог облика, отварају се уз
прасак.

● шпански краљ Карло V, по-
што се одрекао престола у ко-
рист свога сина Филипа II

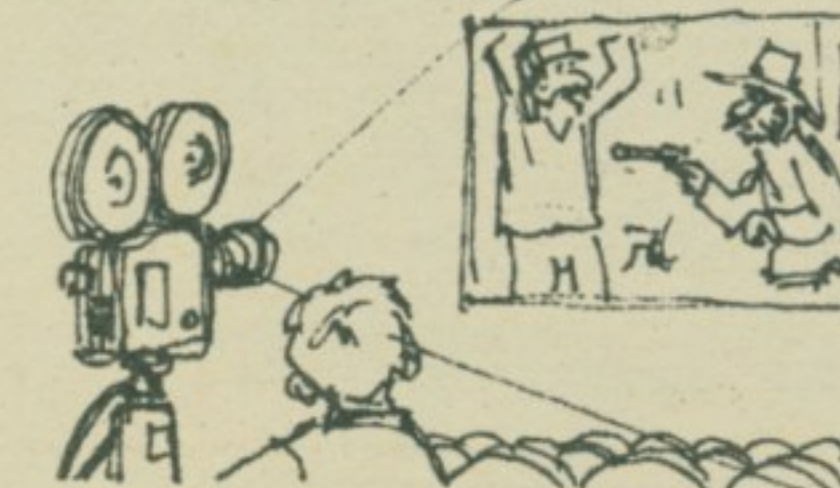


(1655), провео је остатак живо-
та у манастиру у Естрадаури а
време је прекраћивао поправ-
љајући часовнике и правећи
лутке.

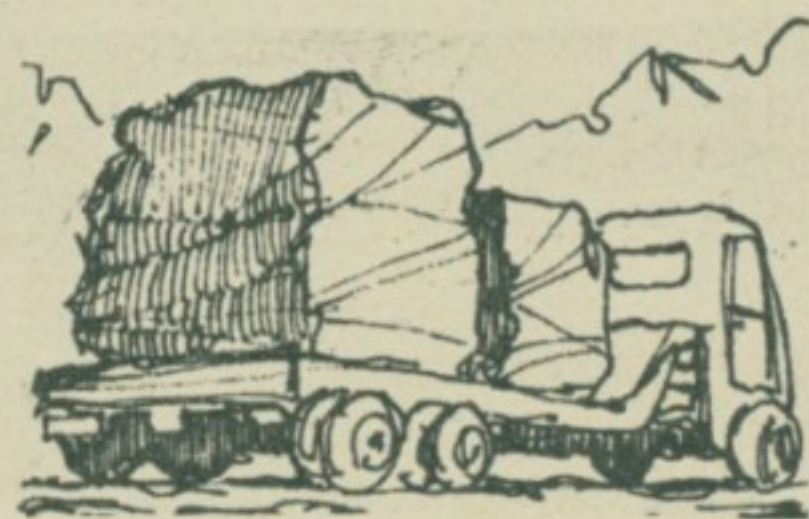
● прва амбулантна кола уведе-
на су 1792. у Француској за по-
требе војске и превозила су ра-



њенике, санитарски материјал
и медицинско особље. Касније
су ову службу увеле и војске
осталих земаља.



● „Велика пљачка воза“ је на-
слов десетоминутног филма
снимљеног 1903. у коме су се
први пут појавили каубоји као
главни јунаци.



● јабланит је дубинска еруп-
тивна стена која се због велике
чврстине примењује у грађе-
винарству и вајарству. Експлоа-
тише се у долини Неретве код
Јабланице. Мештровић је од
овог камена исклескао познате
каријатиде за споменик Незна-
ном јунаку на Авали.

● индијски хирург Шушruta,
који је живео у петом веку,
написао је дело „Шушruta са-
марита“ које сведочи о високом
степену развоја староиндијске
хирургије.



WALT
Disney

ПАЈА ПАТАК

ПАЈО, БИ Л' ВОЛЕО ДА ВИДИШ МОЈ ПОСЛЕДЊИ ПРОНАЛАЗАК?

ПА... БОЉЕ ДА КАЖЕМ "ДА"...

...ИНАЧЕ ЋЕШ НЕКО СВОЈЕ ЧУДО ДОВУКИ У ДНЕВНУ СОБУ?

ИЗУМЕО САМ НЕШТО ШТО ЋЕ УНЕТИ РЕВОЛУЦИЈУ У ГРАМОФОНСКУ ИНДУСТРИЈУ!

ПОГЛЕДАЈ ОВО! ВИДИШ? УМЕСТО ВЕЛИКЕ, ОКРУГЛЕ ПЛОЧЕ, КОРИСТИМО МАЛИ ВАЉАК? ЛАКШЕ И ЗА РУКОВАЊЕ И ЗА УСКЛАДИШТЕЊЕ!

ВАЉАК СВИРА КАД СЕ СТАВИ НА ОВУ МАШИНУ КОЈА ЈЕ ТАКОЂЕ МОЈ ИЗУМ? НАВИЈА СЕ... НИ СТРУЈА ТИ НИЈЕ ПОТРЕБНА!

НЕ ЗНАМ САМО КАКО ДА ЈЕ НАЗОВЕМ? ПОТРЕБНО МИ ЈЕ НЕКО ЗВУЧНО ИМЕ!

ШТА КАЖЕШ ЗА "ФОНОГРАФ"?

ХЕЈ! ОДЛИЧНО! ХВАЛА ТИ!

ЈЕДВА ЧЕКАМ ДА ПРОНАЂЕ ТЕЛЕВИЗИЈУ ДА БИ НАЈЗАД БИО У ТОКУ СА ОНИМ ШТО СЕ У СВЕТУ ДОГАЂА!

ПАТКОВЊАДСКИ
ГЛАСНИК

**ФИЛИП
ВИШЊИЋ**



**геније
у тами**

МАКАР ИЗГУБИО

Тих и прозиран сутон једног августовског дана 1787. године већ се спуштао над цодрињско село Трнова, кад су се међу кућама, на разиграним коњима, појавила два угледна и силна зворничка бега. По тадашњем праву јачег и владајућег, Турци су ујахали у село на убичајену гозбу и пијанку.

Сељаци воћарске, богате и плодноне Трнове били су већ навикнути на овакве походе. Чим би се чуо топот коњских копита и подврискивање пијаних злогоста, подјаривала би се по кућама огњишта и спремила вечера незваним посетиоцима. Претрпео би сељак и његови укућани то вече угађајући Турцима и њиховим аtima, мислећи увек своју мисао, да ти исти силници са чалмама на глави и хандарима о појасу не би ударили на част и поштење породице и целог рода. Међутим, баш тај августовски сумрак, кад су два пустопашина бега зауставила коње пред угледном и имућном кућом Вилића, донео је злочин, уништење, трагедију. Јер, тада Турци убише три Филипова стрица и брата од стрица.

И тај догађај, чудесном и болном игром судбине, дароваће у многоме нашој књижевности и историји једну од најнеобичнијих и најпоштованијих поетских личности — Филипа Вишњића. Јер, тада је двадесетогодишњи слепи младић, дотада надалеко невиђеног дара за гуслање и песму, спознао сву нечовечност злог Турчина, завојевача без обзира. После уништења родног огњишта, овај младић празних очних дупла кренуће у лутања, с конака на конак, доносећи из бојева чију је пучаву слушао, од војсковођа са којима је беседио и вино пио мноштво веродостојних стихова који су надживели и оне о којима је певао.

Јер, овај народни песник био је пријатељ са многим највиђенијим људима Србије и Босне свог времена. Са собом су га у „бијеле дворе“, бојеве, логоровања и шанчеве водили Карађорђе, Стојан Чупић, Иван Кнежевић, Миленко Стојковић, Анте Богићевић, Милош Поцерац, Станко Црноборац, чувени хајдук Станко Јанка Веселиновића. Али, највероватније због поштовања његове песме и гласа, Филип је лично познавао и неке турске војсковође и капетана чију ће смрт опевати. Слепи гуслар је био на попршту и у јеку великих и познатих бојева које ће доцније блиставо унети у десетерце. Забележено је да је при опсади Лознице у октобру 1810. године Филип био у шанцу са устаницима, да је

био и слепи сведок боја на Мишару 1806, боја на Чокешини 1804... Српски ратници и њихови предводници волели су и поштовали песника и његову песму, водећи га свуда са собом. Јер, Филипова песма остављала је снажан утисак, уливала им веру у победу.

28 ГОДИНА СМРТИ

Песник народни Филип Вишњић рођен је, дакле, кад су му Турци јатаганима, ватром и цебаном уништили све о чему је мислио и сањао, чега се сећао, а што већ годинама видео није.

Али, ово није једина необичност ни зла коб у животу „нашег Хомера“.

Ова грандиозна личност нашег народног песништва рођена је на источним обронцима планине Мајевце,

године давне 1767, мада тај податак никада није тачно утврђен. Међутим, захваљујући перу и уму Вуковом, Лукијана Мушицког и неколико других писмених и историји и народној речи оданих људи тог времена, историчари се ипак слажу да је Филип Вишњић рођен пре 212 година, и то у време кад су и Босном и суседним земљама харале куга, богиње, туберкулоза.

Око 1775, кад је мали Филип имао осам година, изашао је из једне дуготрајне и трагичне епидемије великих богиња лица у околици. Тада је и тако почела велика епопеја.

Како је у његовом крају био обичај да се и мушкарцима и женама дају надимци, који су често постајали једно име, Филип је по мајци — удовици Марији, званој Вишња, назван Вишњић, иако му је презиме било Вилић. И кад се мајка ускоро преудала у селу бериско село Међаше, са собом је повела и малог, слепог Филипа.

У туђем дому, био је вишак, једна од много глад-

— ДЕДЕР ОНО О ХАЛИЛУ! — НАРЕЂИВАЛИ БИ ТУРЦИ СЛЕПОМ ПЕСНИКУ. — АЛИ ЧУВАЈ СЕ, ВЛАШЧЕ! АКО ПОГИНЕ, ВАЛА СЕ НИ ТИ НЕЋЕШ ГЛАВЕ НАНОСИТИ!

них уста, увек на сметњи и стално извргнут порузи. Неспособан да се ухвати укоштац са здравим вршњацима, одбачен и изузет од свих, сем мајке Вишње, Филип се окренуо себи, својој тами, мислима, сећању, сновима. Тако је, захваљујући његовој личној трагедији и тамној судбини, увелико прогледала наша богата народна епика.

ПУТОВАЊА ПОЧИЊУ

Било је то време кад је много кућа имало изнад огњишта обешене гусле. Ни-

кад и нико није утврдио кад је и како слепи дечак дохватио звучан и као светиња поштован инструмент који је био привилегија само старијих. Али, тај тренутак даровао је покољенима изузетан ум, песништво, снагу речи и јасан десетерац.

С њим на уснама и у гласу, са гуслама под руком, без мајке која је ускоро умрла, потпуно сам и одбачен од свих, го, бос, неугледан и гладан, Филип креће на своја далека и ни до данас потпуно одгонетнута путовања као један од много слепих гуслара који гуде и певају за кору хле-



СВОЈУ ГЛАВУ

ба и чашу вина. Али, показало се да слепи младић, висок, кршан, снажан и разборит за „шест копаља“ надмашује све оне слепе полупросјаци и полупеваче, који се богдарећи прехрањују.

Зачуђује историјски утврђена путања коју је Филип Вишњић пропутавао за свог живота. Раздаљине које је, слеп и сам, прешао пешке, данас се мере километражом, брзим аутомобилима и летом модерних авиона. Иза овог слепог и неписменог народног барда, Вуковог миљеника, остало је неколико хиљада километара и око пет хиљада ненадмашних стихова.

У ВРТЛОГУ БОЈЕВА

Млади гуслар, момак у пуном напону снаге, није одмах предузео најдужа путовања по којима ће се доцније прочути због своје песме и гуслања. Обишао је прво најближа села, а од варошица Бијељину и Јању. Остало је забележено да се издвајао од мноштва других слепих певача, толико да су га к себи позивали и свраћали чак и Турци.

Али, њима није било лако угодити, јер су захтевали не само лепу песму већ и садржину.

— Дедер ону о Халилу! — наређивали би Турци. — Али чувај се, чувај се, Влашче; ако погине, вала се ни ти нећеш главе наносити!

И ту се понавља вековно проклетство немоћног песника и певача. Иако је из дна душе мрзео Турке који су му побили и затрли породицу, Филип је ипак певао. Његови савременици су забележили да је „био на образ јако посечен“, са скоро одсеченим левим увом и осакаћеним прстима на десној руци, вероватно од ударца сабљом кад је одбио да пева или да се склони турским коњима и харамијама.

Међутим, као пливач који се окуражи и плива све даље, простори и путеве које није видео, никада, понели су слепог гуслара.

Обишао је Градачац, Дервенту, Добој, Тешан, Котор Варош, све до Вањалуке, што је у његово време увек било неизвесно и тешко. Слушајући приче о догађајима и личностима из средина где је боравио, Филип је све памтио и доцније, у

самоћи при коначењу у некој штали или сени, смештао све то у песму.

НЕКА ЈЕ КОСТ ДО КОСТИ...

Боравио је и у Тузли, Травнику, Сарајеву, враћајући се с времена на време у родно село где више није горела ватра на огњишту оца и стричева, да би се онда отиснуо уз Дрину, преко Таре и Пиве, кроз Црну Гору, све до опеаног Скадра. А кад се зна да је већ за живота поштовањни гуслар без очију стигао на север до Темшвара и Београда, а на исток до Крагујевца, задивљују његова упорност, енергија и храброст.

Ни устанци нису мимопшли Филипа Вишњића, он је ишао свуда где се војевало. Иако је могао само да чује звекет оружја и осети мирис барута и палевине, успевао је увек да у својим песмама о мегданима, јунацима и бојевима да лепшу и јаснију слику од свих других песника-луталица. А над једном одликом његових песама које је у сремском манастиру Шишатовца 1815. године забележио Вук, и научници и љубитељи народне епике остају увек задивљени: у Филиповим десетерцима све пршти од боја. Из богињама ослепелог дечака проговорио је народни гениј.

Повукавши се после лутања, под старост, у Срем, где је, како пише Вук, „имао свога коња и тајиге, и чисто се био погосподио“, Филип није престао да пева о јунацима с којим је често био лични пријатељ и о догађајима у којима је и сам учествовао, на свој гусларски начин.

Од њега је Вук забележио тринаест изузетних народних епских песама, међу њима и чувене „Почетак буне против дахија“, четири о бојевима на Чокешини, Мишару, Салашу и Лозници затим „Узимање Ужица“, „Хвала Чупићева“ итд.

Уклети, луталачки живот Филипа Вишњића смирио се у сремском селу Грку 1834. У 67. години умро је тихо, ожаљен од мештана. Ускоро после њега помрла су му и деца, кћи Манда и син Ранко. Сахрањена су поред оца, по гусларевом завештењу „Нека је кост до кости, децо!“ Тиме се потпуно угасила лоза Вишњића, односно Вишњића. Остала је само песма.

И. Лончар

НОВА НАУЧНА ДИСЦИПЛИНА — ХЕЛИОБИОЛОГИЈА



ДЕТОНАТОР СА СУНЦА

У НЕКИМ МИКРООРГАНИЗМИМА ПОСТОЈИ СВОЈЕВРСТАН ПРИЈЕМНИК КОЈИ РЕГИСТРУЈЕ ПРОМЕНЕ СУНЧЕВЕ АКТИВНОСТИ. ОНЕ ЋЕ, ЗАТИМ, ПОДСТАЋИ ЊИХОВО БРЖЕ РАЗМНОЖАВАЊЕ ИЛИ — УМИРАЊЕ.

Када на мору наступи плима, односно када се ниво воде повећа услед привлачне силе Месеца и Сунца, и у којем организму се дешавају сличне појаве које су, такође, последица гравитационих сила ових небеских тела. Јер, главни састојак хелија је — вода, па и у њима наступа плима или осека!

Ову хипотезу недавно су изнели амерички научници, заправо метеопсихијатри који проучавају утицај временских прилика: температуре, атмосферског притиска, а првенствено гравитационих сила небеских тела — на организам човека. Они тврде да између одређених психичких поремећаја и месечевих мена постоји чврста веза. Тако, на пример, када је Месец „пун“, људи су обично смирени и добро расположени, док „млад“ Месец утиче да многи постану агресивни, нерасположени, мрзовољни или чак склони самоубиству. Објашњење је једноставно: плима и осека у самом организму, у свакој појединачној хелији или органу, утичу на промене расположења, доношење непредвидљивих одлука или подложност разним болестима.

У трагању за узрочницима епидемија грипа, на пример, истраживачи су све чешће почели да скре

ћу поглед према Месецу и Сунцу (па су дошли до закључка да између њих и доскора загонетних појава на нашој планети постоји нека „тајна веза“). Сва та истраживања сада сачињавају једну нову научну дисциплину — хелиобиологију.

Познато је да се на Сунцу периодично јављају „пеге“ — оно тада из своје утробе избацује усијане гасове. Када та активност Сунца достигне максимум, на Земљи нагло порасте број жртава од инфаркта, повећава се и број акутних обољења, као и смртних случајева од последица излива крви у мозак.

Тајна веза

Према последњим подацима, за протеклих 250 година биле су око 44 огромне епидемије грипа које су се подударале са стварањем сунчевих пеге. Научници и за то имају објашњење: вирус грипа се састоји од скупина молекула аминокиселина, чије се особине лако мењају управо под дејством сунчевог зрачења. Изгледа као да у тим микроорганизмима постоји својеврстан пријемник који је у стању да одмах региструје одређену сунчеву таласну дужину која ће, потом, послужити као детонатор. Наиме, поспешу-

је вирус на брже размножавање и повећавање његове отпорности на разне лекове.

Најезда вируса

Ако се магнетно поље, које постоји око Земље, појача за један занемарљиви проценат — што се дешава за време изненадних и снажних ерупција на Сунцу — тада ће се повећати број инфективних болести на нашој планети. Епидемије куге, колере, дифтерије и великих богиња, које су постојале у средњем веку, а и у двадесетом, следиле су тај ритам активности Сунца.

Епидемије грипа, на пример, појављивале су се на Земљи у тренутку када су астрономи приметили на Сунцу највећи број ерупција, односно „пеге“... На основу тих испитивања, хелиобиолози су 1955. године предсказали појаву нове врсте вируса грипа, јер су предвидели да ће до највећих експлозија на Сунцу доћи тек 1968. године.

Те прогнозе су се заиста и оствариле, па је крајем шездесетих година читава светска јавност била престрављена најездом новог вируса, званог „хонгконшки“, чији су узрочници били отпорни на све дотадашње лекове.

Н. В.

ПОСЛЕДЊЕ ПУТОВАЊЕ ЦАРИ



Царица Нии седела је непомично на дрвеном мостићу и замишљено гледала у расплетале цветове лотоса на језеру. Смирени израз њеног лица није се променио ни када је пред њу клекао прашњави и поцепани гласник генерала Мунеморија. Саслушала га је без иједне речи, а затим достојанствено устала и кренула за њим. Снаге Таира, њеног покојног мужа и цара, разбијене су, а непријатељ Минамоте спрема се да им зада последњи ударац.

Царица је знала своју

дужност. Њен син, цар-дете, налазио се у опасности.

Један зрачак наде ипак је постојао. Таиров савезник, првосвештеник Куманоа, усидрио је своју флоту од сто бродова уз западну обалу Јапанског мора. Разбијени остаци Таирових снага хитали су му у сусрет.

Издајство и клопка

Тај последњи трачак наде и изгледа на победу претворио се у самртну

клопку. Првосвештеник је издао свога цара и прешао на страну непријатеља. Када су последње Таирове снаге стигле до одређеног места, чекала их је много надмоћнија непријатељска флота.

Достојанствена и мирна, царица Нии је стајала на прамцу свога брода. Држала је за руку свога сина. Једино цар-дете није знао шта се то око њега дешава. Видео је само много бродова и њихове заставе. Црвене и беле. Много већи број белих застава припадао је не-

пријатељу — Минамоту.

Малобројне Таирове ратнике обузело је очајање, али је Томомори, млади и одважни ратник, скочио у чамац и завеслао око бродова утрожене флоте. Његове срчане речи повратиле су снагу Таировој војсци:

— Ако нам је судбина већ одредила пораз, нека ниједан од нас не доживи понижење заробљавања. Само тако ће наша част остати неокаљана у историји ове земље!

Храбри Томомори се још није ни домогао свога брода, а небо је одједном

потамнело од кише стрела. Ваздух су запарали страшни звуци бродова што су се уз сударе распрскавали у парампарчад. Иако силовит и стрешан, овај први напад непријатеља је одбијен.

А онда су Таирови људи на небу утледали знамење од кога је сваки, и најхрабрији, задрхтао. Два голуба, бела као заставе непријатеља, долетела су са далеке обале и спустила се на командни брод Минамота. Само тренутак касније, небом је пролетео огроман облак који је зак-

ЦЕ НИИ

РАЗБИЈЕНЕ СНАГЕ ГЕНЕРАЛА МУНЕМОРИЈА ХИТАЛЕ СУ ФЛОТИ СВОГ САВЕЗНИКА, А ТАДА, 1185. ГОДИНЕ, КОД ДА-НО-УРА, ДОШЛО ЈЕ ДО ОДЛУЧУЈУЋЕ БИТНЕ. МУНЕМОРИ ЈЕ ЈЕДИНИ ПРЕКРШИО ЗАВЕТ — НЕ ПРЕДАТИ СЕ ПО ЦЕНУ ЖИВОТА...



лонио лице сунца. Његова црвенкаста боја ишчезла је у белини облака.

Сва та предсказања имала су боју непријатеља — белу.

Један за другим, Таирови бродови нестајали су у таласима. Његови ратници гинули су погођени стрелама, сасечени сабљама или су, да их не би заробили, сами себи пресућивали — скакали су у узбуркано море.

На прамцу свога брода седела је царица Нии. У крилу јој се налазио син. Када више никакве наде

није остало, млади Томомори довезлао је до њеног брода и обратио јој се:

— Клан Таира умире. И Ви се морате припремити за то последње путовање до Вечне земље.

Глас храброг ратника подрхтавао је од уздржаних суза. Царичино лице задржало је онај исти, у даљину загледи поглед којим је пратила све што се дешавало. Само се лако наклонила и однела малог владара у кабину. Тамо је детету обукла његове царске свечане хаљине, а затим

се с њим вратила на палубу. Свиленом марамом пратиље су причврстиле цара око мајчиног струка.

Тек када је њен син проговорио, царица је и сама, први пут, показала узбуђење.

— Идемо ли на неко путовање? — упитало је дете.

Ранови са душама ратника

Загледала се у тамне очи сина и за тренутак се учинило да и он, дете, разуме све... Царске пратиље су немо гледале у

господарицу како неколико тренутака стоји на огради брода, а затим са својим сином скаче у таласе који су се растворили да их дочекају.

Са сузама у очима пратиље су гледале како и последњи мехурић живота нестаје са површине, а затим су и саме кренуле за својом владарком.

Тог дана сви чланови рода Таира су побијени, јер ниједан није хтео да се преда непријатељу. Само је генерал Мунемори очајнички покушавао да доплива до обале и тако

се спасе. Заробљен је и погубљен неколико дана касније.

Једини ратник који се огрешио о достојанство свога рода умро је оскрамоћен.

Тако каже легенда. А море које је тог дана залишено крвљу рода Таира и данас је дом малим раковима чији оклопи подсећају на суморна лица давленика. Рибари их зову Таира ракови. Ови скромни људи верују да у њима пребивају духови храбрих ратника који се нису бојали ни смрти.

М. И.

КАД ЖИВОТИЊА ВОЛИ

Као и сваке године, и те 1974. стигао сам на Суматру да бих ловио разне животиње, првенствено орангутане које сам хватао за зоолошке вртове или научне установе.

Већ по обичају, одмах сам се сусрео са старим Гоби Рамахом, домороцем који је џунглу познавао „као свој џеп“: одлично је знао навике и начин живота сваке животиње и непогрешиво умео да пронађе место где се оне окупљају, или куда пролазе на појило. Одмах сам му рекао да ме највише интересују орангутани, а Рамах ме је обрадовао речима:

— Нема никаквих проблема. Толико су се намножили ове године да су готово преплавили џунглу.

НИСАМ ПРИСУСТВОВАО ДРАМИ

После неколико дана уобичајених припрема, са десетак домородаца натоварених шаторима и кавезима, стигао сам до чистине у џунгли, крај реке Муси. Нисмо губили време, већ смо истог јутра поставили замке са кавезима у којима су се налазиле банане. Систем лова на орангутане био је једноставан: с једне стране кавеза врата с решеткама била су подигнута и само су се овлаш наслањала на даску канапом привезану за „прозд“ банана. Довољно је било да мајмун крочи у кавез, да дограби воће, па да се даска помери, врата падну и онемогуће му излаз. Сваки од тих кавеза био је веома мали, тако да животиња није имала довољно простора да скаче или сакупи снагу и залетом га развали.

С нестрпљењем сам очекивао јутро надајући се богатом плену. Али, када сам се приближио кавезима, био сам тешко разочаран. Додуше, свима су врата била спуштена, али... у шест кавеза налазили су се обични мајмуни — које није дан зоолошки врт не би откупио — у седмом је био велики слепи миш, а у последњем младунче леопарда. Ти глупи, радознали мајмуни покварили су ми све планове за тај дан, јер су, вероватно, с првим сумраком упали у кавезе, тако да орангутани који су касније дошли нису могли да уђу.

Сутрадан сам имао више среће, мада је седам кавеза било празно, али се зато у осмом налазио диван мужјак орангутан. Видео сам и

НЕ ОСТАВЉАЈ МЕ!

ЧИМ ЈЕ НАША ГРУПА ЗАШЛА У ЏУНГЛУ, ЖЕНКА ЗАРОБЉЕНОГ ОРАНГУТАНА ПОЧЕЛА ЈЕ ДА ЦИМА И ЧУПА РЕШЕТКЕ, А ПОТОМ СЕ УПУСТИЛА У ОЧАЈНИЧКУ БОРБУ СА ДЕЧАКОМ КОЈИ ЈЕ ОСТАО ДА ЧУВА КАВЕЗ...

јој дам банане, али она на храну није обраћала никакву пажњу. Само је цвилела. Није се чак померила ни када сам тело мужјака извукао из кавеза намеравајући да га одерем.

И док сам то радио са неколико домородаца који су



ухватио многе мајмуне, али ми се овај учинио најлепшим и најинтелигентнијим док ме је гледао својим тужним, бистрим очима. Схватио је да не може да умакне. Одлучио сам да га тек увече пребацим до логора да бих преко ноћи ослободио све кавезе за нове жртве.

— Остани крај овог кавеза и добро га чувај! — наредио сам једном дванаестогодишњем црнопутном дечаку. Затим сам са неколико домородаца кренуо у џунглу, у потрагу за великим змијама које бих, такође, могао да продам неком зоолошком врту. Тако нисам присуствовао драми која се догодила двадесетак минута касније.

ЗАНЕМЕО ПРЕД ПРИЗОРОМ

Чим је наша група зашла у џунглу, женка орангутана се створила испред кавеза. Почела је да цима и чупа решетке кроз које је њен мужјак успео да провуче

главу, али не и цело тело. У том тренутку, уместо да зове помоћ, дечак је дограбио неку мотку, и слепо следећи моје наређење да чува кавез, бесомучно почео да удара женку. Али, она се очајнички борила са њим, док је мужјак покушавао да се провуче кроз искривљене решетке. Видевши да ће му ипак умаћи, дечак је орангутана снажно ударио мотком по глави, али толико неспретно да је овај на месту остао мртав.

Као да је схватила шта се догодило, женка се тек тада разбеснела и почела да кидише на дечака и уједа га. Зачуо сам његове усплахирене повике.

Када смо стигли до кавеза, малишан је лежао онесвешћен и сав у крви, па нисам ни имао времена да појурим за женком, која је тромим кораком одгегала према џунгли.

Тек у логору смо видели да су ране по дечаковом телу веома озбиљне. Убрзо је дошао свести, што је био поуздан знак да није изгубио много крви и да ће успети да се опорави. Наред

дио сам двојици домородаца да остану крај њега, а затим сам се са осталима вратио до кавеза.

Тамо сам занемео пред призором који сам угледао: очајна женка покушавала је да из кавеза извуче мртво тело свога орангутана. Приметила нас је тек када смо јој се сасвим приближили. Није хтела да оде ни када смо почели да вичемо; успели смо да је отерамо тек пучњевима.

А шта да радим са мртвим телом орангутана? Назад сам одлучио да га одерем и препарирам његову кожу. Међутим, тек што сам се педесетак метара одмакао од кавеза, женка се опет појавила из џунгле. И како нисам спустио врата на кавезу, ушла је и почела да грили мртво тело. Нисам хтео да је узнемирим у њеном болу, већ сам кренуо према логору.

Када сам се предвече вратио, она је и даље лежала у кавезу држећи у запрљају орангутана, уопште не реагујући на моје присуство. Покушао сам да

ми помагали, женка је, непокретна, лежала у кавезу, као да је се није тичало шта се дешава око ње.

НИЈЕ ПРЕБОЛЕЛА

Одрао сам кожу, а затим је распростро по земљи, полио течномшћу за штављење и оставио је да се суши.

Али, женка је тада изишла из кавеза и полако пришла кожи ни даље не обраћајући пажњу на нас. Дуго је њушила, јер су хемикалије, свакако, уклониле мирис њеног мужјака, а онда је изненада дограбила кожу и, с њом у наручју, шћућурила се поред једног дрвета.

Оставио сам је тако, пошто се ноћ већ спуштала. Али, када сам се ујутро вратио, она је и даље чучала у истој пози. Тек када сам јој сасвим пришао, приметио сам да јој је поглед мутан. Била је мртва. Није могла да преболи смрт свога мужјака.

Б. Ј.

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

ХУ! БАШ САМ ГЛАДАН!



ШТА ТО ГЛЕДАШ?



ПУБИ СЕ! 'ОКУ ДА
ЈЕДЕМ НА МИРУ!



ХММ! ИЗГЛЕДАШ
К'О ДА БЕШ КРЕПА-
ТИ ОД ГЛАДИ!



ДОБРО, ДЕ... ЕВО
ТИ НЕКОЛИКО
МРВА!



АЛА ЈЕ, ЈАДНИ-
ЦА НАВАЛИЛА!



ТАКО! НАРУЧКИЛА
СЕ И ОДЛЕТЕЛА!



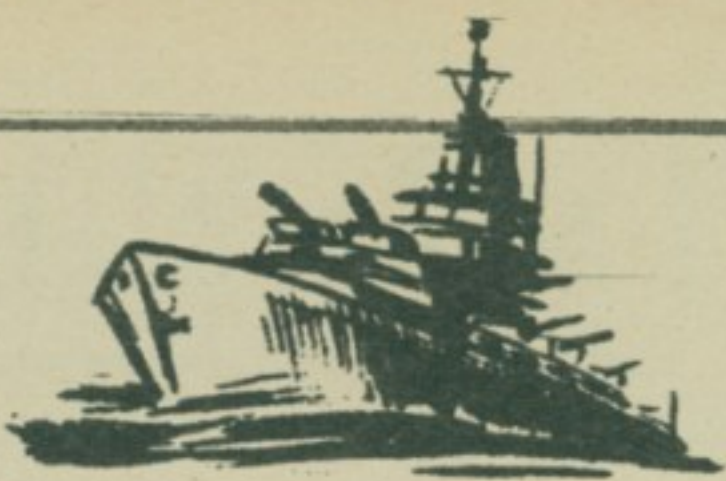
А САД, ДА И ЈА...



МАЛА СИ 'ТИЦА... АЛ' СИ
МНОГО ВЕЛИКА БРБЛИ-
ВИЦА!



ВЕЛИКЕ ПОМОРСКЕ БИТКЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА



СЕДАМ ПРЕСУДНИХ

П одне 27. марта 1941. године. На травнатим теренима у елитном делу египатског града Александрије више чланова дипломатског кора спремао се да почне партију голфа. Јапански конзул пажљиво је пребирао по футроли тражећи одговарајући штап и повремено бацао поглед према адмиралу сер Ендру Канингему. Жарко је желео да га победи јер је редовно губио од њега.

Канингем се понашао смирено, не кријући и да му је досадно. Била је то маска, а његово присуство варка. Тог дана најмање му је било до голфа. Обавештење добијено после доручка натерало га је да у стање приправности стави британску Средоземну флоту стационирану у александријској луци. Међутим, проблем је био како испловити неопажено. Дању се то никако није могло учинити: јапански конзул би одмах известио своје пријатеље Немце и Италијане. А он није хтео да буде дочекан на мору, већ — да изненади Италијане. После краћег размишљања наредио је да флота буде спремна за ис-

пловљавање у касним вечерњим часовима. Затим је кренуо на терен за голф.

ПРЕДЛОГ РАТОБОРНОГ АДМИРАЛА

Лукави јапански конзул је насео: Канингемово присуство и лежерно понашање значило је да се у луци не дешава ништа вредно пажње. Овога пута адмирал је глатко изгубио партију. Под изговором да иде да се прошета, пожurio је у луку.

Нагнут над картама у бродској кабини, до вечери је сачинио план акције. Веровао је да ће у сутрашњој борби имати лак посао. Ко би могао претпоставити да је обавештење пристигло од pilota извиђачког хидроавиона површно, чак и не тачно.

Сер Ендрју Канингем био је не само командант британске Средоземне флоте са

седиштем у Александрији, него и средоземног ратишта. Заповедао је и Ескадром „Н“ у Пиреју. У тренутку избијања другог светског рата Средоземна флота је имала носач авиона, 3 бојна брода, 5 тешких крстарица и већи број разарача и подморница, док је Ескадра „Н“ била нешто слабија. У њеном саставу налазили су се: носач авиона, 2 бојна брода, бојни крсташ 2 крстарице и неколико разарача.

У то време Средоземно море је имало велики стратешки значај за све земље на њеним обалама, посебно за Италију. Италијанска флота није имала команданта и у свакој акцији заповедништво над бродовима преузимао је најстарији затечени официр по чину. Планови ратних дејстава на мору прављени

су у Риму у Команди италијанске морнарице (Супермарини). А тамо се више мудровало, него што је било воље за ратовањем. Ратоборном адмиралу Јакину је то дојавило па је, почетком 1941. године, предложио свом претпостављеном, адмиралу Рикардију, да се изврши напад на неки од британских транспортних конвоја у близини Крита. Плашљиви Рикарди се оглушио о захтев. Али, убрзо је попустио јер је Хитлер оштро скренуо пажњу Мусолинију на италијанску пасивност у Средоземном мору.

Напад је морао и да демонстрира снагу италијанске ратне морнарице, па су зато ангажоване четири формације тешких крстарица и разарача и супермодерни бојни брод „Виторио Венето“ који је за вре-

ме напада требало да представља ударну целину за себе.

ВИДИМ ИХ!

Бродови италијанске флоте су испловили из неколико лука увече 26. марта и у зору се прикупили код Месинског теснаца, представљајући према Криту заједно. Ускоро је једна формација одмакла напред као претходница. На несрећу британског адмирала Канингема, pilot извиђачког авиона спазио је само њу. Да је продужио са надлећањем, сигурно би уочио и главнину италијанске флоте. Овако... Брзоплето је пожurio у базу и известио старешине о кретању три непријатељске крстарице и једног разарача. Канингем је вест затекла за доручком. Искусни ратник је схватио да му се указала прилика да дочека неопрезне Италијане.

Касно увече истог дана Средоземна флота је испловила из александријске луке. Исто је учинила и ескадра „Н“ али из Пиреја. У њеном саставу није било носача авиона. Ескадром је командовао адмирал Придем-Випела.

Пловидба оба дела британске флоте текла је мирно. Канингем је задовољно



трљао руке: кад се буде састао са Ескадром „Н“, ухватиће Италијане у клешта и слистити их. Да је знао да иза „слабих“ Италијана плови главнина, вероватно би направио другачији оперативни план. Али,

Збрка, готово невиђена у каснијем поморском ратовању, била је на прагу.

Претходнице двеју флота судариле су се у 8,12 минута. Са удаљености од око двадесетак километара, топови са бродова осули су у-

МИНУТА



Адмирал Ендрю Канингем

није... С друге стране, ни Италијани нису слутили да плове право у сусрет Британцима. Они су трагали за транспортним конвојем. После 24 часа узалудне пловидбе, решили су да од свега дигну руке. Адмирал Јакино послао је радио-везом шифровану поруку заповедницима бродова све четири формације:

„Покушаћемо још једанпут са извиђачким хидроавионима! Уколико пилоти не пронађу конвој до 7 часова, враћамо се у Италију!“

Хидроавиони су катапултирани. После више од пола часа надлетања, успех је био — нула. Остало је да летелице трагају још седам минута до уговореног времена. Бродови су већ мењали курс. И тада, у 6,43, један пилот узбуђено је јавио:

— Видим их, видим!... Само три брода у пратњи разарача!

КОБНА ГУЖВА

Због лошег времена видљивост је била слаба и пилот није препознао крстарице. Адмирал Јакино је остао у уверењу да је пред њим толико тражени транспортни конвој. Наредио је да се јурне на њега пуном паром. Тако је настала необична ситуација: Јакино је мислио да плови у сусрет теретним бродовима, а Канингем да има посла са само три непријатељске крстарице и једним разарачем. Наредио је својој претходници Ескадри „Н“ да ступи у борбу с непријатељем док он не пристигне.

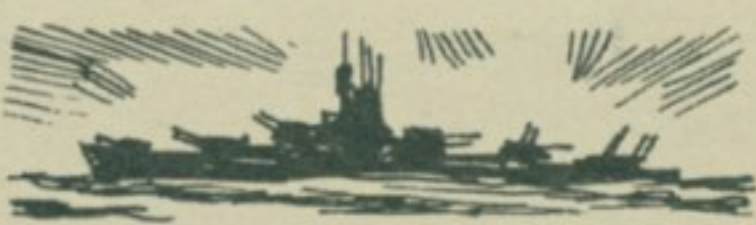
раганску ватру. Иако је пуцњава трајала чердесетак минута, на противничким странама није било никакве штете. Тек кад је Италијанима прискочио у помоћ бојни брод „Виторио Венето“, Ескадра „Н“ се повукла.

Канингем је у окршај послао торпедне авионе са носача. Истовремено се са Средоземном флотом максималном брзином приближавао бојишту. Страховао је да ће му „шачица“ италијанских бродова умаћи. Авиони су узлетели у таласима. Последњи се вино у небо у сам сумрак. Резултат: „Виторио Венето“ погођен у крму и крстарица „Пола“ по средини трупа. „Венето“ је некако пловио и узмицао, али „Пола“ није могла даље, мада није тонула.

Пилоти су за „Полу“ мислили да је „Венето“. Верујући им, Канингем је закључио да је непријатељ остао без ударне моћи. Зато је поново убацио у окршај брзу Ескадру „Н“ која је требало да се обрачуна са „остатком“ италијанских бродова и докрајчи „Венета“. И даље није схватао да постоји главнина италијанских снага која се баш тих тренутака из позадине приближавала својој претходници.

У жељи да прво удари на „слабог“ непријатеља и с њим се обрачуна, Ескадра „Н“ је намерно мимоишла „Полу“. Међутим, због мрака је мимоишла и италијанску главнину која је журила у помоћ „Поли“. Настао је хаос и... невиђени сукоб!

Британци су били у предности јер су имали радаре на бродовима.



Битка је трајала до 23 часова. Видећи да ће страдати, Италијани су, под окриљем таме, утекли. Имали су велике губитке: три тешке крстарице, неколико разарача и више хиљада утопљених морнара. Британци су остали само без једног торпедног авиона!

Овај окршај познат као битка код Матапана (Матапан је назив малог рта на југу Пелопонеза) ушла је у историју као прва поморска битка другог светског рата, прва битка на мору у којој су учествовали авиони са носача и прва ноћна битка у којој су коришћени радар.

М. Т.



У борбу против пустиње кренула је и једна жена. Енглескиња Венди Кемпбел Перди већ годинама на рубовима Сахаре сади дрвеће. Убеђена је да ће од њених стабала једнога дана настати шуме.

Њена замисао родила се још пре седамнаест година на Корзици. Ту је Венди Кемпбел радила за једну фабрику дрвне грађе и ту је први пут чула за „зелени зид“ свог земљака Сент Барб Бејкера — у ствари његов план за кроћење Сахаре.

Онда је одлучила да га примени. У осамнаест хектара неплодне пустињске земље у Мароку почела је да спушта своје саднице. Две хиљаде младих стабала доказало је њену теорију — да зид од дрвећа може, уз пажљиво наводњавање, да опстане на песковитом тлу и створи баријеру за пешчане олује, заштитни зид који расхлађује ваздух и повећава степен влажности на површини земље. За четири године зелени зид Венди Кемпбел био је висок четири метра. Метар за сваку годину. У заклону својих стабала ова жена успела је да гаји пшеницу и јечам!

Поморанце са отпада

После успеха овог првог покушаја, она одлази у Алжир да и тамо пустињу претвори у земљу на којој расте дрвеће. Влада јој на располагање ставља 100 хектара пустиње, некадашњи француски војни отпад. Прве од хиљаду садница Венди Кемпбел никле су на том простору који је још био прекривен металним отпадом. Годину



ЖЕНА СА „ЗЕЛЕНИМ ПРСТИМА“

ЕКСПЕРИМЕНТИ У САХАРИ ПОКАЗУЈУ ДА ЈЕДНА СМЕЛА ЗАМИСАО НИЈЕ ВАН ЧОВЕКОВИХ МОЋИ. МОЖДА ЋЕ НАЈВЕЋА ПУСТИЊА СВЕТА ПОСТАТИ ОНО ШТО ЈЕ БИЛА ПРЕ ДЕСЕТ ХИЉАДА ГОДИНА — ПЛОДНА ЗЕМЉА ИШАРАНА РЕКАМА И ПАШЊАЦИМА...

дана касније 800 младих стабала још је расло на песку.

Осам стотина младих садница убедило је алжирску владу која жени са „зеленим прстима“ на располагање ставља неограничен број садница и обећава јој помоћ у радној снази.

Венди Кемпбел неће заборавити дан када је хиљаду добровољаца, предвођено малим оркестром, стигло на њен „отпад“:

— Био је то најлепши дан мога живота. Замало што се нисам заплакала.

Данас је ту никло подручје плодне земље. У хладовини 130 хиљада стабала гаји се поврће, жито, поморанце и лимунови. Данас ту има посла за многе.

На територији ове земље, од границе до границе, никао је и циновски зид дрвећа, ширине 12 километара. Доказ да је зеленило кренуло у пустињу.

Алжирски пример није једини и није први. Да човек може да победи песак доказују још од 1948. године Израелци. За тридесет година, колико

њихова држава постоји, они су наводњавањем успели да око 150 хиљада не плодне земље претворе у тле на коме цвета земљорадња. У том истом раздобљу пошло им је за руком да за десет пута повећају површине под шумама.

Зелени зидови ничу и у другим земљама Африке. Сенегал, држава на југу Сахаре, засадила је свој. Савете Венди Кемпбел за тражиле су и Гамбија и Боцвана чија влада озбиљно разматра могућност да се и њена пустиња Калахари једног дана зазелени.

Ма колико то чудно звучало, вода није проблем. Ње у Сахари има, али је скривају велике наслагае песка. Није тешко ни открити где се ти подземни извори живота налазе — сигуран кључ за њихово откривање су оазе. Потребно је само изградити бунаре који ће доводити воду до „зелених појасева“. Све је извесније да ће људи искористити ове могућности и да ће пустиње од клетве природе прерасти у места на којима људи могу да живе.

Кинеска оаза пламена

Сахара није једини десет света у коме је човек принуђен да се бори са суровошћу своје околине. Такав је и Турфан, најсушњији предео Кине. Па ипак, људи су овде успели да створе зелену оазу у којој светlucaју потоци и цветају воћњаци.

Усред камените пустиње 150 хиљада становника Турфана подигло је својих седам фарми. У „оазу пламена“, како Кинези зову овај од пустиње отргнути предео, хиљаде подземних канала за наводњавање доводи воду из удаљених река. Делови тог система изграђени су још пре 1700 година. У последње три деценије земљорадња се у овом крају удвостручила.

М. И.

ВОДА ОДБРАНИ

На месту где се Драва, уморна од пробијања уског долином између Похорја и Козјака, лењо разлива кроз широко поље, налази се Марибор, или, како су га пре осам векова називали, „град у марки“ (марка је у средњем веку била ознака за територијалну јединицу). Основао га је у првој половини 12. века корушки војвода Бернард Спенхем, да би га већ 1147. године препустио штајерској господи Траунгавцима.

Некадашња насеобина сељака прешла је 1192. године у посед аустријске племићке породице Бабенберг којој је одмах пао у очи њен изванредан географски положај. За Марибор су се заинтересовали и Хабсбурговци па су, посредством земаљских кнезова, од њега начинили своје једино упориште на Драви. Али упркос издашној помоћи, која се пре свега огледала у давању трговачких привилегија, Марибор ће још дуго остати у сенци свог много старијег суседа Птуја. Тек крајем 14. века он ће у пуној мери постати не само противтежа града под патронатом салцбуршких надбискупа, већ ће почети и да га потискује. Тај успех биће нагло прекинут једно столеће касније. Узрок нису биле само политичке и економске кризе касног феудализма већ и све чешће провале Турака, верски ратови, епидемије и пожари.

Свој успон Марибор ће наставити тек у доба меркантилизма — периода у којем занатство и трговина добијају повлашћен положај на рачун пољопривреде — када се нашао на раскрсници два важна друма: Беч — Трст, и Целовец — Вараждин. Године 1752. постао је седиште округа. Временом, у њему се развило 16 занатских цехова и жива мануфактурна производња коју је 1825. године потиснула индустријска, увођењем првих парних машина. Упркос активном учествовању у таборском покрету за национални програм, оснивању читаонице и првог словеначког либералног листа „Словенски народ“, Мариборчани ће све до 1918. године бити, због утицаја немачког капитала и аустријске управе, под притиском планске германизације.



Текст: О Вукадиновић
Снимио: Н. Стевановић



ОБУЋАР СПАСАВА ГРАД — Челигијева кула, једно од најстаријих здања у граду, добила је име по храбром обућару који је спасао град од Турака. Легенда каже да је Челиги, видећи да његови суграђани неће моћи још дуго да одолевају жестоком нападу Османлија, успео да се искраде ван зидина и отвори уставе на бранама. Вода која је покуљала, приморала је Турке да одустану од опсаде.

КУЛА ЗА МУЧЕЊЕ — На самој обали Драве налази се округла кула, чувена по злу. У њој су се некада црквене власти обрачунавале са локалним „вештицама“. Први такав процес записан је у хроникама из 1546. године. Тада је, оптужена и осуђена због својих ђаволских чаролија, јавно мучена и спаљена жена чије је име остало непознато.



КУЖНО ЗНАМЕЊЕ — На Главном тргу испред Градске куће налази се кухно знамење, дело вајара Јожефа Страуба. Подигнуто је 1743. године да би Мариборчани подсећало на кугу која је 1680. године дивљала градом и однела 483 живота.



ЛА ГРАД

УСКЕ И ВИЈУГАВЕ — Изглед старог Марибора очувао се до данас још само у Пристану (пристаништу). Уске, стрме и вијугаве улице начичкане су ниским, старим кућама, тесно приљубљеним једна уз другу и подупртим засвођеним пролазима. Обично носе називе појединих заната, на пример, Столарска, Бојарска, Месарска улица.



ВЕТРИЊСКИ ДВОР — Једна од најбоље очуваних грађевина у Марибору је Ветрињски двор, некада посед шентпавелског самостана. Саграђен је 1725. године и украшен изразито богатом барокном фасадом. Посебну пажњу привлаче његове гипсане гирланде које се увијају око прозора.



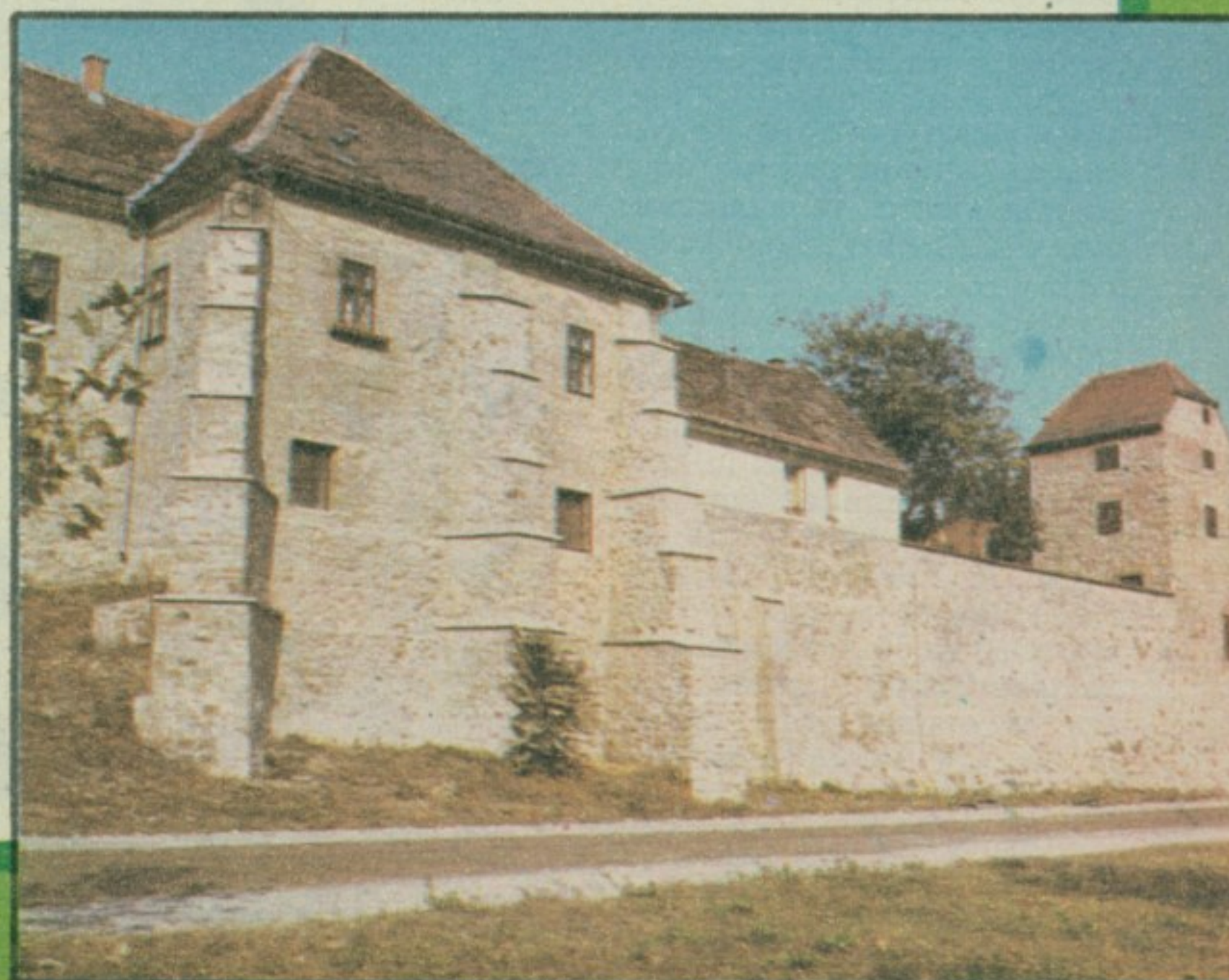
АНЂЕО ПРЕД ПЛАМЕНОМ — На Градском тргу уздиже се још једно мариборско знамење: висок стуб на чијем се врху налази анђео пред пламеном. Подигли су га крајем 16. века грађани који су успели да преживе један од највећих пожара у Марибору.



ПО УГЛЕДУ НА ТОСКАНУ — Млади Мариборчани данас склапају брак у Градској кући, здању које представља ретку мешавину стилова. Сазидана почетком 16. века у готском стилу, Градска кућа је врло брзо, под утицајем ренесансе доживела промене. Са двооришне стране италијански архитекта јој је додао стубове и аркаде по угледу на оне у Тоскани. У 18. веку зграда је претрпела нове измене овог пута у стилу владајућег барока.



УКАЗ ЗА ПРОГНАНЕ — Када су први Јевреји стигли у Марибор, не памти се. Али се памти да су убрзо по свом доласку у овај град постали први трговци и финансијери. Око куле, која је по њима и добила име, створен је крајем 15. века јеврејски гето. Али године 1497. издат је царски указ којим су Јевреји протерани не само из Марибора, већ и из целе Штајерске.



НАД СЕ ОГРОМНА ЖЕНКА ГРИЗЛИ
МЕДВЕДА БАЦИЛА НА ЊЕГА, ХЈУ
ГЛАС ЈЕ САСВИМ ЈАСНО ЧУО КАКО
МУ КРЦКАЈУ КОЛЕНА...

НА ГОЗБИ ХИЈЕНА

У лето 1823. године Ари-
кара Индијанци ископали су ратне се-
кире. Па ипак, група тра-
пера под командом мајора
Ендрјуа Хенрија одлучила
је да прође њиховом тери-
торијом јер их је баш туд
водио пут ка тврђави Форт
Кајова. Једино што су мо-
гли да учине да би се обез-
бедили од изненадног напа-
да било је да пошаљу дво-
јицу људи у извиђање. Из-
бор је пао на Хју Гласа,
средовечног грмаља зарас-
лог у косу и браду, човека
чије се име на Дивљем за-
паду изговарало с пошто-
вањем. С њим је пошао и
његово много млађи друг
Питер Гревс.

— Погледајмо прво оба-
лу Гранд Ривера — одлу-
чио је Глас. Прибојавао се
да их Индијанци не напа-
ну управо док прелазе ре-
ку: ту би, знао је, мала
група трапера имала муке
да се одбрани.

— У реду — одговорио је
Питер и кренуо за њим.

С пушкама на готово —
искуство их је научило да
оружје увек треба да буде
спремно — два извидника
су замасла у густо грмље.
Група трапера остала је да-
леко иза њих.

— Мора да смо већ са-
свим близу реке — окренуо
се у једном тренутку Глас
да каже Питеру, кад се од-
једном из честара зачула
нека необична ломљава. И
пре него што су двојица
људи успели да се снађу,
огромна женка гризли-мед-
веда банула је пред њих.
Два полуодрасла мечета
тапкала су за њом.

— До ђавола! — промр-
љао је Глас и подигао пуш-
ку. Али, медведица је била
бржа. Усправила се на зад-
ње шапе и снажним удар-
цем избила траперу оружје
из руке.

ПЛАНИНА СЕ РУШИ...

Голорук, Глас је беспо-
моћно стајао пред животи-
њом уплашеном за своје
потомство. Неколико мета-
ра иза њега, Питер се није
успевао да начини ни нај-
мањи покрет. Стајао је као
укопан посматрајући мед-
ведице, како се опрезно,
стопо по стопу, приближа-
вају.

Разјапљених чељусти низ
које су цуриле жвале, мед-
ведица је неколико трену-
така нетремице посматрала
своју жртву а онда је пре-
тећи замумлала. Од тог
звуча Гласу попустише ко-
лена. И пре него што је
стигао да се поново успра-
ви, звер га је зграбила сво-
јим огромним шапама, оди-
гла са земље лако као да
је перо, а затим свом сна-
гом треснула на тле.

Глас чу како му крцкају
кости и готово изгуби свест



од страховитог бола. Па
ипак, успео је да извуче
нож из каније и подигне
га. Било је то једино што
је могао да учини пре него,
што се медведица, распо-
мамљена мирисом крви, ба-
цила на њега.

Траперу се учинило као
да се планина руши на
њега.

Неколико метара иза ње-
га, Питер је схватио да мо-
ра нешто одмах да предуз-
ме ако жели да сачува гла-
ву: једно од мечета опас-
но му се приближило. А

призли, макар само и по-
луодрасли, могао је да бу-
де врло опасан противник.

Не оклевајући ни часа,
Питер је потрчао наниже,
ка реци. Не заостајући мно-
го за њим, трчало је мече.
Скачући с камена на ка-
мен, трапер се нашао на
самој обали. Даље није мо-
гао. Окренуо се и нишане-
ћи испалио метак у правцу
чупаве мрке грудве која се
ваљала према њему.

ЗАКЛОН ИСПОД СТЕНЕ

Љутито брундање рањеног
гризлија привукло је
пажњу његове мајке: нагло
је подигла главу и почела
да га тражи погледом. Би-
ла је то прилика за Гласа.
Зграбио је пушку и, леже-
ћи на земљи, испалио два
метка. Један је био смрто-
носан. Болно урликнувши,
огромна животиња се про-
пела у ваздух а онда сру-
чила на земљу.

Уплашено пуцањом, дру-
го мече је безглаво одју-
рило у честар.

На само неколико кора-
ка од мртве медведице
Глас је покушавао да дозо-
ве Питера. Знао је да му
истичу последњи секунди
живота и није желео да
умре сам. Кад је млади
трапер најзад стигао до ње-
га, Глас је већ изгубио
свест. Слика коју је пру-
жао била је страшна чак и
за човека који је свако-
дневно гледао смрти у очи:
глава му је лежала у лок-
ви крви, сломљена рука би-
ла је чудно искривљена,
док су му са лица и тела
у тракама висили комади
коже.

И мада је био сигуран да
ће Глас умрети, Питер га
је превео како је најбоље
знао, а онда одвукао у за-
клон испод оближње стене
и сео да чека. Али, груди
старог трапера никако ни-
су престајале да се дижу
и спуштају. Чак ни сутре-
дан пре подне, кад је до
њих стигла цела група.

После кратког већања
мајор Хенри је одлучио да
остави двојицу добровоља-
ца са рањеним Гласом. Њи-
хов задатак био је да саче-

кају да умре и сахране га.
Затим је требало да се при-
друже групи која је још
истог дана кренула даље.

СТРАХ ЈАЧИ ОД ОБЕЋАЊА

Двојици добровољаца вре-
ме је споро пролазило: за
умирућег човека нису мо-
гли ништа да учине. Само
је сваког часа њихов бора-
вак на територији Арикара
постајао све опаснији. И
храна је почела да им по-
нестаје а да лове нису сме-
ли. Пуцњи би им навукли
на врат Индијанце. Из ис-
тог разлога нису ни ватру
палили.

Прошло је пет дана отка-
ко их је мајор оставио. Глас
је и даље био на ивици
живота и смрти. Шестог да-
на један од двојице добро-
вољаца угледао је у песку
свеже отиске индијанских
мокалина. Био је то знак
за узбуну. Више никаква
обећања ни дата реч нису
били у стању да задрже
двојицу људи на овом опа-
сном месту. Спаковали су
се на брзину и, покупивши
своје и Гласово оружје,
кренули за групом. Стигли
су је неколико дана касни-
је. Мајору Хенрију рекли
су да су до краја испунили
свој задатак.

У међувремену, Глас је
изишао из коме и схватио
да је не само потпуно сам,
већ и да нема поред себе
ниједну једину ствар. Укљу-
чујући ту, наравно, пушку
и нож.

Да би ситуација била још
гора осећао је страховиту
глад. Једино чиме је могао
да се засити били су шум-
ски плодови, али ни њих
није било у изобиљу.

Прошло је три-четири
дана пре него што је до-
вољно ојачао да би могао
да стане на ноге. Није му
преостајало ништа друго до
да тако слаб, какав је био,
голорук и гладан крене на
пут дугачак 240 километара,
колико га је делило од твр-
ђаве Форт Кајова.

Не тако ретко, Глас није
могао да накупи довољно
плодова и тада је био при-
моран да са какве кржаве
гозбе отера прождрљиве
хијене. Комад сировог, по-
некад већ натрулог меса,
враћао га је у живот.

Кад је, после неколико
недеља дугог и мучног пе-
шачења, стигао до капије
тврђаве, није више имао
снаге да прође кроз њу.
Потпуно исцрпљен, пао је
у прашину. Изненађењу
његових другова није било
краја кад су га угледали
живог. Још више добро-
вољцима који су га „сакра-
нили“.

О. В.



ЧУДА ЛЉУДСКИХ РУКУ

КАКО ТО КЛАВИР СВІРА



Чивија за затезање жица

Пригушивач са слојем филца

Глава ченића

Метални рам

Жица

Дршка ченића

Хватало

Ремен за враћање ченића

Полуга пригушивача

Ослобађач

Преносна полуга

Дирка

Први клавир појавио се у Фиренци највероватније 1709. године. Ако година није тачно утврђена, име проналазача зна се поуздано — то је Италијан Бартоломео Кристофори. Његов клавир имао је све битне механичке делове савремених клавирских инструмената и особину због које је до овог проналазача, уосталом, и дошло — већу звучност у односу на своје претходнике: чембало, клавикорд и њима сродне инструменте.

Сложени механизам клавирских инструмената смештен је у дрвени, на три ноге постављени сандук у облику крила на чијем се дну налази резонантна плоча. Ту је пре свега метални рам са напетим жицама. Некада је сваком тону одговарала по једна жица, данас само десет најдубљих има по једну, док су за све остале тонове оне удвостручене или утростручене. На предњој страни сандука смештена је клавијатура која обухвата 7 октава (по 12 дирки) и једну малу терцу. Испод клавијатуре налазе се две педале — притиском на десну подижу се пригушивачи са свих жица, док лева читав механизам помиче удесно тако да ченић удара само у једну до две жице дајући тако виши тон.

Шта се то, у ствари, дешава када притиснемо једну од дирки? Ми на тај начин покрећемо читав систем повезаних полуга које тај притисак преносе на ченић, а он ударцем на жицу изазива њено треперење, односно одговарајући тон. Али, да би тонови трајали тачно онолико колико ми то желимо, сваки клавир има још и пригушиваче, делове без којих би једном изазван тон још дуго одзвањао. На сваку жицу, дакле, налаже пригушивач (тзв. демпфер), обложен с једне стране филцом.

Када притиснемо дирку, истовремено се преко преносне полуге подиже тзв. ослобађач који ченић гурне на жицу, а спушта полугу која пригушивач одваја од жице и тако јој омогућује да вибрира. У тренутку отпуштања дирке, ченић се, повучен једним ременом, враћа у свој првобитни положај (учвршћен уз помоћ хватала, дела који га дочекује и успорава му пад), а пригушивач поново налаже на жицу.

Наша слика даје попречни пресек пијанина, облика клавирских инструмената код кога су сандук и метални оквир са жицама смештени вертикално у односу на клавијатуру.

ПРЕПОЗНАЈЕМ ТЕ ПО МЛАДЕЖУ

Једном је дечак уснио чудан сан. И није му баш сасвим јасно да ли је то био сан или се сећао нечега из свог детињства. Играо се на обали бистре речице. По трави је сакупљао каменчиће и бацао их у воду. Била је ту воденица и чудан шум је још дуго зујао у његовим ушима. Видео је и једног деду. Био је сед и посипао се брашном. Тако се дечаку учинило. Онда га је деда некуд носио и возио на колима. У труцкању, одједном му се све збркало и смрачило... Покушавао је да настави сан и сазна шта је даље било, али у томе није успео.

Све што је о себи знао, дечак је написао у огласу који је пре тридесетак година објавио један забрбачки лист: „О себи не знам ништа. Причали су ми да сам са Козаре. Сада ми је име Антун и имам око 14 година. Тражим било кога свог“. Многи су долазили после огласа, загледали га и испитивали, али га нико није повео са собом. Једног дана у жуту кућицу на Трешњевци, где је Антун тада живео, дошао је човек који му је испричао шта се догодило са дедом и де-

НЕОБИЧНЕ СУДБИНЕ

Дечак је дао оглас: »О себи не знам ништа... тражим било кога свог«. Многи су га загледали и испитивали, али га нико није повео са собом.

чаком на колима. Антун је сазнао да се заправо зове Марко Лукић. Човек који ће му испричати ко је и како је дошло до тога да дуго ништа није знао о својој породици, био је његов најстарији брат Драгоје Лукић.

— Данашњим даном завршен је подухват борбене групе „Западна Босна“ на простору Козаре и Проса-

ре. Целокупно становништво опкољеног подручја је исељено, те је тако provedено темељито чишћење простора — наведено је у дневној заповести генерала Штала од 18. јула 1942.

Народ ухваћен на Козари, сабијен је у концентрационе и сабирне логоре у Јасеновцу, Млаки и Јабланцу, Церовљанима крај Дубице, Старој Градишци и



ЗЛОЧИНИ КАРПАТСКЕ КРВОПИЈЕ

Принцеза Ержебет Батори била је изузетно лепа, богата и моћна. По броју убиства, међутим, она је можда најстрашнији криминалац у историји до нацизма: 610 девојака искрвављено је у њеним подрумима између 1604. и 1610. године! То је извесно, али је питање да ли су имена свих жртава уопште била забележена у једином нотесу који се нашао у принцезиној мучионици, у тренутку када је откривена на делу...

Ержебет је била издана познате лозе мађарских племића из Ердеља. Њена мајка Ана била је рођена сестра пољског краља Етјена Баторија, иначе тешког епилептика и познатог по томе што је прибегавао свим врстама враџбина не би ли се излечио. Међутим, и Ержебетин отац био је Батори, чак веома близак рођак њене мајке. Уопште, припадници ове моћне лозе женили су се и удавали између себе управо зато да би моћ и

У замак без повр

богатство одржали и увећали; отуда то страшно наслеђе у њиховој „плавој“ крви. Брат, тетка, ујак Ержебет Батори — и она сама — били су, ако не потпуно луди, оно на ивици лудила.

Када се Ержебет удала, у пролеће 1575. године, имала је 15 година. Њен муж Ференц Надашти, по грофовској титули, моћи и богатству био је достојан Ержебет. После свадбеног славља које је трајало месец дана, младенци су се сместили у замак Надаштијевих Чејти, подигнутом на једној готово неприступачној хриди у подножју Малих Карпата.

ПРИНЦЕЗА УЈЕДА

У том мрачном замку окруженом црним шумама — баш какав је и декор разних страшних бајки о вампирима, вештицама и вукодлацима — Ержебет је само могла да се премешта од прозора

до прозора и буљи у даљину. Нова престоница немачког краља Максимилијана II — који је присуствовао њеном помпезном венчању и даривао је златом и драгуљима — Беч, као и доскорашња Презбург (данашња Братислава) биле су надамак Чејтл. Али, од сада за Ержебет недохватљиве.

У тој чамотињи, прекрасна и увек дотерана Ержебет, почела је да прекрађује досаду на доста чудан начин. Ова плавокоса, бледа и ћутљива особа испољавала је нескривено задовољство у муштрању својих бројних служавки. Не баш обичном муштрању! Ержебет би их убадала иглама у месо, па понекад и угризала до крви. Једном ју је муж ухватио како је једну девојку намазала медом, а затим пустила да је уједају муве и остали инсекти!

Међутим, силни Надашти није се баш узбудио због тог призора. И он је, ваљда, сматрао да са тако бројном послугом тре-

ПРЕЛЕПА ВЛАСТЕЛИНКА ЕРЖЕБЕТ БАТОРИ ПРОЧУЛА СЕ ПО ТОМЕ ШТО ЈЕ ОКО СЕБЕ ОКУПЉАЛА СТОТИНЕ ДЕВОЈАКА И ПО — НЕСЛУЋЕНОЈ СВИРЕПОСТИ.

ба поступати строго, да би била послушна? У сваком случају, за Надаштијевог живота није забележено да је његова лепа жена неког убила. Међутим, он је умро 1604. године — исте када је у замак Чејте стигла страшна врача Дарвулија и када су почеле да се одржавају праве оргије смрти.

Дарвулија је у подрумима Чејти приређивала сеансе црне магије, на којима је припремала разне „чаробне еликсире“ — од девојачке крви! Ко је ту кога слушао, Дарвулија грофицу или обрнуто, тешко је рећи. А да су обе, као и неколико привилегованих особа из замка (Ержебетина дојкиња Илона, патуљак — наказа Јанош Ујвари и слу-

жавка Дорко) уживали у лаганом мучењу жртава до смрти, сасвим је извесно.

КРИЦИ И САХРАНЕ У НОЋИ

Јанош Ујвари је, годинама после овога, на суђењу, испричао страшне појединости:

„Оне (грофица, Дарвулија и Дорко) би девојци чврсто везале руке и ноге бечким концем, па би је тукле ка смрт, док јој тело не би попрнело као угаљ, а кожа се цепала. Једна је тако издржала двеста удараца пре него што је издахнула“.

Страшна грофица и њене помагачице секле су



Новској, Пакленици и Приједору — укупно 68 600 Козарчана. Међу њима је било 23 358 деце.

ГЕНОЦИД НА КОЗАРИ

Усташе су одвајале децу од мајки. Тако се десило и са Лукићима. Током читавог рата мајка није знала где су јој Драгоје, Рајко, Савка и Марко.

Јастребарско је данас мирно и лепо место недалеко од Загреба, али ратне 1942. године тамо је био усташки логор за децу. Кроз логор је прошло 3.336 дечака и девојчица. Логор је био под управом часних сестара конгрегације „св. Винко Паулски“. Преко „милосрдница“ усташе су настојале да систематски, и на суров начин, спроводе план „преваспитања“ партизанске деце у усташку младеж. У том логору нашао се, у лето 1942. и Драгоје.

СТОДНЕВНА БОРБА ЗА ДЕЦУ

Међутим, у Јастребарском је вођена и необична борба за спасавање деце, којом је, по задатку Партије, руководила Татјана Маринић. Уз помоћ професора Камила Бреслара и Велимира Дежелића, високих чиновника у Министарству удружбе НХД, народа Јас-

ке и околине, Татјана је, са групом девојака из школе за васпитање предшколске деце у Рудама крај Самобора, успела да уђе у логор Јастребарско. Скоро стотину дана трајала је беспощедна борба за децу. Да није било тога и акције Четврте кордунашке бригаде од 26. августа 1942. када је ослобођено 727 дечака, ко зна каква би им била судбина...

Четврта кордунашка бригада кренула је кроз Драганичку шуму. Надомак Јаске, 26. августа 1942. у пет часова ујутру, почео је напад. До седам часова, све зграде, сем жандармеријске станице, биле су очишћене од непријатеља. Из логора је ослобођено 727 деце.

За логораше у Јастребарском то није било изненађење, они су очекивали тај дан.

Док су борци продирали у логор, деца су викала: „Ево наших партизана!“

О том сусрету и хроничар бригаде је забележио: „Живели партизани — резлегло се улицама Јаске. На воћке су се сјатила деца. Иза њих је остала пустош. Нико није могао да заустави ту бујницу. Од глади зажарене очи трагале су за храном.“

У селу Буковцу на Жумберку припремали су се мали логорашци за далеки пут који ће их, преко Купе, Уне, Кулен-Вакуфа, Босан-

ског Петровца, Рисовца, Јасенице, Неретве, Сутјеске и Зеленгоре, одвести у мир и слободу.

НА МАЈЧИНОМ ГРОБУ

Драгоје Лукић наставио је да прича свом брату: „Пошто је Четврта кордунашка, у августу 1942. године, ослободила логор у Јаски, ја сам се нашао у партизанима, у Петој козарској бригади. О двојици млађе браће и сестри нисам ништа знао. Мајку сам, после ослобођења, нашао у селу, у Милошевом Брду. Она је веровала да су и остали живи: Иди, Драгоје, потражи их! — наговарала ме сваки дан. У то време у Среском комитету у Градишци са мном је радила Паула Хумек, загребачка илегалка, која је и сама, као и толики други илегалци и симпатизери НОП-а у Загребу, учествовала у спасавању деце са Козаре. Она ме упутила на свог брата, такође илегалца из времена рата, коме је била доступна картотека. И он ми је из касете издвојио картоне свих Лукића, којих је било стотинак. Нађем ту и свој картон, картон сестре и средњег брата Рајка и њихове адресе. Сестру сам нашао у селу Стазу код Сиска, у кући Марије Тимић, која јој је била више него мајка. Рајко се непо-

средно после тога обрео у нашем дворишту.

Године су пролазиле, али о најмлађем брату Марку, који је имао само три године кад је одвојен од мајке, није било ни помена. Мајка ме увек преклињала да га тражим, говорећи ми како ћу га лако препознати јер је имао младеж изнад десног ува“.

У картотеци га није било, није се јавио ни на оглас који је Драгоје дао 1949. године. Тек пет година касније, један оглас објављен у новинама привући ће пажњу Драгојеве супруге која је радила у документацији „Борбе“: у њему је петнаестогодишњи дечак, по имену Антун Шкрњут, тражио своје најближе; у огласу је наведено да је дечак са Козаре и да има младеж изнад десног ува.

Многи су долазили и загледали Антуна надајући се да је то њихов давно изгубљени син, брат, али једино је Драгоје дечаку могао да исприча завршетак сна који га је прогонио. Дечак му се тада нашао у загрљају.

Тог дана Марко је, заједно с Драгојем, отишао на Козару да са сестром засаде цвеће на мајчин гроб. Мајка није сазнала да је њен најмлађи син нађен, умрла је само два месеца пре него што је Марко пошао у ону редакцију да однесе оглас.

В. Глик

атка

девојкама прсте сребрним маказама, пекле их усијаним машицама, или истеривале на снег где би их поливале водом. Било је и страшнијих мука... Кажу да је Ержебет понекад спавала у кревету огрезлом у туђој крви!

Како је домамљивала девојке у замак смрти? Дорко и Илона одлазиле би у села која су припадала домену Надаштијевих и тамо тражиле „послугу“. За комад одеће и осигурану храну, сироте сеоске девојке одлазиле су, пуне поверења, према зидинама на врху литице Чејте... Убрзо су, ипак, почели да круже гласови о крицима који су се ноћу чули из замка, о тајним, ноћним сахранама и учесталим смртима грофициних девојака.

После су гласови постали нека врста јавне тајне, али силној властелинки нико ништа није могао: имала је одвећ чувено име. Међутим, један догађај са краја 1610. године учиниће крај стрихотама у којима је уживала. Тада је, наиме, на

место Дарвулије, која је нестала у шуми, дошла врачара Мајорава. Она је рекла грофици да, ако жели да сачува лепоту, мора да жртвује племићке кћери, како би се окупала у плавој крви.

Опет су Дорко и Илона кренуле на пут, само сада ка домовима сиромашне властеле. Под изговором да ће код грофице Надашти бити богато и достојно опремљене за удају, буду ли јој само правиле друштво у дугим, зимским ноћима, намамиле су 25 девојака у Чејте.

УХВАЋЕНА НА ДЕЛУ!

Није прошло ни месец дана, а све ове несудбине удаваче — биле су жртвоване! Тада су гласови о крвавим ноћима грофице Надашти допрли и до самог краља Матије који је већ две године владао Аустријом, Угарском и Чешком, а био праведнији од свог претходника Рудолфа II. Матија је из Беча отпутовао у Празбург и тамо сазвао породични савет, да одлучи шта ће учинити са Ержебет. Међу њеним сродни-

цима био је и Никола Зрински.

У исто време, тек отворени презбуршки Парламент, био је наједном преплављен жалбама становништва Чејти на свирепу грофицу. Краљ је тада одлучио да угарски надвојвода Турсо, заједно са Зринским и још једним његовим рођаком, лично поведе истрагу у уклетом замку.

Њих тројица су, у пратњи чете војника, 29. децембра 1610. године упали у Чејте ноћу и ухватили грофицу на делу. Тада је пронађен и онај нотес са именима... Турсо је био тако ужаснут, да је хтео на лицу места да задави Ержебет. Ипак, то није учинио — опет из поштовања према њеној чувеној породици. Кажњена је тако што је

затворена у свој замак на којем су зазидани сви прозори и врата. Остављен је само један узани отвор кроз који је добијала храну. Живела је тако још три и по године.

Илона и Дорко су спавале на ломачи, а Јанош Ујвари је погубљен мачем, пошто су претходно све троје били подвргнути мукама.

М. Крстуловић



БИМ И БУМ



BAVALU

СТРИП



БУНКЕР НА БАРУТАНИ

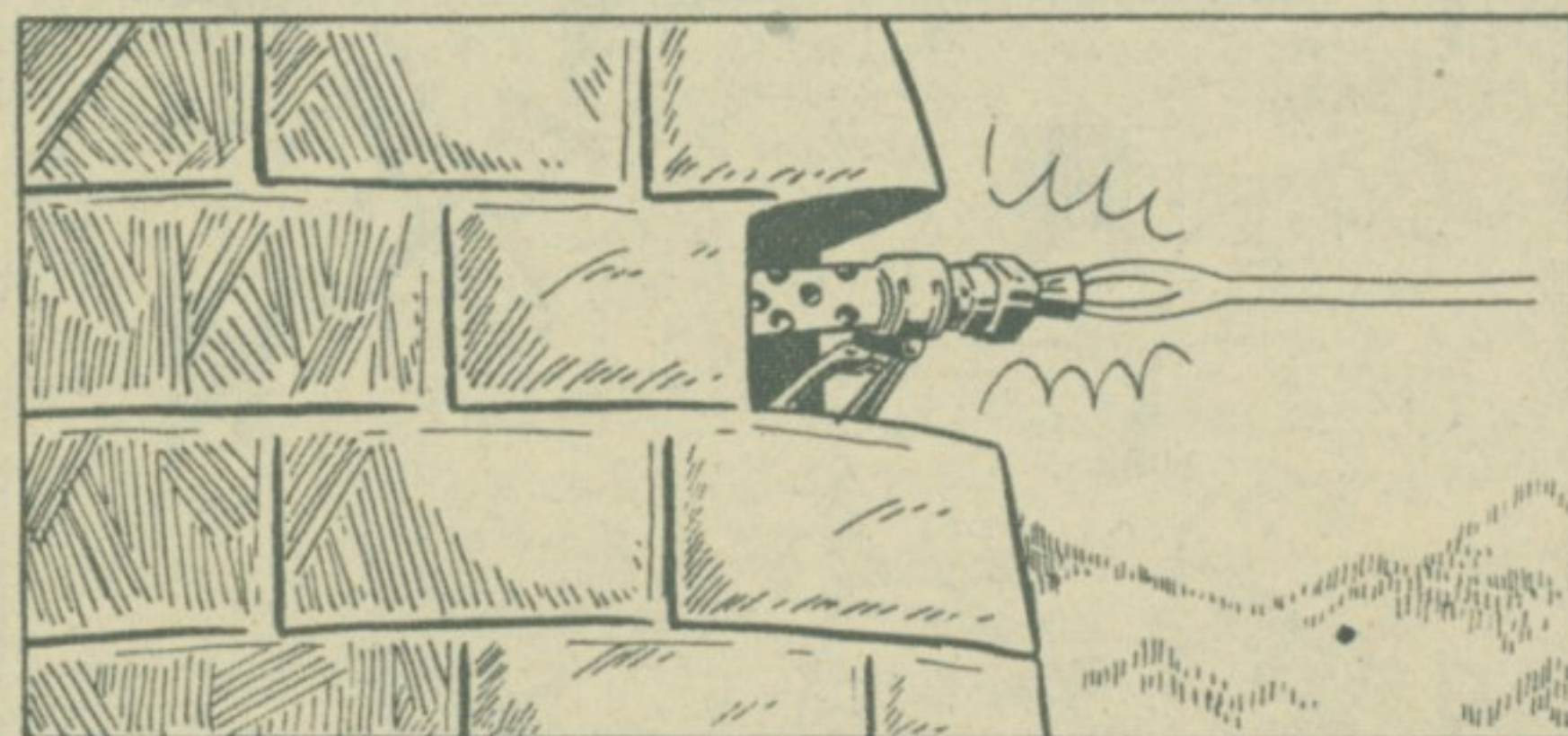


27. СЕПТЕМБРА 1943. ГОДИНЕ ЧЕТВРТА ЦРНОГОРСКА БРИГАДА СИЛОВИТО ЈЕ НАПАЛА НА КОЛАШИН КОЈИ СУ ДРЖАЛЕ ЈАКЕ ИТАЛИЈАНСКЕ И ЧЕТНИЧКЕ СНАГЕ ...





БОРБА ЗА КОЛАШИН ТРАЈАЛА ЈЕ ЧЕТРНАЕСТ ЧАСОВА. ПОСЛЕ ОГОРЧЕНОГ ОТПОРА НЕПРИЈАТЕЉ ЈЕ ПОБЕЂЕН. ПРЕЖИВЕЛИ ИТАЛИЈАНИ И ЧЕТНИЦИ СУ СЕ ПРЕДАЛИ. ГРАД ЈЕ БИО ОСЛОБОЂЕН. ЈЕДИНО СУ БУНКЕРИ ИЗНАД ГРАДА НА БАРУТАНИ И БОШАЊЕМ БРДУ ЈОШ ПРУЖАЛИ ОТПОР...



МАРКО, ЗОВЕ ТЕ
КОМАНДАНТ!
ХИТНО ЈЕ!



ПОЋИ СА ГРУПОМ БОМЕДША
И УНИШТИ БУНКЕР НА
БАРУТАНИ!

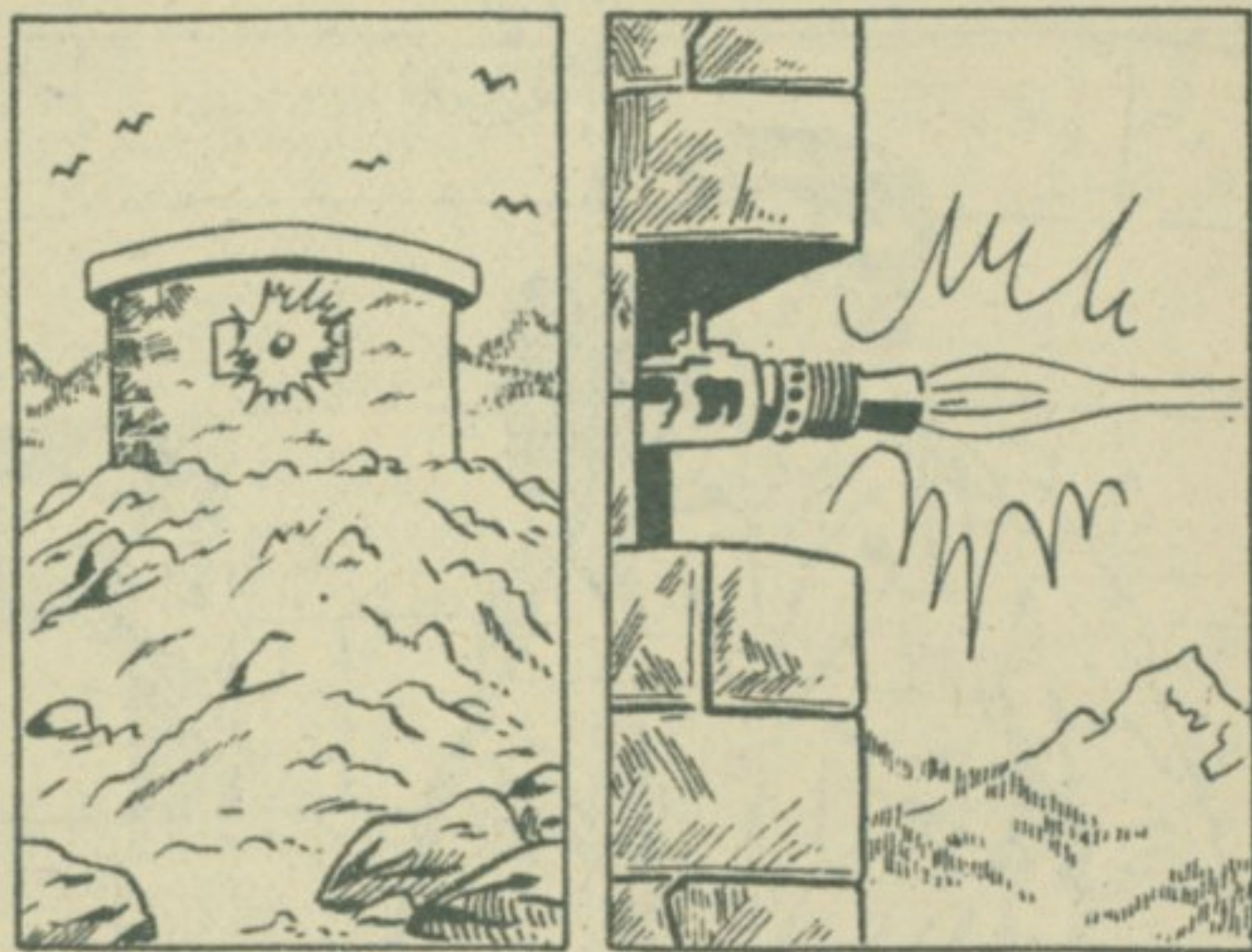


ТРИДЕСЕТОГОДИШЊИ ПУШКОМИТРАЉЕЗАЦ МАРКО
МАРТИНОВИЋ КРЕНУО ЈЕ СА ГРУПОМ БОМБАША
ПРЕМА БУНКЕРУ НА БРДУ БАРУТАНА...



У ИТАЛИЈАНСКОМ БУНКЕРУ...

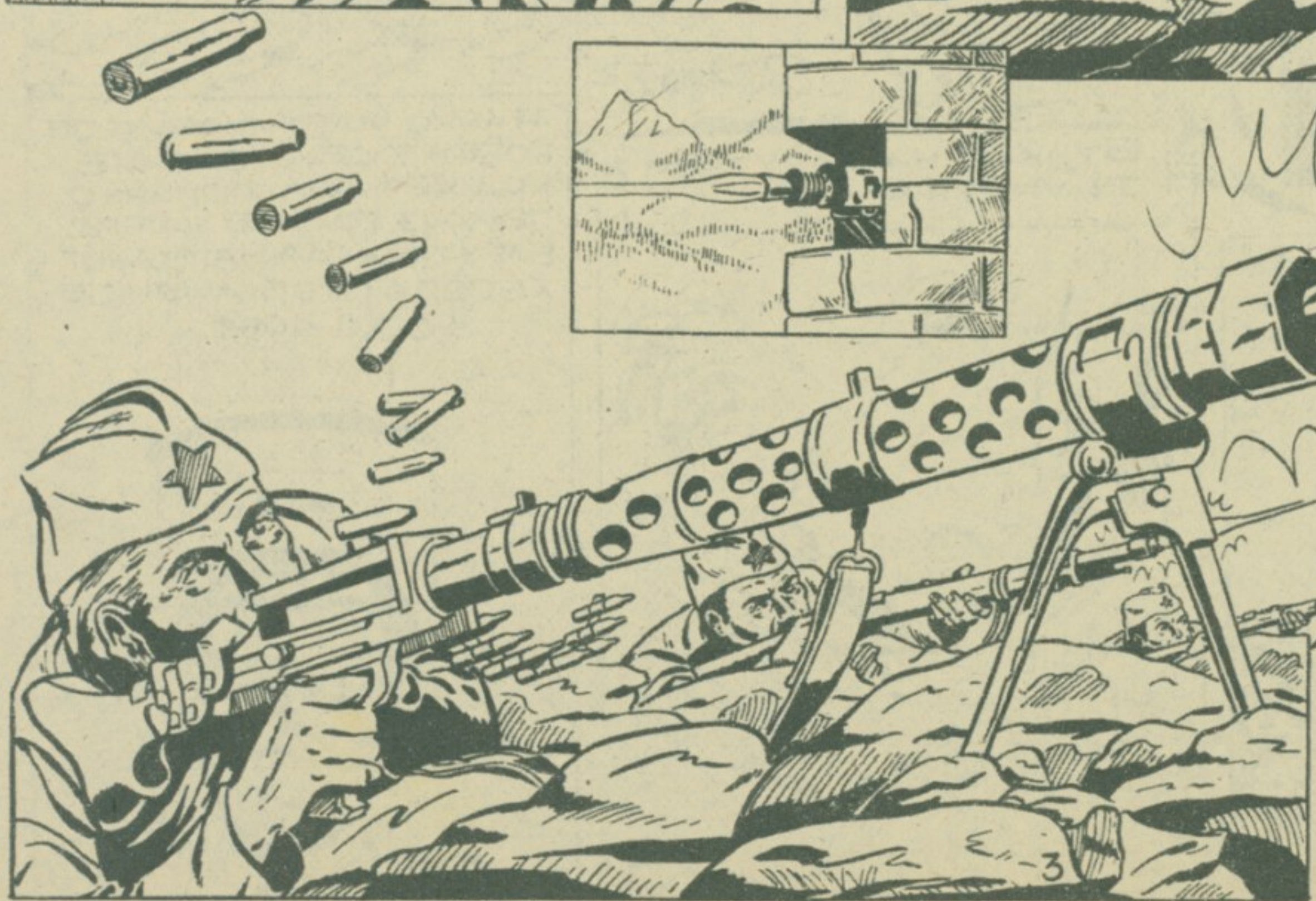
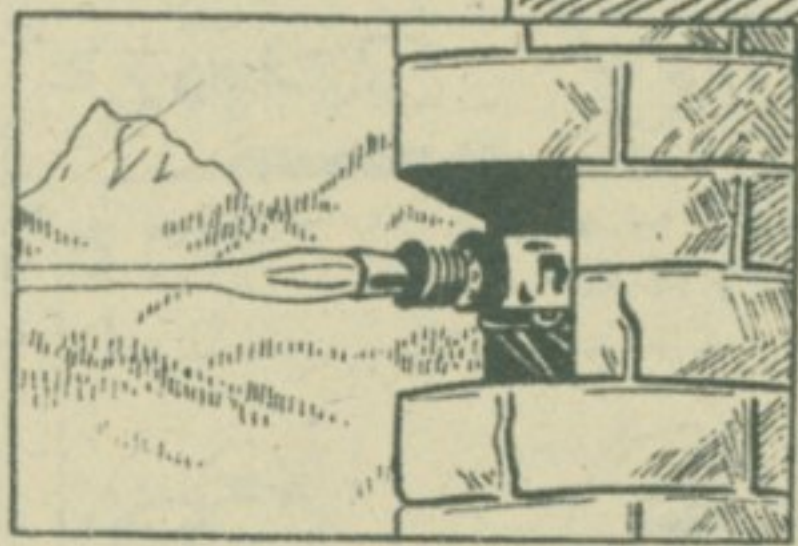
МАРИО, УЗМИ МИТ-
РАЉЕЗ! ПАРТИЗА-
НИ ПОНОВО ДО-
ЛАЗЕ!



ОТВОРИЛИ СУ
ВАТРУ!
ХВАТАЈТЕ
ЗАКЛОН!



УЗМИТЕ МОЈ ПУШКОМИТРА-
ЉЕЗ И УДРИТЕ ПО БУНКЕРУ!
ТАКО ЋЕТЕ ПРИВУКИ ЊИХО-
ВУ ВАТРУ НА СЕБЕ! ЈА ЋУ
ЗА ТО ВРЕМЕ ПОКУШАТИ
ДА СЕ ПРИВУЧЕМ
БУНКЕРУ!





БОМБА!
ПРОКЛЕТ-
СТВО! НЕ-
МАМ БОМ-
БУ!



ПОСТОЈИ САМО ЈЕ-
ДНА МОГУЋНОСТ ДА
ЗА ТРЕНУТАК
УКУТКАМ ТАЈ
МИТРА-
ЉЕЗ



МАРКО ЈЕ ПРИТИСНУО
ГРУДИ НА УЖАРЕНУ ЦЕВ
МИТРАЉЕЗА



БРЗО! САД
ЈЕ ПРИЛИКА
ДА СЕ ПРИ-
БЛИЖИМО
БУНКЕРУ



БУНКЕР НА БАРУТАНИ
ЈЕ УКУТКАН



МАРКО МАРТИНОВИЋ ЈЕ
РОЂЕН У СЕЛУ БАЈИЦЕ
КОД ЦЕТИЊА. ПОГИНУО
ЈЕ 1943. ГОДИНЕ НА БРДУ
БАРУТАНА. ЗА НАРОДНОГ
ХЕРОЈА ПРОГЛАШЕН ЈЕ
20. XII 1951.



СТЈЕЛАН БОБИНЕЦ-ШУМСКИ



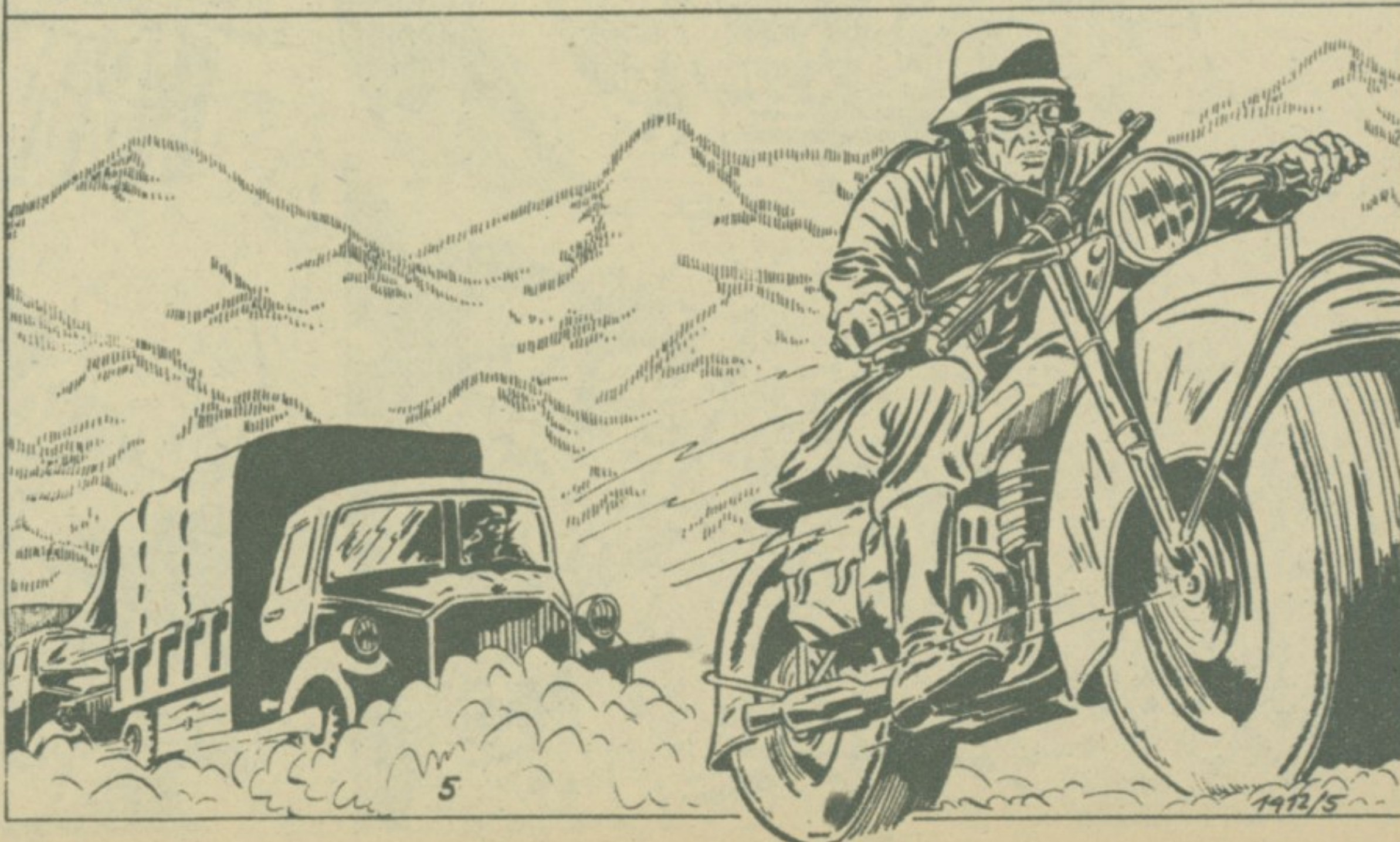
ХЕР КОМАНДАНТ,
КАМИОНИ СУ
СПРЕМНИ!
МОЖЕМО
ДА КРЕ-
НЕМО!

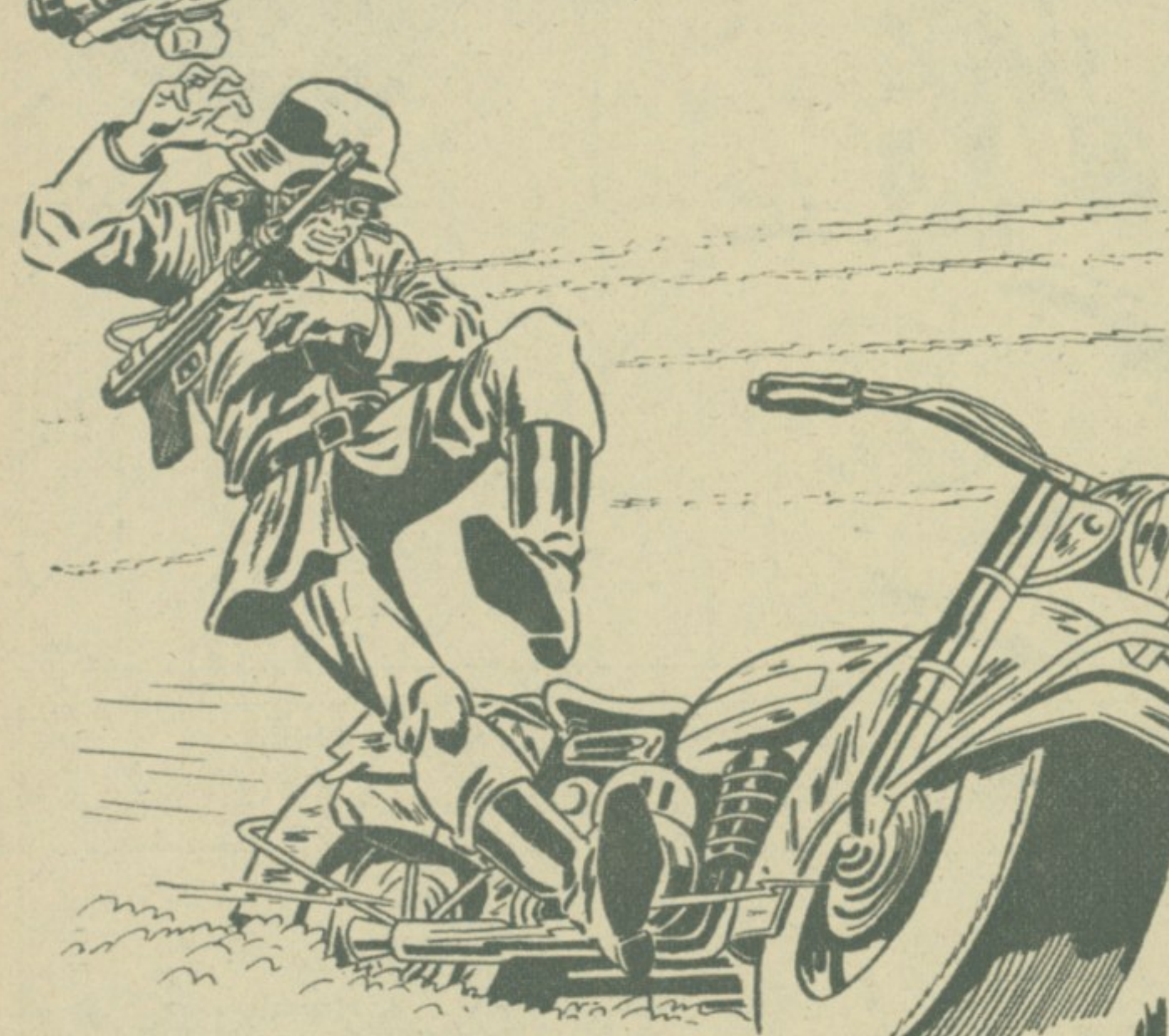
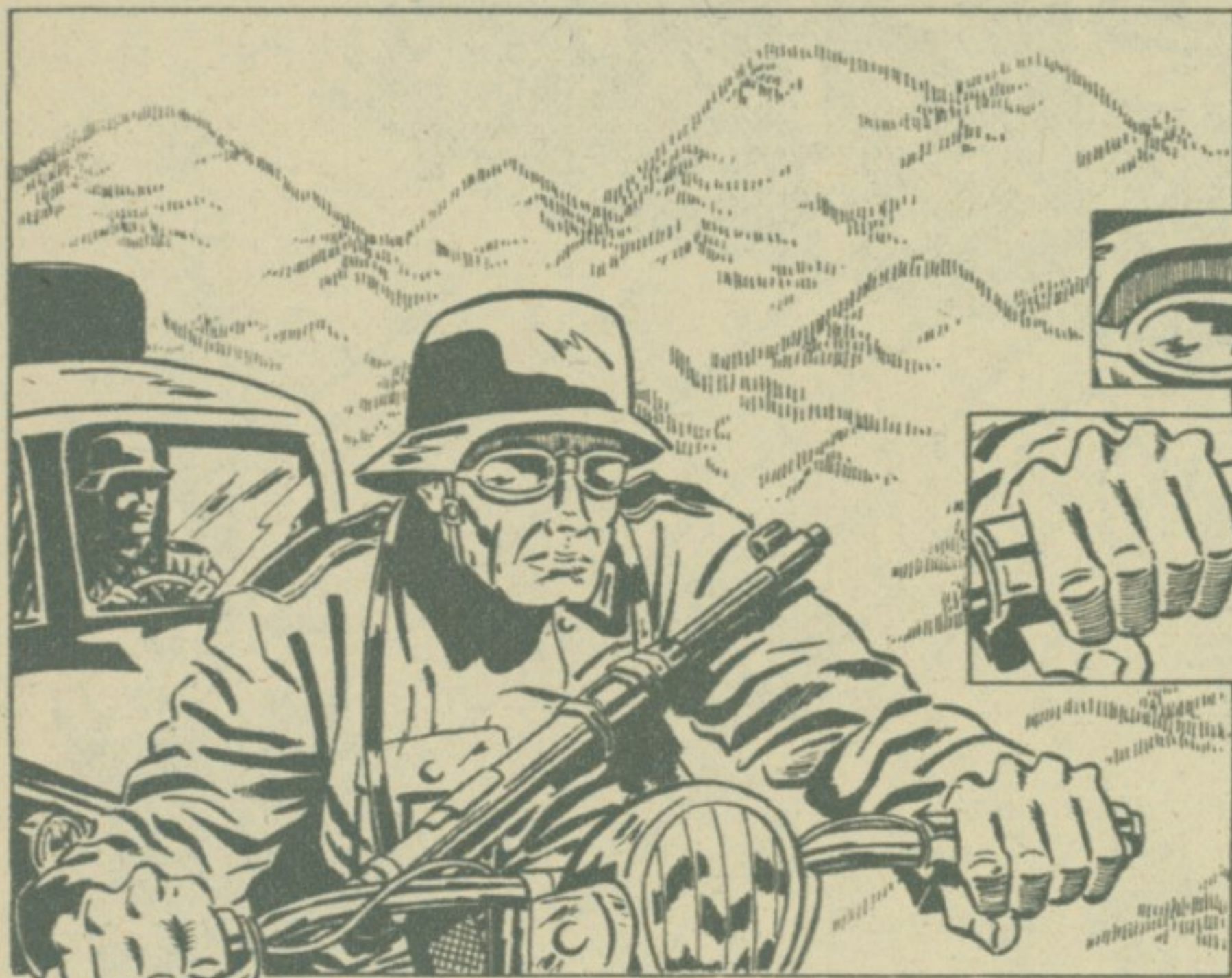


НЕМАЧКА МОТОРИЗОВАНА КОЛОНА КРЕНУЛА ЈЕ ПРЕМА
ИВАЊИК-ГРАДУ НА ПРИСИЛАН ОТКУП
СТОКЕ ...



ПОЖУРИ-
ТЕ! ТРЕБА
ДА СЕ ВРА-
ТИМО ПРЕ
МРАКА!





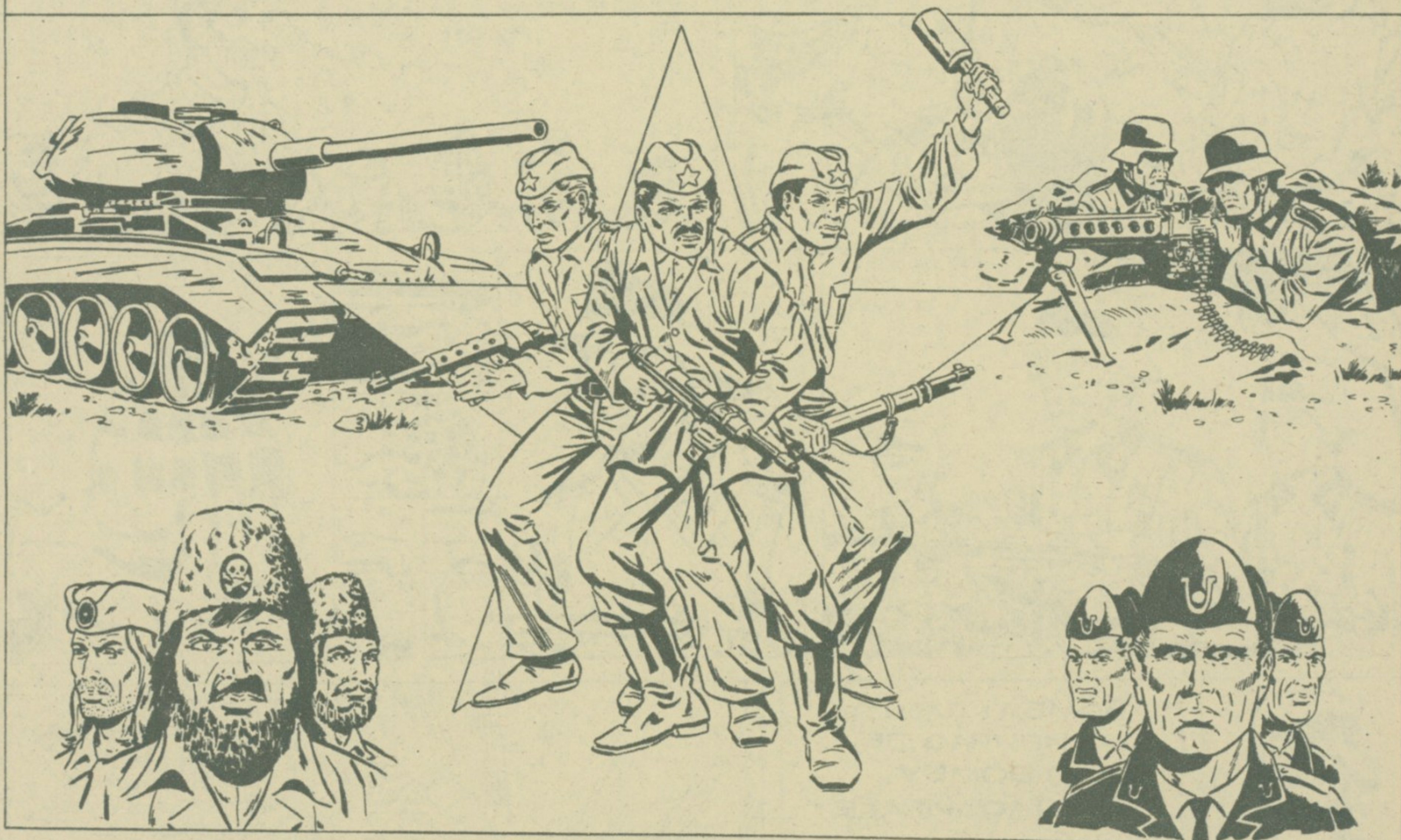
ПРЕКИНИ ПАЉБУ!
НЕМЦИ СЕ
ПРЕДАЈУ!



ИЗНЕНАЂЕНИ НАПАДОМ, НЕМЦИ СУ СЕ ПРЕДАЛИ БЕЗ БЕГ ОТПОРА. БИЛА ЈЕ ТО САМО ЈЕДНА ОД МНОГОБРОЈНИХ АКЦИЈА КОЈЕ ЈЕ ИЗВЕЛА ЧУВЕНА УДАРНА ГРУПА VII, КОЈУ ЈЕ ПРЕДВОДИО СТЈЕПАН БОБИНЕЦ - ШУМСКИ...



У ТЕШКИМ ГОДИНАМА РАТА ШУМСКИ СЕ НАЛАЗИО СТАЛНО У ПРВИМ БОРБЕНИМ РЕДОВИМА. НИЗАЛЕ СУ СЕ АКЦИЈЕ ЈЕДНА ЗА ДРУГОМ. О ЊЕГОВОМ ЈУНАШТВУ ИСПРЕДАЛЕ СУ СЕ ПРАВЕ ЛЕГЕНДЕ. НАРОЦИТО СЕ ИСТИЦАО У СМЕЛИМ ДИВЕРЗАНТСКИМ АКЦИЈАМА...



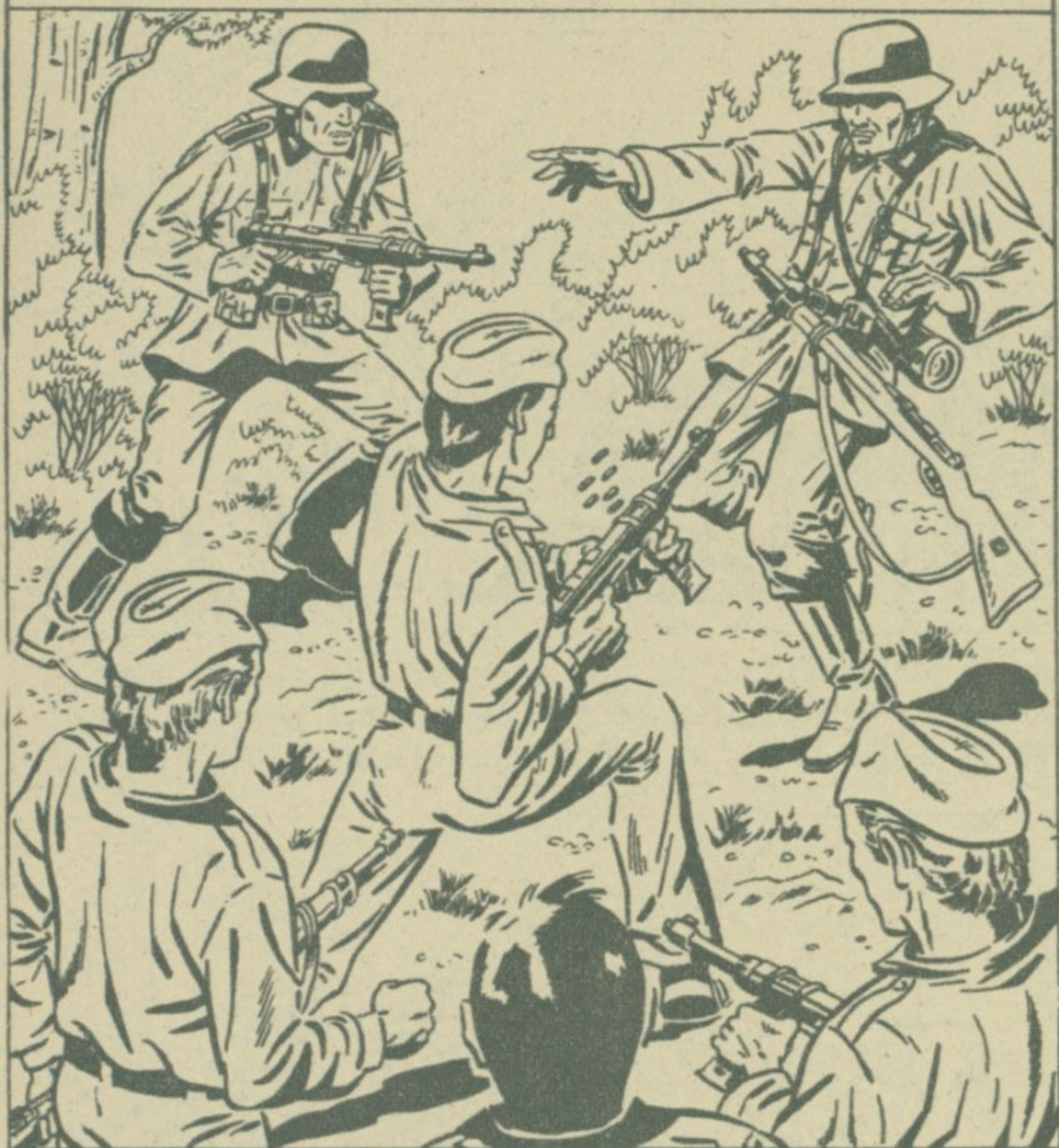
У ПРОЛЕЋЕ 1944. БИО ЈЕ КОМАНДАНТ МОСЛАВАЧКЕ БРИГАДЕ. ЈЕДНОГ ДАНА У БЛИЗИНИ ДУГОГ СЕЛА...

ШУМСКИ, НЕМЦИ
СУ НАС ОПОКО-
ЛИЛИ!

НИЈЕ ТО ПРВИ ПУТ!
ДОСАД СМО УВЕК УС-
ПЕВАЛИ ДА СЕ ПРО-
БИЈЕМО, ПА ЂЕМО
И САД!



ПАРТИЗАНИ ПОКУШАВАЈУ ДА СЕ ПРОБИЈУ И ИЗИДУ ИЗ ОБРУЧА. ИАКО НАДМОГНИЈИ, НЕ-ПРИЈАТЕЉ НЕ МОЖЕ ДА ИХ ЗАУСТАВИ...



ОВОГ ЂЕМО УХВА-ТИТИ ЖИ-ВОГ!

ПРОКЛЕТСТВО! РАЊЕН САМ... А НЕМАМ ВИШЕ НИ МУНИЦИЈЕ!



У ЈЕДНОМ ТРЕНУТКУ, У ЈЕКУ БОРБЕ, ШУМСКИ СЕ НАШАО ОПКОЉЕН НЕМЦИМА И ОДСЕЧЕН ОД СВОЈИХ ДРУГОВА...

ПРЕОСТАЛА МИ ЈЕ САМО ОВА БОМБА! ЖИВ ИМ СЕ НЕКУ ДАТИ У РУКЕ!



БОМБА! ПАЗИТЕ, АКТИВИРАО ЈЕ БОМБУ... ЕКСПЛОДИРАЌЕ!



СТЈЕПАН БОВИНЕЦ-ШУМСКИ, РОЂЕН ЈЕ 1919. У АЛАГИНИЦИМА КОД СЛАВОНСКЕ ПОЖЕГЕ. ЧЛАН СКОЈ-А ОД 1937. У НОВ СТУПИО 1941. ПОГИНУО ЈЕ У ПРОЛЕЌЕ 1944. У ДУГОСЕЛСКОМ СРЕЗУ, РАЗНЕВШИ ПОСЛЕДЊОМ БОМ-БОМ СЕБЕ И ГРУПУ ФАШИСТА. ЗА НАРОД-НОГ ХЕРОЈА ПРОГЛА-ШЕН 27. XI 1953.



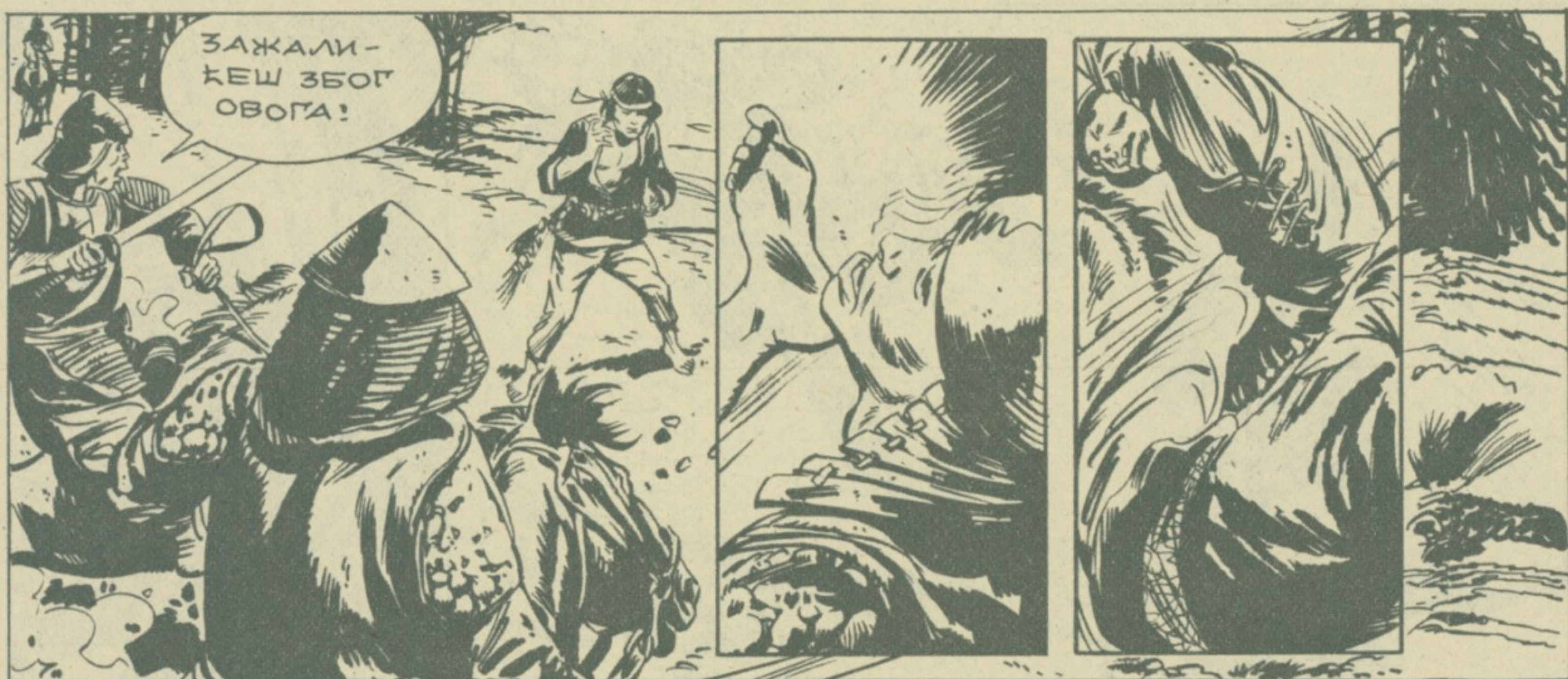
ШИ-КАН: ЦРНИ ЗМАЈ



ШИ-КАЈ: ЦРНИ ЗМАЈ



ШИ-КАЈ: ЦРНИ ЗМАЈ



ШИ-КАЈ: ЦРНИ ЗМАЈ



ДЕЧАК СЕ ЗВАО ЧУ-ЛИ. СВОЈИМ СПАСИОЦИМА ЈЕ ИСПРИЧАО ШТА МУ СЕ ДОГОДИЛО...



ШИ-КАЈ: ЦРНИ ЗМАЈ

„ПОШТО САМ ИЗГУБИО РОДИТЕЉЕ, ЛУТАО САМ СВЕТОМ ДОК НИСАМ НАИШАО ЈЕДНУ ЛЕПУ КУКИЦУ...“



„У ЊОЈ ЈЕ ЖИВЕО МАНДАРИН ЛИ-ЧЕН, ДОБАР И ПЛЕМЕНИТ ЧОВЕК. ИМАО ЈЕ СЛУГУ МОНГА...“

ЈЕДИ, ШИ-КАЈ! ТАКО ЋЕШ ПОВРАТИТИ СНАГУ!



„ЛИ-ЧЕН ЈЕ ПОСТАО МОЈ УЧИТЕЉ. ОД ЊЕГА САМ САЗНАО МНОГЕ СТВАРИ О ЖИВОТУ...“

„МОНГО И ЈА СМО СЕ СПРИЈАТЕЉИЛИ. ОН МЕ ЈЕ НАУЧИО БОРИЛАЧКИМ ВЕШТИНАМА...“



„ЈЕДНОГА ДАНА УСПЕО САМ ДА САВЛАДАМ МОНГА. БИО ЈЕ ТО ЗНАК ДА САМ ПОСТАО ЗРЕО...“



ШИ-КАЈ: ЦРНИ ЗМАЈ

СУТРАДАН СУ МОНГО И ШИ-КАЈ
ПОВЕЛИ ДЕЧАКА У ГРАД ДА
ПОКУШАЈУ НАКИ ЊЕГОВЕ
РОДИТЕЉЕ...



ЏИ-КАЈ: ЦРНИ ЗМАЈ



ШИ-КАЈ: ЦРНИ ЗМАЈ



ШИ-КАЈ: ЦРНИ ЗМАЈ



ШИ-КАЈ ЈЕ БИО СИГУРАН У СЕБЕ И ПОБЕДУ...



ЛАКО СЕ ОСЛОБАЂАО ЈЕДНОГ ПО ЈЕДНОГ ВОЈНИКА...



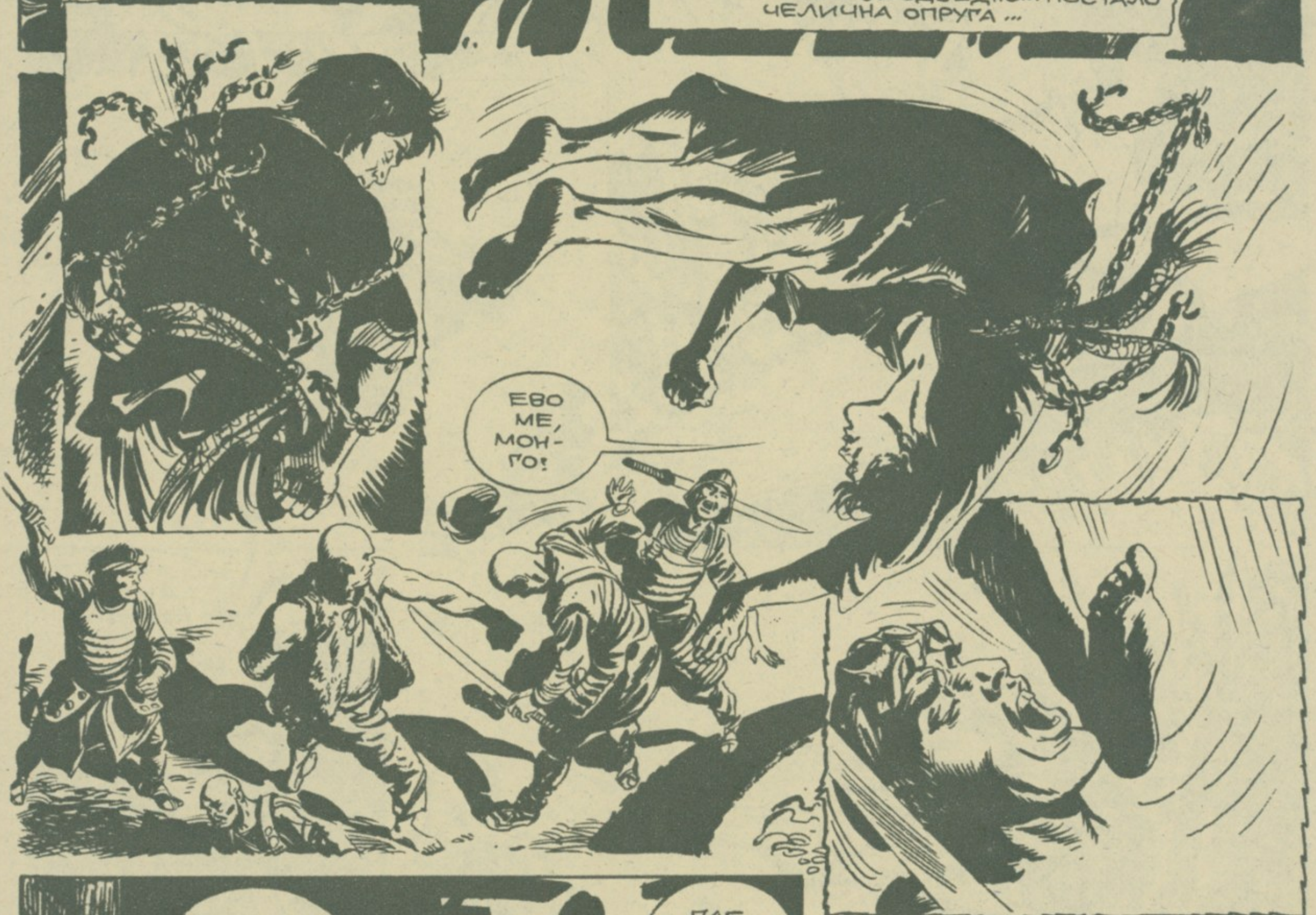
ШИ-КАЈ: ЦРНИ ЗМАЈ



ШИ-КАЈ: ЦРНИ ЗМАЈ



ЏИ-КАУ: ЦРНИ ЗМАЈ



ШИ-КАЈ: ЦРНИ ЗМАЈ



ШИ-КАУ: ЦРНИ ЗМАЈ



НЕКОЛИКО СЕКУНДИ ВЛАДАО ЈЕ ТАЈАЦ. ПРОТИВНИЦИ СУ СЕ ОДМЕ-РАВАЛИ ПРЕД ОДЛУЧУЈУКИ ТРЕНУТАК ...



ШИ-КАД: ЦРНИ ЗМАЈ

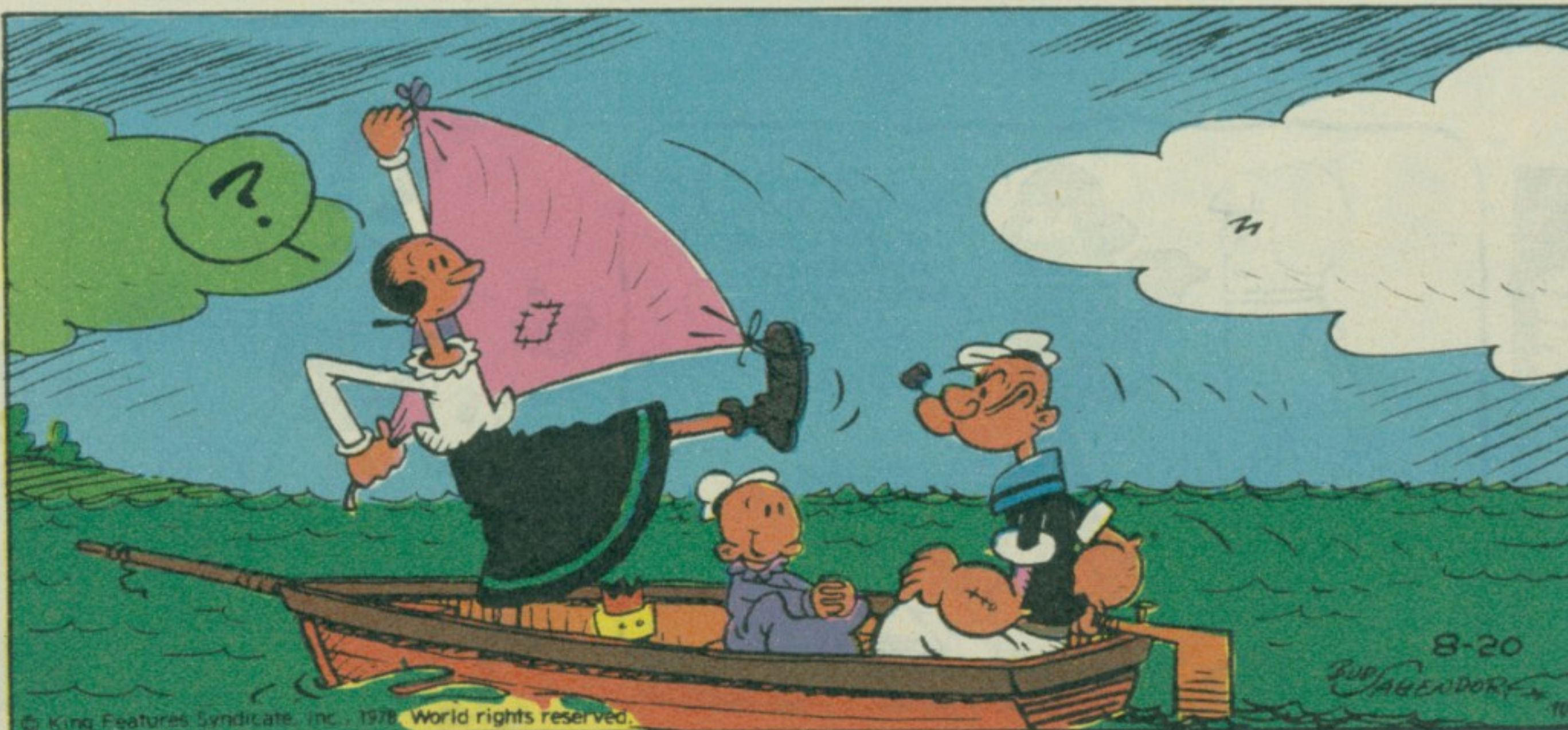
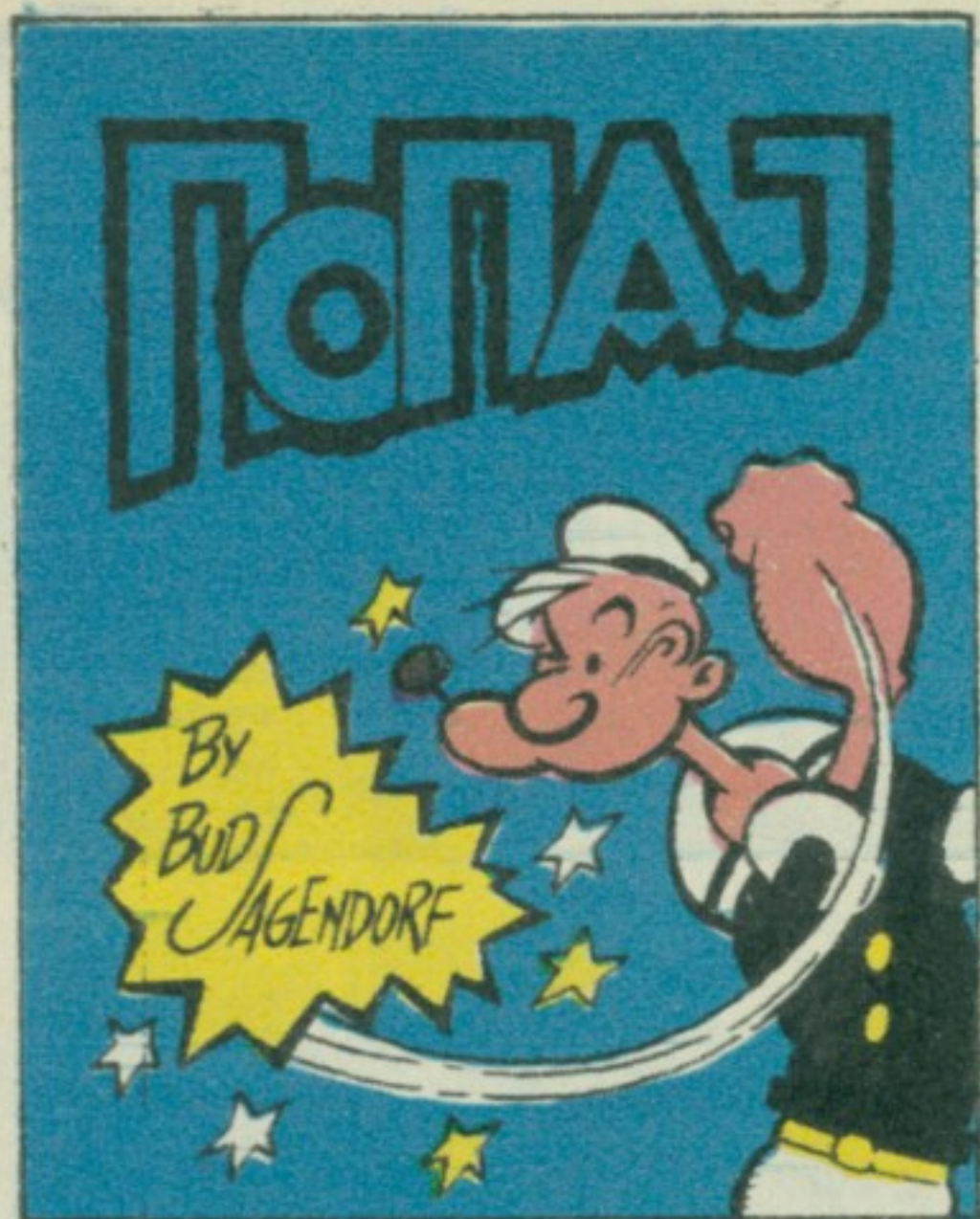


ШИ-КАЈ: ЦРНИ ЗМАЈ



Али, ши-кај и монго нису могли да помогну милионима жадника који су присиљени да раде на изградњи великог кинеског зида и тамо оставили своје животе...

КРАЈ



Људи за свечано постављеном трпезом за интересовано подигоше поглед. На улазу је стајала млада, грациозна Францускиња. Она се хладно поклони и крену према упражњеној столици. Немачки официри и шпански утицајни људи су је гутали погледима

— Јохане! — рече барон фон Крон на немачком шефу послуге — На столу са закуском је спремљен специјални тањир за Францускињу. Потрудите се да не помешате тањире, иначе ће те бити узрок велике несреће.

Францускиња је, лица као воштана фигура, сачекала да сви буду послужени. Очи људи око стола су биле приковане за њу. Чекали су да јој се помери мишић на лицу, да учини било какав гест који би је издао.

— Супа је била изврсна — рече она француски.

Гости су, међу собом, говорили само немачки.

— Колико ће времена проћи док се не покажу први знаци? — упита дебели Немач, отеклог лица и злих, ситних очију.

— Не више од пола часа — хладно одговори барон.

— Да разуме немачки, тешко да би била тако спокојна — рече дебели Немач.

— Да, као што се види, први опит није ништа дао, али, покушаћемо нешто друго — јави се барон после извесног времена.

Израз лица Францускиње се не измени. Само је, дубоко у себи, осетила огромно олакшање. Једва се уздржала да се не осмехне. Јер, та млада Францускиња била је агент Петог одсека француске обавештајне службе, под именом „Шева“. У исто време, била је немачки шпијун S-32, у служби барона Ханса фон Крона, шефа немачке шпијунаже у Шпанији.

Доживљаји шпијуна у доба првог светског рата дали су повода да се, касније, о шпијунима пишу ро-

мантичне приче, стварају легенде и распаљује машта. Али, сваки папир написан руком шпијуна, свака биографија или успех обавештајца, кажују о вратоломном плесу на оштрици ножа. Шпијуни не греше, или греше само једном.

НЕПОВЕРЕЊЕ

Марта Рише спада у оне, ипак, ретке обавештајце који су служили својој земљи, без награде, сопственим новцем, шибана неповерењем својих француских шефова, усамљена у туђој земљи.

За време ратних година Шпанија је била легло најразличитијих шпијуна и доушника. Пети одсек ју је послао у Мадрид да покуша, не да успе. Била им је сумњива.

Безброј обавештења, података и упозорења послала је „Шева“ у Париз. Али, одговора није било.

Решила је да се врати у Париз. Бледа и уздрхтала стајала је на вратима канцеларије капетана Ладуга, шефа одсека.

— Ви... — почела је гусећи се у сузама од немоћног беса. — Због чега не одговорите на моја писма, зашто ми не помогнете...

— Смирите се, мадам Рише — рече опуштено капетан. — Видим да сте страшно уморни. Седите.

У соби постаде тихо. Капетан је дуго гледао у празан сто пред собом. Онда, одлучи да проговори.

— Ви радите са бароном фон Кроном?

— Да — рече жена. — Све моје информације потичу од њега. То и сами знате.

Капетан посетну за ладницом и из ње извади неколико фотоса немачких официра у униформама.

— Покажите вашег барона.

Жена показа мршавог, ружног педесетогодишњака мрачна погледа.

ДО ТАДА НЕПОЗНАТА МАРТА РИШЕ ДОБИЛА ЈЕ ОРДЕН ЛЕГИЈЕ ЧАСТИ. ХТЕЛА ЈЕ ДА СВИ КОЈИ СУ У ПОХВАЛНЕ ГОВОРЕ УНОСИЛИ ДОЗУ САРКАЗМА САЗНАЈУ ИСТИНИТУ ПРИЧУ О ЊЕНОМ ОБАВЕШТАЈНОМ РАДУ.



— Ви ми не верујете да сам га чак и видела, зар не, капетане?

Човек ћутке врати фотографије.

— Тражили сте нам неко успављујуће средство — рече — Ево, спремљено вам је. Када будете сипали онај прахак у пиво, будите опрезни — врло је јак. Барон би могао да умре.

— Пазићу — рече жена. Марта Рише је планирала да успава барона фон

Крона, преснимим садржи његовог сефа и пошаље филмове у Француску.

Пажљиво је ставила пет пакетића у торбицу и кренула да се састане са старим пријатељем Зозом, којег је и увео у шпијунажу.

Испричала му је разговор са капетаном Ладугом. Зозо је нетрпећиво гледао.

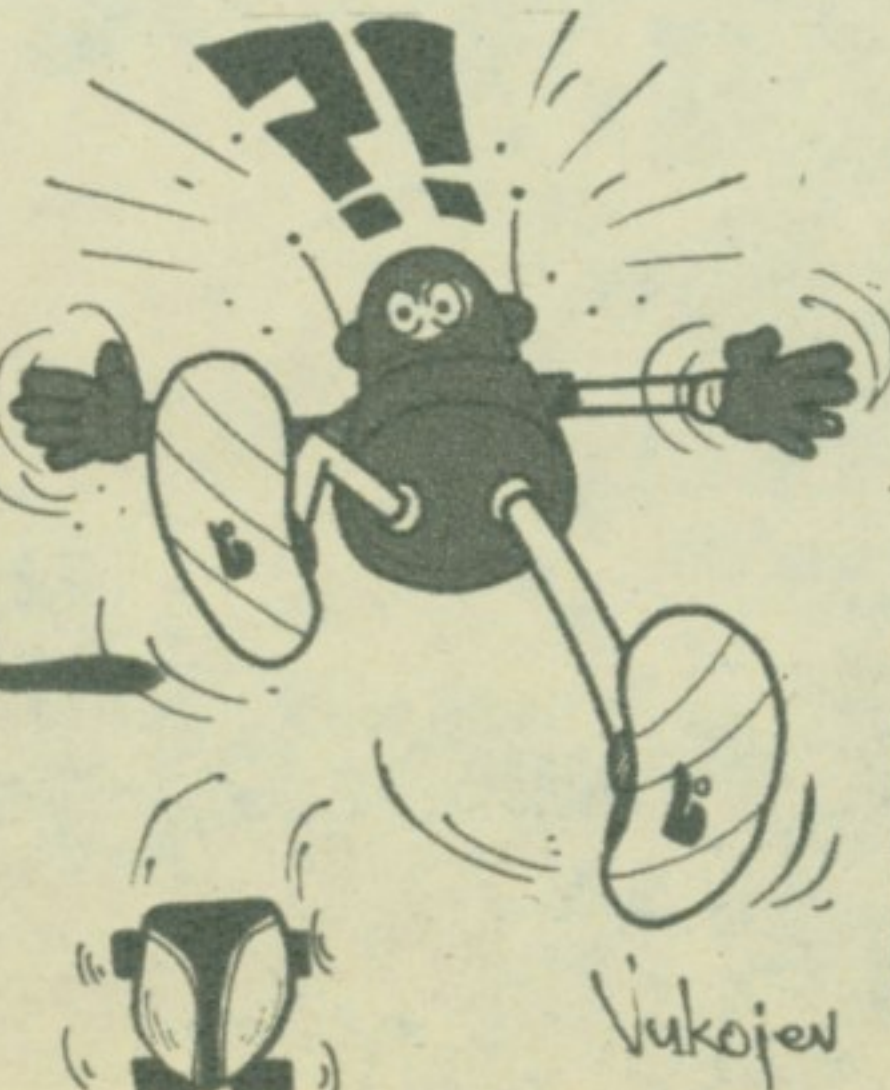
— Дај ми пакетиће. Отворио је два и њихов садржај сасуо у чашу пива

пред собом. Исприо је наизма. Прахак није деловао.

— Не верују ти, Марта.

ПОВРАТАК У ДОМОВИНУ

Марта Рише је поново отпутовала у Мадрид. Али, обруч око ње се стезао. Било је питање часа када ће је открити и стрељати. Вратила се у Париз. Рад у Шпанији постао је немогућ. У својим мемоарима Мар-



ГРОВОМ

та Рише описује повратак у домовину.

„Париж!... Пијана сам од радости, она ми задаје бол, тишти ме у срцу. Најзад сам слободна.

Брзо такси — и ево ме на Авенији Марсо.

Потражила сам капетана Ладуа. Увели су ме у канцеларију где ме примио пуковник Губе, који се понашао помало дрско.

— Зашто сте се вратили без наређења, „Шево“? Требало би да се налазите у Мадриду, а не овде.

Климула сам одречно главом, не дајући никаква објашњења. Он повиси тон.

— Одмах да отпутујете у Мадрид.

Нисам могла да се уздржим од смеха.

— Не, не — рекох. — То је немогуће.

Рђаво расположење пуковника Губеа, очигледно, све се више појачавало и, скоро ме оптужујући за самостално напуштање дужности, упита:

— Онда, зашто сте дошли овамо?

Била сам потресена таквим пријемом. Сматрала сам, из наивности, да сам заслужила бољи.

ла сам немачки план уништења жита у Јужној Америци. И шта бих све још могла да испричам. Капетан Ладу ми је рекао да ће Француска знати да ме награди...

— Хтела сам да видим капетана Ладуа...

— Капетан Ладу није више овде.

— Добро — рекох. — Упутите ме ономе ко га замењује.

— Нема никога сем мене — рече пуковник Губе. — Сада, госпођо, пошто сте се одали, ваше нам услуге више нису потребне.

Шпијун који је скинуо маску више никоме није потребан. Од њега се тражи сам једно — да ћути. Закон ове службе нема милости — човек се мери по ономе колико даје. Ништа друго није важно, живот најмање.

Марта Рише, као многи пре и после ње, не прима захвалност и благе речи које је очекивала. Од ње су окренули главу. Била је тамо одакле је и кренула у обавештејну авантуру: усамљена жена чији је муж погинуо у рату, борећи се за Француску.

АКО ЈЕ ВЕРОВАТИ...

Туристички водич из 1775. године?! Да, постојао је... Књигу која је радознале (и довољно богате) обавештавала о чудима, изненађењима, лепотама и тешкоћама на путовању по Европи, написао је неки М. Дитен, Француз. Наслов „Итинерер најпознатијих путева или дневник путовања по главним местима Европе“ није допуштао забуну: била је то књига претеча данас чувених, рецимо, „Плавих водича“.

Ту је путник из 18. века могао унапред да се обавести шта треба да посети, где да се заустави, којим путевима да се креће. Тада још нису постојали хотели са три, четири или пет звездица, али, у водичу су биле назначене најбоље гостинице, као што је путник упозораван на рђаве путеве или тежак прелаз преко река.

А шта је представљало туристичке сензације пре 200 година?

Сладан живот римски

„Вечни град“ био је, како изгледа, европска престоница бучних властелинских забава, баш као и некада, у давној антици. Како пише у водичу, овај „велики и диван град имао је 159760 становника“. После описивања значајних грађевина следи и ауторово лично искуство са једног грандиозног пријема у дворцу принца Корсинија, 27. марта 1769. године:

„Приредио је бал и вечеру за 500 особа. Сервирана су топла јела, а принц Корсини ми се похвалио да за ту прилику није узајмио ни посуђе, ни порцулан, ни столњак, што показује у каквом изобиљу живе римски господари. Само четири дана доцније, принц Дорија приредио је бал под маскама, за који је преуредио свој дворца тако што је скинуо под целог првог спрата, а прозоре пробио до доле, тако да су постали врата. Све је урађено за само три дана!“

Туристи који су се у Риму затекли 26. марта пре 210 година могли су присуствовати и једном чуду „технике“: фасада чувене катедрале Светог Петра увече је бљештаво осветљена за само четири минута, на дати знак. Наравно — свећама.

У вези са тадашњим начином осветљавања, има у Дитеновом водичу и других чудесних примера. Тако је бечки двор Белведере, принца Еугена, опет за један бал под маскама, био осветљен са 18 хиљада свећа унутра, 230 хиљада лампиона споља и 7200 свећа на тераси! Било је позвано ни више ни мање — 7 хиљада људи!



ПИЛАМБИ ОД ЗЕЦА

ШТА ЈЕ ЗАНИМАЛО ТУРИСТЕ ИЗ 18. ВЕКА? УГЛАВНОМ ИСТО ШТО И ДАНАШЊЕ. АЛИ, И ПОНЕШТО ЗА НАС ДОСТА НЕОБИЧНО!

А да су Немци свет који уме да организује ствар, говори и податак да су у резиденцији биле намештене и болничке собе, са лекарима, болничарима и бабицама. За сваки случај... Али, доста о причевима.

Лешеве се сунчају!

Ако је римско-бечка туристичка атракција 18. века био провод на баловима где се луповало и расипало, Холандију је обележавало нешто сасвим друго. Тамо је, како пише Дитен, „влада ексцесна чистоћа!“ Па стварно, у време када је по европским градовима било уобичајено бацати смеће на улицу, а садржај ноћне посуде ујутру, једноставно, хитнути кроз прозор, „улице чисте као сама унутрашњост куће“ — биле су туристичко чудо.

И Француска оног времена обиловала је лепим и необичним стварима. Парижани су почињали да откривају лепоте Азурне обале, до које је, међутим, требало претрпети дуготрајан и доста исцрпљујући пут. А у граду Тулузу могли су да виде једну од најнеобичнијих ствари у ондашњој Европи (осетљиви боље да не читају!) Тамо се налазио

самостан једног реда франеваца који су имали обичај да своје мртве — чувају! А да би то постигли, сушили су их на посебан начин, напољу! Дитен пише да их је видео 200 поређане дуж зида. Тако сасушени, могли су да се одрже вековима.

Занимљивост 18. века били су и зоолошки вртови, а поједини европски градови били су по њима нарочито познати, као бечки, фирентински, париски и други. Међутим, најчуднији кабинет за природњачке науке налазио се у Бриселу. Ево шта пише:

„То је кабинет за историју природе и занимљивости принца Шарла, који треба видети, као и његову малу менаџерију. Тамо вам приказују једног зеца који може да оплоди кокошку, па су ту чак и младунци. Али, знајте да је то баштованова превара, јер је реч о некој чудној врсти пилића чије перје на први поглед изгледа као зечије крзно.“

Дакле, врли Дитен савесно објашњава својим читаоцима шта да виде, а како да не наседну на варке. Иначе, ову занимљиву књигу штампао је париски издавач Писо, из Латинског кварта, 1775. године.

М. К. 21

МИНИ-КВИЗ

- 1 Шта је фулар?
- 2 Хеба је...
- 3 Како се још назива цилон?
- 4 Чихуахуа је...
- 5 Јединица електричног капацитета назива се...

ОДГОВОРИ:

1 Фулар је врста шареног платна. 2 Хеба је врста дрвета. 3 Цилон се још назива Шри Ланком. 4 Чихуахуа је врста малих паса. 5 Јединица електричног капацитета назива се фарад.

Прва сам у Француску доставила садржај немачког тајног писма. Агенти на које сам указала, били су густо сви ухапшени. Могла сам из новина да пратим резултат свога рада. Енглези су стрељали Камилу Фуентеса. На прелазу преко Пиринеја био је задржан низ немачких агената међу њима и Сиднеј, зван „Атос“. Јавивши за припрему бомбардовања француског приморја, на време сам упозорила француску флоту. Подморница IS-52 је била потопљена. Осујети

Ипак, петнаест година по завршетку рата, Француска награђује једну непознату жену највишим одликовањем. Марта Рише прима Орден Легије части.

„Влада ме је 23. јануара 1933. године одликовала Орденом Легије части. Хтела бих да сви они, који у својим похвалним говорима уносе примесу сарказма, прочитају истиниту причу о мом обавештејном раду и да после изјаве да и даље сматрају како сам ово славно одликовање незаслужено добила.“

Р. Ј.

У ЗАЈЕДНИЦИ СА ИЗДАВАЧКИМ ЗАВОДОМ
„ЈУГОСЛАВИЈА“, ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК ЈЕ
ПРИПРЕМИО ЗА ВАС

То је прва цевна књига за децу,
ликовно богато опремљена а
намењена најмлађим читаоцима.
Двадесет четири књижице од-
штампане на финој хартији, све
у боји, чине целину под називом

БИБЛИОТЕКА „МАЛИШАН“

- ПУСТОЛОВИНЕ МЕДЕ ПЕ-
ДИНГТОНА УСКОРО И НА
ТЕЛЕВИЗИЈИ!
- БИБЛИОТЕКА „МАЛИШАН“
СЕРАДОВАЋЕ СВАКО
ДЕТЕ

ВЕЛИКИ ПОПУСТ

Књижарска цена комплета износи 432 динара, а
у реко „Политикиног забавника“ само 324 динара.
Попуните наруџбеницу, залепите је на дописницу
и пошаљите на адресу: „Политикин забавник“,
Македонска 29, 11000 Београд, поштански фах 124.
Књиге ћете платити поштару кад вам их
донесе!



„Политикин Забавник“
Македонска 29, 11000 Београд

НАРУЏБЕНИЦА

Неопозиво наручујем ПОУЗЕЋЕМ (плаћање поштару при-
ликом преузимања књига)

Библиотека „МАЛИШАН“, ћирилицом, уз попуст од 25%
по цени од 324 динара.

(Име и презиме)

(Место, улица и број)

(Својеручан потпис купца)

НАЈЛЕПШИ
ПОКЛОН
ЗА НОВУ
ГОДИНУ!



ЋИРИЛИЧНО ИЗДАЊЕ

КАПЕТАН ГУГУЉЕНЦЕ И ЊЕГОВА ДРУЖИНА:

1. Капетан Гугуљенце налази
рубин
2. Капетан Гугуљенце и ков-
чег с благом
3. Капетан Гугуљенце опрема
нови брод
4. Капетан Гугуљенце и слон



НЕОБИЧНИ ДОЖИВЉАЈИ КРАЉА ПРАСКАЛА И ЊЕГОВОГ ПАЖА СТАНКА ЧАРАПАНКА:

1. Станко Чарапанко и ди-
новски цин
2. Станко Чарапанко и фло-
долопос
3. Станко Чарапанко и Ви-
кишки Змај
4. Станко Чарапанко и веи-
тица Друсило

НАЈЛЕПШЕ БАЈКЕ:

1. Првенкапа — Три прасета
2. Девочица и три медведа
— Храбри кројач
3. Пепељуга — Бипало Ри-
пало
4. Аладиноза чаробна лампа
— Златокоса

ПУСТОЛОВИНЕ МЕДЕ ПЕДИНГТОНА:

1. Меда звани Педингтон на
железничкој станици
2. Меда звани Педингтон у
купатилу
3. Меда звани Педингтон урс-
ћује собу
4. Меда звани Педингтон у
кухињи
5. Меда звани Педингтон у
купузини
6. Меда звани Педингтон на
такмичењу
7. Меда звани Педингтон као
мајстор
8. Меда звани Педингтон сла-
ви рођендан

ПРИЧЕ О ЖИВОТИЊАМА:

1. Поштар Пера Злиждукало
2. Мајстор Лале и велосипед
3. Дружина Меде Медића
4. Породица Козлић

СЛУЧАЈ ЗАПИСАН У ПАНЧЕВУ

БОЈАЖЉИВИ БОЗАЦИЈА

У центру града један
лоше одевен младић
свакодневно је бучно
хвалио напитака који је про-
давао. А онда је нестао...

Ко би знао како се створио у Панчеву. О томе га никад нико није питао, а и он није био богзна колико говорљив. Ни презиме није помињао. Кад се појавио у граду, лето је те, 1913, године управо почињало.

Стајао је на тротоару недалеко од Мале пијаце. Поред ногу је држао две месингане канте са бозом, а у руци мали лимени суд којим је захватао напитака. Бос, одрпан, изазивао је сажалење. Чим се први пут огласио са „Ајде, народе, код Илије! Ево боза, ладна к'о лед, слатка к'о мед!“, млади трговачки помоћници из оближње радње похрлили су на врата.

— Је л', високи, а одакле си ти?! — довикнуо му је најстарији међу њима, настављајући јетко: — Боме, ти ћеш силне новце зарадити!

Стасити младић бојажљиво се окренуо, па потом, од страха ваљда, увукао главу међу рамена.

УВЕК ЗА СТРОЈЕМ

Панчевци су брзо навикли на њега. Скоро сваког дана, од самог јутра, био је на свом месту. Ту је народ највише долазио послом, ту је и њему било најугодније.

Волео је сваког, децу посебно, али ипак аустријске војнике највише. Чим би их угледао, а пролазили су градом свакодневно и пут их је од касарне до стрелишта где су вежбали водио поред њега, лице би му се озарило. Тада би упртио своје канте на леђа и кренуо за стројем.

И тако, док је калдрма јечала од војничких цокула, његово срце играло је од радости што ће на стрелишту да седне негде у крај и да гледа како солдати пуцају.

У то време Панчево се налазило под Аустријом. Насељавали су га Срби, Немци, Мађари и Румуни. Важило је за леп град и живело вој живот. Гостовало је у њему Српско народно позориште из Нозог Сада, давале су филмске представе, приређивани балови, предвече се шетало, пило пиво и јеле слане кифле... бирала мис плаже. Дође, на пример, новосадско позориште. Заврши се представа „Бој на Косову“, кад после представе неки ратар са периферије стоји пред излазом, држи у руци батину и чека. Питају га шта чека, а он ће:

— Чекам издајцу Вука Бранковића, да му ја покажем бога!

Глумац Миша Динић, који је играо „злогласног“ Вука, једва је побеглао!

Веселили су се Панчевци по кафанама, па, поред осталог, препричавали по ко зна који пут како је њихов сликар Стеван Алексић по завршетку слике „Спаљивање мо-

штију светог Саве“ на своду српске православне Преображенске цркве упитао случајног посетиоца за мишљење о њој. Посетилац, Србин неки, гледао је слику, гледао, и на крају рекао:

— Има грешка, мајсторе! Тај Синап-паша што је спалио кости светог Саве био је везир, а везири су јахали само коње арапске расе. На вашем молерају, дозволићете, Синап-паша јаше липицанера!

Алексић је запањено гледао у свод. Грешку није исправио.

ПЕТ ПОГОДАНА

У таквој средини живео је Илија бозација и није могао да пожали. На стрелишту је са аустријским војницима остајао све до подне. С њима се и враћао у град. Редовно празних канти јер би му они покуповали сву бозу.

Никад се није љутио што га исмевају у предаху вежби. Седећи на трави, пили су бозу и бацали му увреде у лице.

— Тупави бозацију, тебе не би узела војска ни за тимардију коња!

Илија се безазлено смејао. Није разумео ни речи, премда је осећао да му не говоре лепе ствари. Понека добра душа међу Аустријанцима показивала му је како се рукује пушком.

Радовао се и кликтао као дете. Вукли су се летњи дани, дуги и

спарни. У Илијином животу ништа се није мењало. Понекад нестаје, нема га неколико дана, па се опет појави. „Газда, ја ћу мало да скокнем до Београда, да ме жеља мине! Оданде сам...“ — каже власнику бозацијске радње за кога је радио и оде.

Прошао је август, дошао септембар. Случај је нанео Илију поред шатре на периферији где се гађало пушком у црну тачку. Ко је желео да испали пет метака, морао је да плати две паре. Илија је био празних цепова. Стао је са стране и гледао шта се збива. Власник шатре нудио је богату награду за сваки погодак у циљ. Многи су окушали срећу, али без успеха: тачка је била мала, а растојање велико.

— Еј, бозацију, 'оћеш ли и ти! — позвао је Илију власник шатре како би направио весели штимунг на његов рачун. — Теби нећу да наплатим, ионако не знаш да држиш пушку! 'Ајде, туђави!

У Илији нешто пуче, шта ли. Прихватио је пушку и пет метака. Пуцао је брзо. Сваки метак погодио је циљ!

ДА ЛИ МЕ ПОЗНАЈЕТЕ?

Људи су зинули од чуда. Зар Илија бозација? Власник шатре изгледао је ошамућен. Заустио је

нешто да каже Илији, али њега није више било. У Панчеву га нису видели ни сутрадан, ни наредних дана.

Следеће године почео је први светски рат. Једне вечери, после завршетка рата 1918, у кафани „Слобода“ ушао је човек у униформи капетана српске војске. Пришао је друштву за столом у углу, које се ту одвајкада окупљало.

— Добро вече! — обрати се меким гласом. — Да ли ме познајете?

Друштво је одмеравало непознатог официра. Најзад, један дебелико поскочи и викну:

— Људи, па' ово је Илија... бозација!

Настао је тајац. Неколико тренутака сви су гледали придошлицу, а онда су скочили и стали да га грле.

— Кад ја оно продавах бозу по Панчеву — једва дође Илија до столице и речи — е, тада сам био потпоручник српске војске. Командант ме је послао овамо да прикупљам податке о аустријском гарнизону. То сам најлакше могао да учиним прерушен у бозацију и правећи се глупим. Морате да признате да сам добро глумио! Одали су ме они меци и гађање у црну тачку, дознао сам све што се могло дознати, више није било потребно да будем Илија бозација. А сад ми дозволите да вас частим. Само не — бозом!

М. Тодоровић

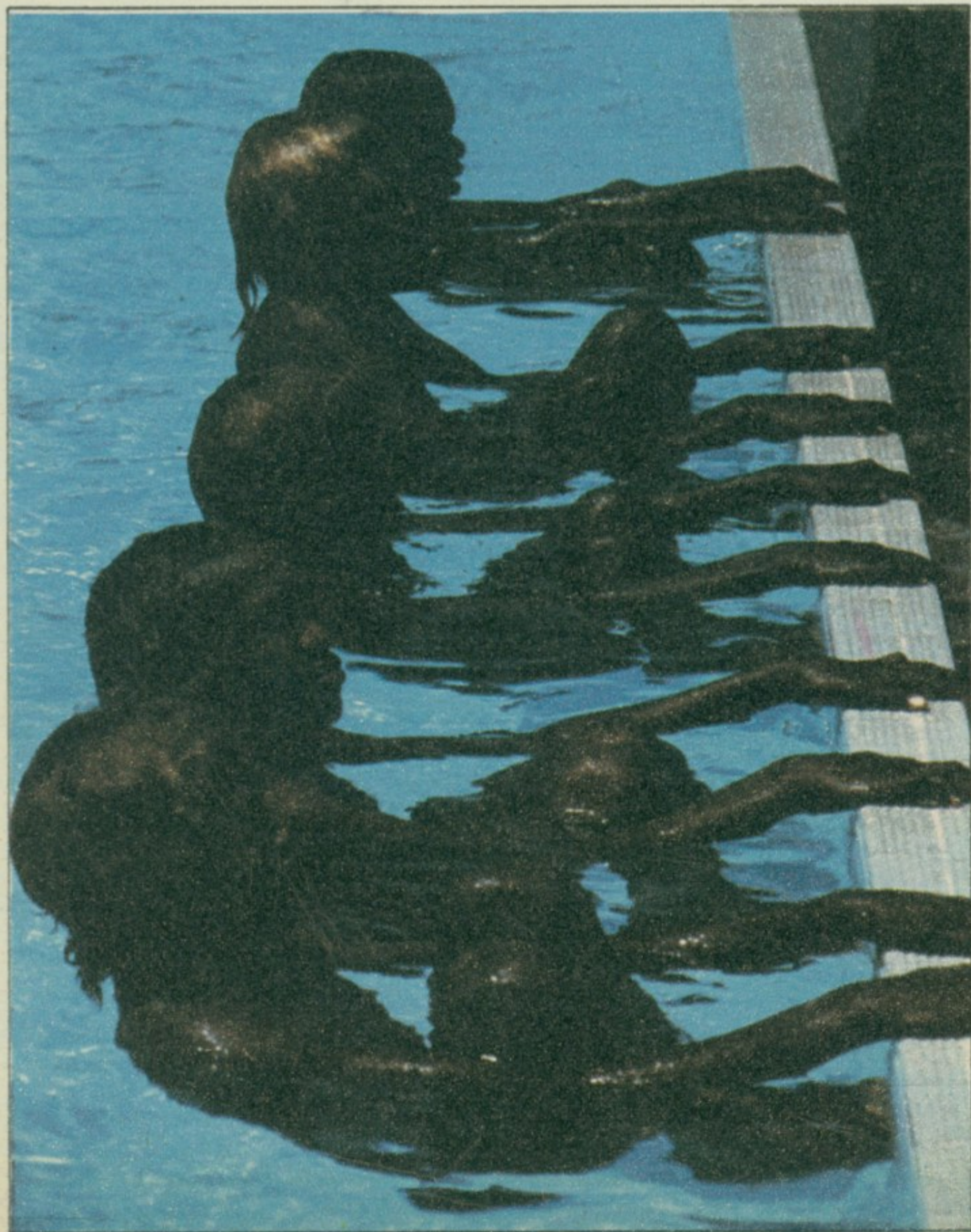


АУСТРАЛИЈА
О КОЈОЈ СЕ
МАЊЕ ЗНА

ОПОСУМ БЕЗ БУМЕРАНГА



ДА ЛИ ЋЕ ГА ЗАКОН ЗАШТИТИТИ? — Аустралијанска влада издваја велике суме за програме који би требало да заштите прве становнике. Време дискриминације је прошло — и овом старцу дато је право да гласа. Ново право и прастари поглед на свет. Његов свет је онај у којем је традиционална церемонија иницијације девојака, ритуална игра по имену *korroboree*, још пуна значења. Игри зрелих жена придружују се девојке да телима премазаним разнобојним прахом и машћу обележе свој улазак у живот. Том свету припада и тотемистичко веровање, везивање за одређену биљку, животињу или предмет у којем пребива дух божанства. Један дечак зове се Опосум. Именом су га тако везали за животињицу, торбара никад већег од пола метра. Дечак живи у резервату и иде у школу која би требало да га приближи свету што га окружује. Хоће ли јаз бити премошћен?



СТАРИ ЗАБОРАВЉАЈУ ТЕЖЕ — У резервату у Алис Спрингсу једна породица одбила је кућу коју јој је влада понудила. Примитивне колибе или склепани шатори често односе победу над модернијим пребивалиштем. Старији то раде у име традиције, млади, каткад, из инерције. Све више их, ипак, одлази у градове. Беже из резервата у којима готово два процента житеља болује од трахома, опасног очног запаљења, које, уколико се не лечи, може да доведе до слепила.



РЕЧ КОЈЕ НЕМА — У месту Алис Спрингс мали Аустралиди иду у колеџ. Стижу из околних села да ту, дан и ноћ, проведу седам година. Уче језик који им је када стигну потпуно непознат (енглески) уче и географију, цртање, математику. Код последњег предмета настају тешкоће. Њихови очеви броје до четири, све што следи иза овог броја за њих је „много“. У Алис Спрингсу постоји и базен и посебан предмет — пливање. Ту полазници курса уче оно за шта у њиховом језику уопште не постоји реч. После седам година ђаци знају шта следи после броја четири, знају и шта значи реч „пливати“, знају за читав један свет и далеке земље изван резервата. Знају и шта је телевизија и шта су видео-касете. Предмети који знају и говоре више него њихови очеви.



Пре белаца били су Аустралиди. Крајем 18. века почело је насељавање Европљана који сада чине већину становништва од тринаест и по милиона. У додиру две цивилизације битку је изгубила слабија — првих становника континента не ма више од 50 хиљада. Језик већине, енглески, званични је језик земље. У укупно 350 резервата домороци се и даље споразумевају на својих 300 различитих језика.

Ко су аустралијски домороци? Одакле долазе? Са сигурношћу се може тврдити само то да чине засебну расну групу специфичних телесних карактеристика и тамносмеђе боје коже. По мишљењу антрополога Марка де Графа, који се већ двадесет година бави проучавањем овог народа, да би се открили његови корени треба се вратити уназад 40 хиљада година, у доба када је између евроазијског континента и Аустралије постојала нека врста природног моста, дугачког око 160 километара. Тада су из Индије, насељене дравидским народима, кренуле групе ка новим животним просторима; у потрази за пленом и, пре свега, водом, продирале су све дубље у континент.

Ни тада ни данас овај народ није имао чврсту друштвену организацију. Аустралијски домороци не мају племена. Живи се у породицама које могу да броје од 50 до 300 чланова.

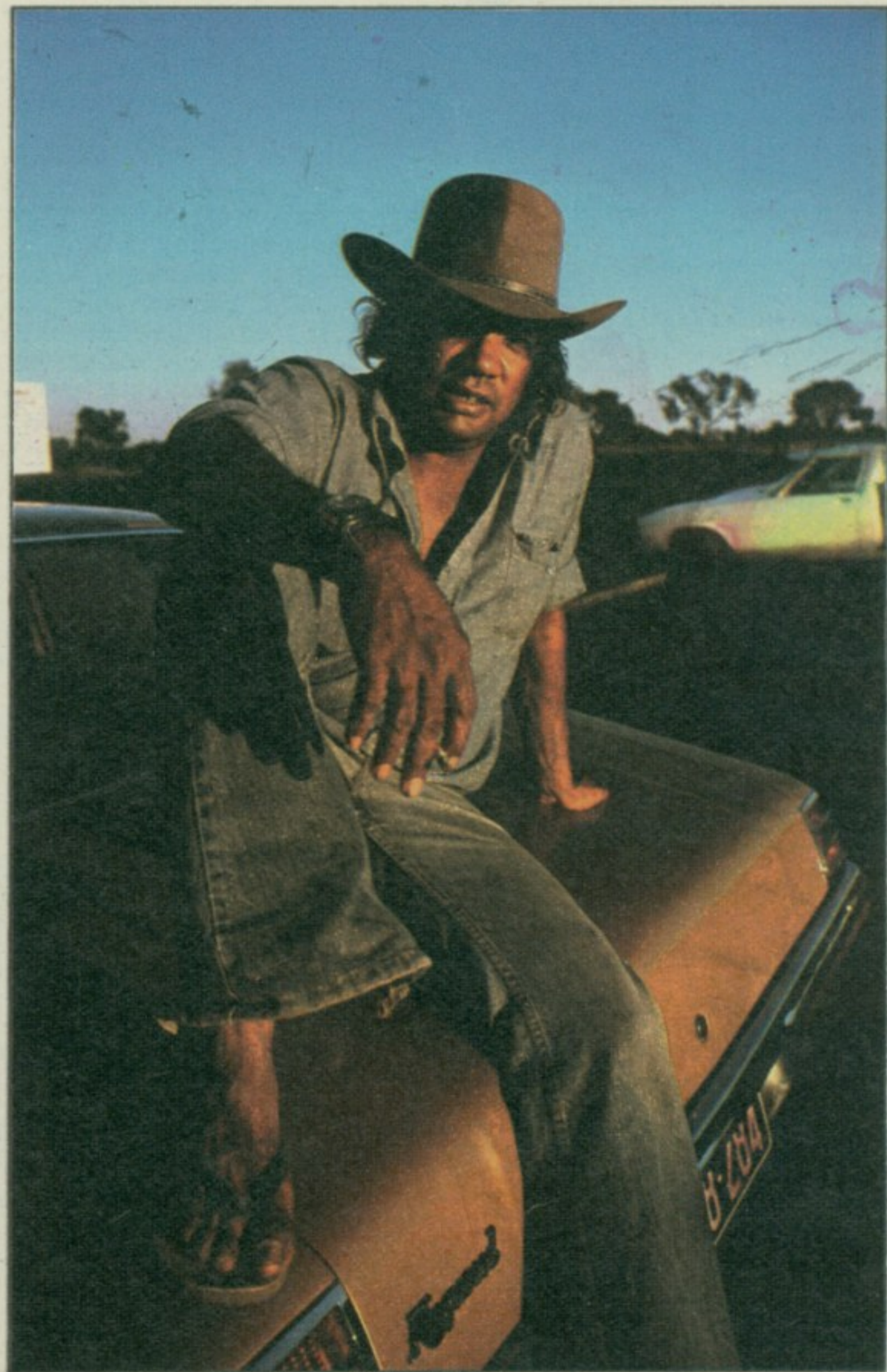
За педесет хиљада тамносмеђих Аустралијанаца, колико их је преживело епидемије и додир са једном развијенијом цивилизацијом, проблем зачет пре два века још је нерешен. То што дечак по имену Опусум иде у школу још није сигуран знак да ће једнога дана успети да се укључи у свет који га окружује...

М. И.

НАДОМАК ВЕЛИКОГ ГРАДА — Из резервата може да се стигне до града, али је тешко и да се постане део тог света који живи у неком другом времену. Надомак аустралијских градова ничу читава насеља беде. Ту живе они који су стигли први.



КУДА ИДУ? — Неће сваки од ових малишана успети да се укључи у модерни живот. Камioni и аутомобили сада стижу до њих, али стара дилема остаје без одговора — како им се придружити, а да се при том не изгуби идентитет једног народа и једног погледа на свет?



ШТА ЋЕ ИМ БУМЕРАНГ? — Све већи број ових традиционално вештих ловаца почиње да се бави занимањима која их лагано укључују у садашњост: постају возачи камиона, трактора, гоничи стоке, механичари. Бумеранг, то опасно оружје које се, пошто погоди плен, врати на место са којег је лансирано, виђа се све ређе. Чему би и служило?

ХИТ * СТРАНА



ПЕСМА НЕДЕЉЕ

Носџалија

Музика и текст:
Милић Вукашиновић
Изводи: ВАТРЕНИ
ПОЉУБАЦ

Гдје год пођем да
остварим сан
Никад то не буде право
то знам

Свугдје сам био и обишо
све
Ал' није то више што
било је прије

Што више видим, што
више знам
То слађи ми је почетак
сам

Чак и кад љубим иста
је ствар
Није то више онај исти
жар

Имам комфор, имам сјај
Ипак патим сваки дан
Чини ми се да дао бих све
Да будем онај од прије

Имам новац, имам моћ
Знам да могу свугдје поћ
Чини ми се да дао бих све
Да будем онај од прије

ВАТРЕНИ ПОЉУБАЦ

Крај прошле године био је у знаку ВАТРЕНОГ ПОЉУПЦА. Додуше, пољубаца је у новогодишњој ноћи било на претек, али оних правих, оних за поклонице тешког рока, ватрених, биће у току целе године. Тако нам бар обећавају Мића, Перица и Шефхет, чланови популарног трија ВАТРЕНИ ПОЉУБАЦ. Како кажу, 1979. година је њихова, а у то увелико верују и сви они који су имали прилике да чују њихов први ЛП „Ох, што те волим, јој“.

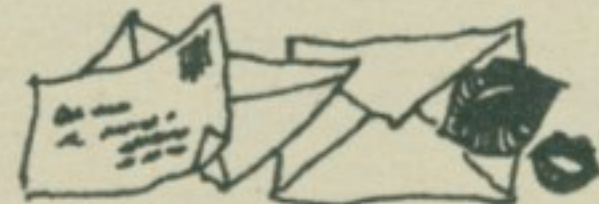
Група је оформљена октобра 1977. године и предводи је један од ветерана југословенске рок-сцене, Милић Вукашиновић, некада бубњар, а сада гитариста, композитор и певач.

Милић Вукашиновић је репутацију изванредног музичара стекао свирајући у неколико најпознатијих сарајевских рок-група: ЧИЧЦИМА, трију МИЋА, ГОРАН и ЗОРАН, а после трогодишњег боравака у Лондону наступио је и са INDEXIMA и БИЈЕЛИМ ДУГМЕТОМ. Дугогодишње искуство на сцени помогло му је да данас са успехом води овај састав који изводи само његову музику. А та музика, тешки метални рок, већ годинама има своје следбенике, нарочито код млађе публике. Поред Миће у трију су још и бас-гитариста Шефхет Хоца (некад у РЕЗОНАНСИ) и бубњар Перица Стојановић (из АМБАСАДОРА), такође познате личности сарајевске

поп-сцене. Свирајући тешки рок, састав се први пут појавио на Бум фестивалу у Новом Саду 1977, када су га посетиоци и музички критичари прогласили за најпријатније изненађење. Децембра прошле године, на истој овој рокерској смотри, група доживљава праве овације што је несумњиво знак да је ВАТРЕНИ ПОЉУБАЦ на најбољем путу да се домогне врха домаће рок-музике.

Своју прву плочу група је снимала априла прошле године у Сарајеву. За многе је то била најбоља сингл-плоча која се појавила на тржишту, а нумере „Доктор за рок-ен-рол“, писана у класичном тешкометалном маниру, и балада „Твоје усне су биле мој најдражи дар“ убрзо су постале најслушаније композиције многих радио-програма. У току летњих месеци ВАТРЕНИ ПОЉУБАЦ је вредно припремао материјал за свој први албум који је

снимљен у Лондону у другој половини октобра. Овај ЛП најбоље показује какву музику заступају Милић Вукашиновић и ВАТРЕНИ ПОЉУБАЦ. То је класични тешки рок набијен енергијом и снагом, у суштини једноставан, али веома компактан и свима разумљив. Треба рећи да су све песме снимљене без икаквих над-снимавања да би звучале исто као на наступима групе кад долази до изражаја убедљивост и искреност правог рок-ен-рола. Уместо на префињености и студијским дотеривањима, ВАТРЕНИ ПОЉУБАЦ инсистира на изворности рок осећања и снази звука који постижу и на концертима. На албуму „Ох, што те волим, јој“ налази се пет типичних рок-нумера, затим две композиције надахнуте темама из народне музике, док је једна права балада у чијој је реализацији, свирајући стринг, учествовао и Корнелије Ковач.



Адреса: ВАТРЕНИ ПОЉУБАЦ (Милић Вукашиновић)
Моше Пијаде 11/В, 71000
Сарајево

Питер Тош (Peter Toch)

Реге-музика је све популарнија у свету. Само у Енглеској у последње време је оформљен велик број група које свирају реге и већином су састављене од музичара са Јамајке.

ПИТЕР ТОШ такође потиче са овог острва. До сада је био познат по свом заједничком свирању са Боб Марлијем и његовим ВЕЈЛЕРСИМА. Издао је већи број самосталних плоча које су постигле комерцијални успех, мада их је критика веома добро примила. Недавно је потписао уговор са диско-кућом „Роллингстоунс рекордс“ и изгледа да је на прагу правог успеха. Његов албум „Буш доктор“ („Bush Doctor“) одлично је прихваћен, а сингл „Не окрећи се“ („Don't Look Back“), на коме Питеру помажу Мик Цегер и Кејт Ричард, постао је прави хит.

Питер се ипак тренутно налази у незавидном положају. Наиме, када је публика најзад прихватила његову музику, критика му је, као што то обично бива, окренула леђа. Албум је углавном оцењен као просечно остварење, далеко испод нивоа Питерових ранијих плоча. Ни помоћ чувених колега, Ми-



ка Цегера и Кејта Ричарда, није помогла. Чак се могло прочитати да они снесу и највећу кривицу за недостатке плоче. Замера им се што су одустали од праве изворне реге-музике и направили неку врсту компромиса са роком да би Питера што више приближили широкој публици.

Питер Тош је управо завршио своју, два пута одлагану, турнеју по Европи на којој га је публика одлично примила.

БЕРЗА ПЛОЧА

Желио бих да купим следеће ЛП плоче: „Solisber“ (URIAN NEEP) и „Boston“ (BO-STON). У замену дајем дупли албум ROLINGSTOUNSA („Love in Love“) и „Ето баш ко-ху“ БИЈЕЛОГ ДУГМЕТА.

Мирко Милановић,
ЈНА 123,
74400 Дервента

Купујем ЛП плоче групе SWEET: „Sweet 1971“, „Sweet Fanny Adams“, „Sweet Greatest Hits“, „We're Revolting“, „Desolation Boulevard“.

Драган Јовић,
1. новембар 374,
22221 Лахарак

СЕПТЕМБЕР

За дискофиле је ова година почела више него успешно. У продаји се појавило неколико нових ЛП плоча од којих пажњу поклоница рок-музике свакако највише привлачи албум групе СЕПТЕМБЕР „Домовино моја“. Овај седмочлани састав, у коме наступају проверена имена домаће поп-музике, још једном је доказао да је тренутно најквалитетнија домаћа поп-група. ЛП „Домовино моја“ снимљен је у Си берд студију на Флориди за време прошлогдишње турнеје групе по Сједињеним Америчким Државама. Аутор композиција су Јанез Бончина и Тихомир Поп-Асановић, док су аранжмани дело заједничког рада свих чланова. Ако бисмо између седам нумера, колико их има на плочи, желили да издвојимо најбољу, имали бисмо тежак задатак.

Насловна песма албума је „Домовино моја“ којим чланови групе

*** ПОП-ВЕСТИ ***

Кет Стивенс (Cat Stevens)

»Поново на земљи« (»Back to Earth«) је назив плоче Кета Стивенса. Снимање је обављено у једном канадском студију. Ово је уједно и први пут да се о Кету, после готово две године, нешто чује. Тада је Кет Стивенс издао своју последњу плочу »Бројеви« (»Numbers«), која је донивела невероватно



оштре критике. »Поново на земљи« је неупоредиво боља плоча и сигурно ће Кету повратити стари углед.

РОД СТУАРТ (Rod Stewart)



О Роду Стјуарту се поново прича. Овога пута, изгледа да ће Род имати велике муке са немачким организаторима његове, у последњем тренутку отназане, турнеје. Наиме, Род је изјавио да ће надоннадити све евентуалне губитке, али је био непријатно изненађен када је тај рачун и стигао. Организатори траже надоннаду од 300000 марана, а то је око 3000000 нових динара.



ЧАРОВНИЦА ИЗ ГРИЧА

После успеха наше прве рон-опере »Губец бег«, у Загребу је одлучено да се направи још једно такво музичко дело, које ће се звати »Чаровница из Грича«. Либрето за ову рон-оперу написан је према књижевном делу »Грична вјештица«, а једну од главних улога имаће певачица Зденка Ковачичен.

БЛЕК САБАТ (Black Sabbath)

Група БЛЕН САБАТ слави ових дана десет година заједничког рада.

ЈУРАЈА ХИП (Uriah Heep)

ЈУРАЈА ХИП се грчевито боре за свој опстанак. Њихова последња плоча »Пали анђео« (»Fallen Angel«) и хит сингл »Врати ми се« (»Come Back to Me«), само донадује да им је понестало инспирације. Тренутно се спремају за велику турнеју на којој ће наступати у највећим халама. Вероватно сами желе да виде да су још у стању да их напуне. Судећи по претпродаји нарата, изгледа да им то неће поћи за руком.

БРЕМ ЧАЈКОВСКИ (Bram Tchaikowsky)

Бивши гитариста групе МОТОРС, БРЕМ ЧАЈКОВСКИ основао је, заједно са још девет момана, нову групу коју су назвали — ЧАЈКОВСКИ. Већ је изашла њихова нова плоча.

СЕПТЕМБЕР језиком музике исказују своју љубав према родној земљи. »Флорида« је симпатична композиција која у заносном ритму носи преко Атлантика до родне пруде. Нумера »Коло« је одговор чланова групе музичким утицајима са којима су се оредили за време турнеје. Композиција представља изузетан сплет рок-музике и домаћег фолклора. Једину баладу на албуму »Мом господину пристојна песма« написала је млада песникиња из Пуле Славица Меччић која је ту песму поклонила Јанезу Бончини приликом гостовања групе СЕПТЕМБЕР у њеном граду. У музичком погледу ово је можда највреднија композиција са непоновљивим солом Поп-Асановића на клавијатурама. Песме »Мала лејди« и »За твој рођендан« говоре о већ устаљеној теми у музици — љубавним проблемима — али на допадљив начин. »Чудна времена« назив је композиције која отвара овај албум. Текст који се одлично уклапа у атмосферу музике, написао је Данијел Левски. На крају овог приказа плоче рецимо и то да су у њеној реализацији учествовали вокални солиста Јанез Бончина,

Читаоци јављају...



вокал и перкашн Брацо Доблекар, басиста и вокал Јадран Огрин, клавијатуриста Тихомир-Поп Асановић, гитариста и вокал Марјан Маликовић и бубњар и вокал Нелфи Депангер. Сви они кренуће ускоро на велику промоциону турнеју по Југославији која ће се звати, као и сама плоча, »Домовино моја«.

ВЕСТИ ИЗ Новог Сада

Веома ми се допала ваша идеја да пишете о младим и мало познатим групама о којима вам податке достављају читаоцима. Зато сам и ја одлучио да вам пошаљем свој прилог.

Група ОСМЕХ И НОЋ основана је пре две године у Новом Саду. Сачињавају је НЕБОЈША ДЕЈАНОВИЋ (бас-гитара и вокал), БРАНИСЛАВ ВУКАДИНОВИЋ (бубњери и усна хармоника) и ВЛА-

ДИМИР ВУРЂЕВИЋ (соло-гитара и оргуље). Група је до сада наступала у основним и средњим школама у Новом Саду и околини, а изводи композиције РОЛИНГСТОУНСА, ЛЕД ЦЕПЕЛИНА, али и старе ритам и блуз композиције. На њиховом репертоару нашле су се и две песме које су сами компоновали. То су »Звона звоне за осмехом у ноћи« и »Раскрсница« које су нашле на допадање код публике.

Драган Хераковић
Иве Лоле Рибара 2/IV
Нови Сад
(хонорар 100 дин)

НАША КАРИКАТУРА



АМАНДА ЛИР



пуштин кутшак



госпожа
министарка



мадам сан жен



цецу залепи на:
дебели папир па исеци



антигона



леди магбет

★★★ ЗАНИМЉИВОСТИ ИЗ МОДЕ ★★★

НИШТА НИЈЕ НОВО

Body painting — та жеља да се тело маже зао платно (1970) потиче из давнина. Петнаест векова пре наше ере, Египћани су Келте сликали тетовираних тела обојених у плаво.



Жене шишају косу веома кратко — Џин Сибберг у Годаровом филму „До последњег даха“ 1960. носи кратку косу. Данас девојке носе фризуру „на четку“. А већ 1779. жене скидају перике и почињу да се кратко шишају или, »a la Titus«, са локницама и шишкама.



До тада су девојке украшавале косу једино пред одлазак у манастир.

Голе груди су биле у моди на двору Франсоа I; у Француској су се, од 1795. до 1799. године, носиле веома деколтоване тунике, а на баварском двору чак су сасвим сечени изрези за груди, као и женама на античком Криту.

Дуга коса — Деца су 1969. одлазила из школе под претњом да ће им маказама одсећи дугу косу, а франачка краљица Клотилда је више волела да њену мушку децу убију него да им одсеку косу...

Језик одеће — Данас се често на предњим и задњим деловима одеће уписују читаве реченице, а Германи су у 7. веку имали разрађен систем знакова на одећи. Носили су траке у бојама; зелена је означавала нежност, бела наду и гостопримство...



или су бојили тело, на пример, једну ногу у црвено, а другу у жуто према томе шта су хтели да објаве.

Жене седамдесетих година носе кожне јакне и каишеве, а у време владавине Филипа Орлеанског носиле су реденготе.

Панк — у време Гала и Римљана, Бургоњци су косу мазали бутером као Тино Роси. Бодлер је носио „фризуру на четку“ обојену у зелено. У средњем веку ратници су мрзели рашивену одећу, али су

зато волели да носе поцепане хаљине што је био знак „сиромаштва“ и „врлине“.

Високе штикле лондонских куртизана 1773. биле су само ципеле на којима се тешко хода. У Пијемонту у 11. веку измишљене су сличне ципеле са врхом повијеним нагоре. Временом, врх је постао тако велик да је досегао до колена и задевао се за каише. У 7. веку Нормани су имали нешто боље — њихове манжетне панталона досезале су до штикли и качиле се за стопала.



Забавна рекламна игра — Последњих месеци 1897. и почетком 1898. године фабрика гума Данлоп дошла је на за то време необичну идеју да у часопису „Вело“ објави рекламу у којој би женски лик био састављен од гума. Реклама је, на задовољство фабриканата, наишла на добар пријем. Наравно, од тада до данас реклама је много напредовала... као усталом и женска мода.

МИНИ ФОРМУЛЕ МАКСИ УСПЕХ!



30 ДИН.

Комплет 50



30 ДИН.

ДИН.

Драги читаоци

На нашој слици видите популарне књижице МИНИ ФОРМУЛЕ у природној величини.

- МИНИ ФОРМУЛЕ садрже све формуле из математике, физике и хемије.
- МИНИ ФОРМУЛЕ су универзални приручници за основце, средњошколце и студенте.
- МИНИ ФОРМУЛЕ можете наручити дописницом или писмом. Послаћемо одмах. Платићете када примите. Наша адреса је:

БИРО ЗА ПУБЛИЦИСТИКУ
ЦЕНТАР СКЕНДЕРИЈА
71001 САРАЈЕВО — поштански фах 64
(за мини формуле)



ЛУДЕ ГОДИНЕ — Звучи чарлстона који се чују на сваком кораку, неизбежни кан-кан по бурдељима и кабареима, хаљине од сјајног материјала са ресама до земље, а на главама мајушни шешири, перје, траке, укоснице од злата или обичног дрвета... то је забава и мода „лудих година“ коју лансира Париз, у време када се на позоришним даскама већ појављује Морис Шевалије, посетиоци се по сликарским галеријама диве Пикасу и Утрилу, а књижевник Жан Кокто већ почиње да се интересује за филм... У таквом шароликом Паризу који разузданошћу гони тешке успомене на минули рат појављује се, 1925, један двадесетогодишњи младић — Кристијан Диор — чије име још ништа не значи помодном свету. Париз свима пружа шансу — важеће је правило у овом граду — али је треба знати искористити. И млади Диор се решава да је сам потражи. Где? Можда у уметности.



СЛАВА НА ПОМОЛУ — Са једним пријатељем у центру Париза отвара малу галерију за продају слика и скулптура својих пријатеља уметника. У почетку посао баш не цвета, али ускоро многи богати људи постају његови стални клијенти. Слава је на помолу, па Диор машта да једног дана отвори сопствену велику галерију за продају уметничких предмета.



Али, тридесетих година у свету наступа велика економска криза која не заобилази ни Париз. Све мање људи свраћа у Диорову галерију, многи поклоници уметности кроз њу само пролазе да би видели вредна уметничка дела. Диор остаје без средстава за живот. Како је често касније говорио, тај период му је био најтежи у читавој каријери.



СВЕ ИЗНОВА — Неколико година пред почетак другог светског рата успео је да скупи нешто новача и отвори модни атеље. Међутим, због скромних средстава креира само љупке моделе шешира за које проналази и добре купце. Али, рат је на прагу: Немци већ заузимају Париз. Диор опет затвара свој атеље и, као одан патриота, приступа покрету отпора. А када је Париз ослобођен, млади уметник мора све да почне изнова. И схвата да му је, поред ентузијазма, потребан и добар мецена који ће финансирати његове замисли. Ускоро одлази код познатог власника фабрика текстила, богатог Марсела Бусака, коме износи своје идеје и показује скице. Овом се све то допало, па омогућава младом уметнику да отвори сопствени атеље коме даје име — Кристијан Диор



ИФРИКАТ ЗА СКУПЕ ПАРЕ



ЖЕНСТВЕНА ЖЕНА — Диор не жели да његови модели буду превише скупи, ни недоступни обичним женама. Због тога креира свакодневне хаљине које може да обуче и краљица, али и запослена жена, прављене од различитог материјала: обичног штофа, платна, цица, али најчешће од свиле. Његово гесло је: — Жена мора пријатно да се осећа и да буде женствена.

Ускоро је читав модни свет чуо за Диора, јер жене „облачи као цвеве“. Заправо, хаљине нису жарких боја, већ су тонови смирени, преовлађује бордо, беж, бела и зелена боја, а дужина сукње је 20 до 25 сантиметара од пода. И лансира нову линију: широку сукњу, наглашен струк, рамена високо подигнута, узане крагне...



ДА СЕ ВИДЕ КОЛЕНА — Његови модели обилазе свет, сада већ достижу баснословне цене. Модне ревије се приређују у готово свим већим европским метрополама. Име Диор постаје синоним елганције и квалитета. Међутим, све жене не мисле тако. За време његове турнеје по САД, на улицама Чикага и Њујорка Диора су дочекале разгоропађене противнице његових модела. — Врати се кући. Ови модели нису за нас! — пише на транспарентима које познатом модном креатору потурају под нос. Где сам погрешно, размишљао је Диор. И схватио: америчке жене су му замерале што их је обукао „од главе до пете“, њима се више допадала мода кратких сукњи. Већ наредне године, када је лансирао нову модну колекцију, измирио се са тим својим огорченим противницама: специјално за њих направио је моделе сукњи које досежу једва испод колена.



ЛАЖНЕ ЕТИКЕТЕ — Најгоре ми је када на кич моделима угледам своју етикету — често је говорио Диор. Јер, многе модне куће и анонимни креатори досетили су се па су на своје моделе стављали његову етикету. Наравно, добар познавалац моде одмах би приметио фалсификат, док су многе жене желеле да имају било шта Диорово, па макар и „фалш“. Крајем 1957. године Кристијан Диор је умро, али је његова модна кућа, која и данас постоји у Паризу, остала представник елганције и доброг укуса. „Цак“ хаљине, вечите кошуљице-хаљине и класични костими, које је пре двадесетак година лансирао овај модни креатор, и данас би свака жена радо понела.





1.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

РОЉАЦИ

Михаљ Вереш

Земља је опустела за неколико часова; непозната болест тако је неочекивано наишла да се није могло ни мислити на одбрану. Није чак ни паника избила. Била је то брза смрт. Нестало је и биљака и животиња, престао је сваки живот. Столећа су прекрила трагове, кости су се у прах претвориле, изумрла планета кружила је око Сунца...

... Али атомски реактори још су вековима радили, кроз водове је пролазила струја, светлости у градовима још су трепериле према звездама, текуће траке, додуше шкрипећи, још су текле својим путем иако на њима ништа није било, а у цевима складишта хране непромењеном једноличношћу претакала се расхладна течност...



2.

Свемирски брод достигао је горње слојеве Земљиног омотача и почео се спуштати. Прошао је кроз атмосферу и без већих тешкоћа спустио се на таласе Океана и уронио у бескрајне тишине водене масе.

Капетан је задовољно трљао пераја. Све је прошло према замишљеном плану чему су, додуше, допринела савршено поуздана мерења помоћу сонди. Овакву су планету тражили одавно, као уосталом и други њихови истраживачки свемирски бродови. Овде две трећине површине покрива вода погодна за живот и пребивање, што је чак и више него код куће где некорисно копно заузима преко половине површине. За време вишегодишњег путовања открили су многе сунчеве системе, али тек су сада стигли на прави циљ.

У међувремену су пристепела и обавештења која су потпуно потврдила податке добијене помоћу сонди. Вода је погодна за дисање, нема никакве опасности. Капетан је издао наређење:

— Припремити се за искрцавање!



3.

Сваке вечери састајали су се у капетановој соби да размотре резултате истраживања тог дана. Сваког јутра су по двојица у по једном истраживачком чамцу кретала на пут; мерили су, снимали, израчунавали, па пошто би продискутовали о прикупљеном материјалу, марљиво би слали информације пут далеке домовине, чије сунце нису видели већ годинама. Ни у овдашњем, додуше, нису много уживали јер је дебели слој воде пропуштао тек нешто мало његових зрака, а нису се усуђивали да се приближе обали. Кад се капетан појавио на вратима уз своје уобичајене снажне замахе перајама, остали су већ навелико дискутовали.

Управо је говорио биолог.

— Једном речју, све указује на то да је некада на овој планети постојао живот. Испитивање тла то несумњиво доказује. Само је чудно да је нестао тако без трага, и поред тога што је, према изотопским испитивањима, још пре неколико периода — перајем је показивао око себе — у околини било биљног и животињског света.

— А зашто онда не можемо да нађемо опипљив траг? — упео је неко. — Све је изумрло...

— Али ипак смо нешто нашли! — рече инжењер. — И то управо

БИЛИ СУ СИГУРНИ ДА СУ НА ПЛАНЕТИ
КОЈУ СУ ОТКРИЛИ НЕКАД ЖИВЕЛА
РАЗУМНА БИЋА СЛИЧНА ЊИМА.

данас. Само, ово сам желео да објавим пред капетаном.

Све су се очи упрле у њега, а у насталој тишини инжењер настао:

— Социолог и ја данас смо се сасвим приближили обали — рече и отплива до карте — и ту — и он показа неку тачку — одједном угледасмо међу стенама предмет чудног облика. Одмах смо запазили да није природног порекла. То још не можемо сасвим да тврдимо, потребна су подробнија испитивања, али према свему открили смо олупину неког возила.

— Знате ли шта то значи? — пресече капетан.

Социолог као да је чекао ово питање.

— То да нисмо нашли трагове једноставног живота, него трагове неке развијене цивилизације.

— Само ако нама слични посетиоци нису заборавили свој чамац — рече капетан.

— То ми не изгледа вероватно — рече социолог. — Јер, уз обалу је било све више таквих олупина. Толико чамаца нема ниједна експедиција! Личило је на неко складиште, гаражу или нешто слично: један уз другог много бродова, малих и великих, помешано.

— Две битне ствари могли смо установити већ на први поглед — узео поново реч инжењер. — Израда ових возила је таква да се готово са сигурношћу може рећи да су грађена за саобраћај по површини воде. А друго, била је потребна техника која би била барем на нашем нивоу развита.

— Саобраћати по површини? — гласно је размишљао капетан. — Каково то има смисла?

— Не знам — одговори инжењер. — Сутра у ово време више ћемо знати.

— Мислим да ће бити најбоље да сутра сви одемо тамо — рече капетан. — Има ли још нешто?



4.

Кугла свемирског брода мирно се одмарала у песку. Посада је спавала, само капетану сан није хтео на очи. Нешто мутно мотало му се по глави, нешто што је заборавао. Чинило му се да је приликом спуштања видео светлости — зачудо на копну. Тада томе није придавао никакво значење. А мож

да је то било и привиђење. Али, сада је осећао да то треба испитати. Потражио је филмове снимљене приликом спуштања. Увуче један у пројектор и укључи га. Екран се осветли и на њему се појави кугла планете. Брзо се приближавала, попунила га целог и већ су уочљиве линије обала океана. Сада! Да, на копну је блеснула светлост. Баца поглед на угао слике; управо су били неколико јединица од површине. Светле тачке разлиле су се у неправилне мрље. „Тачно онако као наши градови — мислио је капетан — али на копну?! Морамо отићи на обалу!“ — закључи.

Отворише се врата и социолог уплива.

— Чуо сам буку — рече извињавајући се. — Не сметам ти?

— Дођи — махну капетан — управо гледам филм о спуштању.

— И мени је пало на памет — рече социолог — светлости на копну, зар не?

Капетан само махну перајем. Није требало ништа казати; обојица су исто мислила. На овој планети разумним бићима је успело да изиђу на копно. Колико су то покушавали тако код куће кад су проблеми пренасељености постали горући! Опити нису дали резултата: испоставило се да се живот,



изузимајући неке примитивне облике, може развијати само у води и да се од ње не може раздвојити. А сада, тако бар изгледа, нестала цивилизација ове планете потврђује да разум може освојити и врхове копнених тајни.

— Хајдемо на спавање — рече тихо капетан.



Поновно су се окупили у капетановој кабини. За њима је био мукотрпан посао дугих седница; много су сазнали, али на битно питање још нису добили одговор.

Специјалним возилима одлазили су на кратке излете по копну иако су знали да је то за њих опасно.

— Да укратко сажмем резултате наших истраживања — почео је капетан. — Установили смо да је ова планета погодна за решавање наше пренасељености. Неће бити лако, али наћи ћемо решење. Даље, пронашли смо трагове једне ишчезле културе. То је само по себи узбудљиво научно откриће, али и за нас веома важна чињеница. Ако откријемо тајну становника ове планете то може да промени будућност целе цивилизације. Односно, ако разрешимо питање живота на копну што се до сада сматрало нестварљивим. Мислим да о томе не морам подробније говорити.

Уређаји и грађевине остали су у бољем стању на копну него у води тако да, и поред свих опасности, тамо треба да усредсредимо наша истраживања. Многе детаље већ знамо. Пронашли смо сачуване ликовне разумних бића планете, и то у разним облицима. Верујем да се сви слажемо у томе да изненађујуће личе на нас: стас, број пераја и место где се она налазе и тако даље. Може се претпоставити да им је и унутрашње устројство, а самим тим и интелигенција и начин мишљења, слично нашем. Мислим да нам то може бити једна од полазних тачака. Друга чињеница коју треба узети у обзир је то да је њихов технички развој так даље премашио наш. Пронашли смо много оруђа, справе и апарате која се перајама једноставно не могу покретати, а то значи да су у свакодневном животу за најједноставније радове користили веома развијене роботе. Не могу сасвим да објасним зашто нађени уређаји, који су несумњиво роботи, изгледом подсећају на примитивније грађена жива бића каква смо такође упознали са слика. По моме, то морају бити неки верски разлози. Но, то није битно.

То што смо до сада пронашли од такве је непроцењиве вредности да кад бисмо се сада вратили, однели бисмо кући више него што се од нас очекивало. Ја, међутим, мислим да је наша обавеза да продужимо путем којим смо кренули. Да ли и ви тако мислите? Или боље да кренемо кући?

Одушевљење којим су пропраћене последње капетанове речи било је одговор на његова питања.



Знаш ли о чему размишљам? — упитао је биолог капетана. — Како је могао нестати сваки живот овако одједном, без трагова? Није могуће да нема никаквог трага. Само слике, неразумљиви знакови, машине, зграде. Али, непосредног трага нигде.

— Већ недељама тапкамо на истом месту. — Капетан је био прилично лоше воље. — И никаквих резултата.

— Пало ми је нешто на памет — рече замишљено биолог. — Сећаш ли се како си прошли пут рекао да би начин мишљења становника планете могао бити сличан нашем. Већ тада ми се у глави уврежила једна мисао. Сада сам је до краја разрадио, можда ће идеја бити од користи.

Капетан га је погледао, али ништа није рекао. Биолог је наста-вио:

— Дакле, прогонило ме то на који би начин они могли да сачувају живот за будуће генерације и сетио сам се неизлечивих болесника. Сећаш ли се како је код нас пре више декада настала мода да се они који болују од неизлечивих болести, наравно ако су имали довољно новца, даду замрзнути у нади да ће их оживети кад се у будућности пронађе лек за њихову болест.

— На то мислиш...
— Да, зашто не? Па њихова техника је веома развијена. Решили су питање живота на копну, зашто не би могли да пронађу како се он конзервира. Морамо открити болнице или нешто слично, сигуран сам да ћемо тамо наћи бића која се могу оживети. Ако не баш бића, а онда барем лешеве које можемо проучити. Можда ћемо и успети, ако су размишљали овако како ми сад размишљамо. То нам је једина нада!



Капетан је већ био веома нестрпљив. Опседала га је мисао да ли би требало прекинути ово истраживање без резултата. Ништа ново нису нашли иако су се усредоточили на биологов план.

Одједном му до ушију допре снажно буцање и узбуђени гласови. Чуо је биологов глас:

— Ту је! Пронашао сам! Рекао сам да морамо пронаћи, знао сам да се може само тако...

Капетан, који је стајао на вратима, одједном се расположи. Биолог је једва дошао до речи, нешто од узбуђења а нешто од читаве кише питања.

— Већ сам рекао техничарима нека припреме уређаје...

— Пронашао сам тело! За који час ће почети буђење...

— Где је? — упита капетан.

Биолог покаже на робота који је пливао уз њега. Овај је држао четвртаст предмет.

— Све се слаже — рекао је сада већ смиреније биолог. — Место где смо нашли, температура, ускладиштење, све. И што је најважније — слика! Све објашњава. Знакове уз њу већ ћемо одгонетнути, али слика! Погледај!

Капетан узме међу пераја четвртасти предмет и пажљиво погледа слику на поклопцу која је верно приказивала живо разумно биће, па полако, иако није ништа разумео, пређе очима преко знакова под сликом: „Дубоко замрзнут лосос. Made in Norway“.

ЈЕДНА
АЛИ
ВРЕДНА

Краткоћа је душа духовитости.
(Шенспир)



МАШИНЕ АЛАТЉИКЕ

1. Машина за брушење, обично са сопственим погонским стројем (најчешће електромотором); 2. Машина за стругање и обраду дрвета и метала скидањем струготине, зове се и блањалица, 3. Машина за обраду метала, ређе дрвета, зове се и токарилица и дребанк; 4. Машина за обраду равних површина, израду завртњева, зупчаника, пужева...

АУТОР: ВЕ-МАК	НАРУК- ВИЦА	2	УЗДРЖА- ВАТИ СЕ У ЧЕМУ	СТАРИ НОВАЦ ОД 100 ПАРА	ЗНАК ИТАЛИ- ЈЕ	АМЕРИЧКИ КОММЕР- ЦЕРИ	НАШ КОМ- ПОЗИТОР „МАЛА ФИОРАМИ“	БРАН, ГАРАВ	ЈУНАК У ТРОЈАН- СКОМ РАТУ
1	ОСТА- ТАК								
					НА ЧЕЛУ ЧЕГА				
					ЗНАК НА- ТРИЈУМА				
ИТАЛИЈ. РЕДИТЕЛ МИКЕЛАН- ЂЕЛО									
ОНИЗАК, ПОДЕ- БЕО								ЛИТАР	
								ОВДЕ	
ГЛУМИЦА МИНЕЛИ					СТАНОВ- НИК ИРСКЕ	ИВАН ТОПЛАК			3
ДЕМАН, ТЕСАЧИ						ЈУГО- СЛОВЕН- СКИ СТАН- ДАРД			
ЖЕНА ТАТАРА								УЈЕДИ- ЊЕНА ДРАПСКА РЕПУБЛИ- КА	
						ДРАМА КАРЕЛ ЧАПЕКА			
						ХОЛАНД. САИКАР ГЕРАРД			
МАЛА МАЛА	САВЕЗ, УДРУ- ЖЕЊЕ		ОТЕЧЕНО МЕСТО НА ТЕЛУ	ОВОГ ЧАСА		СВЕЧАНА ИГРАНКА			
ДРЖАВА У ИНДО- КИНИ					ТЕМИСЕР БЈОРН				
					ЛУКРЕ- ЦИЈЕ...				
СКРАЋЕ- НИЦА ЗА ИМАГИНАР- НИ БРОЈ		КАО ТАЈ						ЗНАК КАЛИ- ЈУМА	100 m ²
		ЛЕОНИД ЛЕОНОВ							
4									
УЧЕСНИК У СИНСКОЈ АЦИ						ДОБИТ (ТУРЦ.)			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: СЦЕНАРИСТ, педесетак, дорадити, КИ, Емин, в, олош, тело, море, Еро, П, ин, љага, Орион, рад, зет, ор, Ра, изостати, тил, Анита, омот, арак, регал, Ема.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“, Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живојад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурићана Ђозић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88.00 динара
6 месеци	176.00 динара
1 година	352.00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	176.00 динара
6 месеци	352.00 динара
1 година	704.00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „Политикин забавник“

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Škr	167.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr	64.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун „НИП“ „Политика“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054, са обавезном назнаком претплата на „Политикин забавник“

ПРИПРАВНИК ПЕЦА



Играјте се Сладиште се

Ког **РЕЗ**-а је
увек нешто ново!

Ако бољим РЕЗ домбон
и ако се радо играш РЕЗ
фигурама, пошаљи нам
5 амота РЕЗ домбона, а
ми ћемо ти послати лепо
РЕЗ чланску карту.

Као пријатељ РЕЗ-а
користићеш све погодности,
које ћемо ти нудити из

месеца у месец.

Читај сваког мјесца на
обом мјесту о новостима
за пријатеље РЕЗ-а

Наша адреса је:
"РЕЗ ПРИЈАТЕЉ"
61111 Љубљана и.т.д.

Купи пошту штампаним словима, изрежи и обавезно налепи на дописницу.

Презиме и име (обавезно штампаним словима)

Улица и кућни број

Место

Поштански бр.

датум рођења

HP Kolinska
Ljubljana





ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Гради Забавнице, НАТПИС

На плочама често видим натпис „Сакој/стерео“. Молим те објасни ми шта значе те две речи?

Борис Зокић,
Ж. Зрењанина 33,
Зрењанин

Сакој је скраћеница за — Савез композитора Југославије, а стерео — техника снимања и репродукције тона на два канала (за разлику од моно, на једном каналу).



МИЉЕНИК БОСАНСКИХ БЕГОВА

Интересује ме какав је пас босански оштроглави гонич и да ли је званично признат од кинолошких стручњака.

Јанко Симић,
Пријепоље

Већ крајем 19. века у европској кинолошкој литератури описан је и званично признат као оригинална врста пса и босански оштроглави.



ки гонич или барак. Зна се да су ову расу одгајили босански бегови и да је код њих, због храбрости, упорности и темперамента била веома омиљена. Код овог пса, поред прописаних телесних одлика, дозвољена је пшеничножута боја, затим жутоцрвена или црвенкаста. Како је изузетно погодан за разне видове лова, босански оштроглави гонич је и данас цењен код ловаца и љубитеља паса.



ЈЕДНА ГОДИНА — ТРИ РОМАНА

Од моје наставнице српскохрватског језика сам чуо да је наш победолаз Иво Андрић у току само једне године објавио три романа. Занима ме да ли је то тачно.

Бранко Пуношевић,
Врчин

Твоја наставница је потпуно у праву. Само, не пишеш да ли вам је саопштила да је Иво Андрић те, за нашу историју књижевности врло значајне, 1945. године, кад су објављена његова три романа, изишао пред читаоце с романескним делима „На Дрини ћуприја“, „Травничка хроника“ и „Госпођица“. Наравно, то не значи да је овај великан грандиозна дела о којима је реч и написао за само једну годину.

НОВИ КЛУБОВИ

Са девет другова основао сам „Клуб Политикиног забавника“. У име свих нас, молим читаоце да нам помогну при сакупљању Забавника.

Братислав Обрадовић,
Гордана Симића 1
37000 Крушевац

Слична писма добили смо и из Петриње (44250), адреса: Зоран Анушић, Машћеница, Рибњак 5, од наших читалаца из Кутине (41320), адреса: Златко Мајић, Свљенићкова 45, и „забавниковаца“ из Мрамора (75212), адреса: Зоран (Винка) Јосић, ОШ „Славко Мићих“, VII/1 раз.



ВИСИНЕ МАУНТ ЕВЕРЕСТА

Желио бих да објавим која је тачна висина Маунт Евереста, највишег врха свијета, јер сам у књиџама и атласима нашао цифре 8848, односно 8882 метра.

Младен Арежина,
Ул. Младе Босне 19,
Илиџа, Сарајево

Потпуно си у праву. По индијским мерењима, он се уздиже 8848 метара изнад нивоа мора, што званично признаје и Планинарски савез Југославије са седиштем у Љубљани. Исто наводи и „Просветина“ енциклопедија. Међутим, неки други извори, међу њима и „Атлас свијета“ Југославенског лексикографског завода доноси податак да је Маунт Еверест висок 8882 метра. Међутим, „Велики атлас света“ („Просвете“ и „Младинске књиге“) наводи висину 8843 метра...

Без обзира на ову недоумицу, експедиција од 25 изабраних југословенских алпиниста 20. фебруара 1979. креће на Маунт Еверест, о



чему ће „Политикин забавник“ писати у једном од наредних бројева. Иначе, ово ће бити први покушај да се наши алпинисти попну на највишу тачку Земље.

ОБАВЕЗАН ИСПИТ

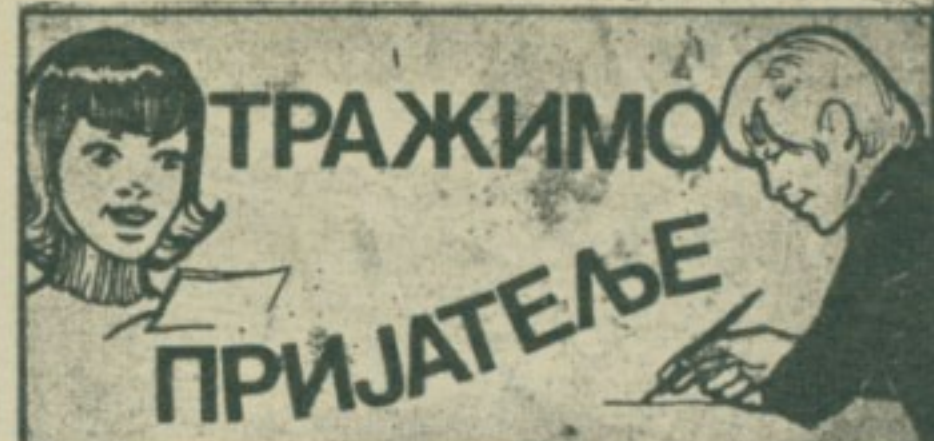
Кажми ми колико година најмање треба да има возач мотоцикла „пони-експреса“.

Војислав Стаменковић,
Николе Скобаљића 60
Лесковац

На основу Закона о безбедности саобраћаја мотоциклом се сматра



моторно возило до 125 ccm³ које може да развије брзину преко 50 км на час. Дозволу за коришћење мотоцикла изузетно може добити лице са навршених 16 година старости, са положеним испитом за А-категорију. Међутим, пошто ти не кажеш које је „кубикаже“ твој „пони-експрес“, а може се претпоставити да се сврстава у групу бицикла са мотором до 50 ccm³ и не може да развије брзину већу од 50 км на час, за његово коришћење потребно је од надлежног СУП-а добити потврду о познавању прописа, која се добија после писменог полагања испита.



Сузана Анђелић, 11213 Падина Скепа, Товилиште 27
— воли све што воле млади

Кармен Јеласка, 58000 Сплит, Браће Сантини 7 — 14 година, жели пријатељство са вршњацима



Татјана Христовска, 97500 Прилеп, Иве Лоле Рибара 46 — 14 година, воли забавну музику, скупља маркице и значке

Весна Хитл, 21131 Петроварадин, Савчићева 15 — 14 година

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Ко ми пошаље разгледницу свога места добиће од мене разгледницу Прибоја. Свето Клисуре, 31330 Прибој н/л, Санџачких бригада 2/531

Молим читаоце Забавника да ми поклоне стрипове из серије „Лунов магнус стрип“ јер ја нисам у могућности да их набавим. Miomir Vlašići, Simpetru Mare Judetul Timis RS Romania

Ко ми пошаље сличице из албума „Отписани“ под бројевима 30, 49, 107, 186 и 254, заузврат нудим 10 стрипова или пет бројева Забавника или 5 пластичних значака по жељи. Стеван Јелић, 11222 Јајинци, Друга нова бр. 8



Сакупљам туристичке проспекте и већ их имам око хиљаду. Сви они који воле туризам и поседују проспекте за размену нека ми се јаве. Срђан Којичин, 11070 Нови Београд, Други булевар 185/18

